

berals contra el projecte de Mancomunitats precipita la crisi.

Es aleshores quan s'evidencia la profunda divisió que afecta també l'altre partit dinàstic: el cridat a presidir el nou govern conservador no és Antoni Maura -que sofreix el veto de les esquerres, la poca simpatia del rei i el recel de molts correligionaris- sinó Eduardo Dato, un polític més moderat, més gris i més dúctil que, a les set setmanes de jurar el càrrec, cederà a les pressions lligaires autoritzant per Reial Decret la constitució de Mancomunitats interprovincials.

El pacte de Sant Gervasi

Davant les imminents legislatives -convocades per al 8 de març del 1914, i precedides des del govern d'una àmplia "preparació" caciquil-, l'evolució dels resultats electorals dels anys anteriors, la recent obtenció de la Mancomunitat i la cordialitat imperant entre els regionalistes ~~es~~ i el govern Dato situen la Lliga en una clara posició de superioritat política damunt el republicanisme. És, doncs, amb ànim de contrarestar aquest avantatge que pren força en els rengles antimonàrquics la idea d'una coalició defensiva, idea que els dirigents de la UFNR i el Partit Radical concretaran en el denominat pacte de Sant Gervasi. Val a dir que ambdues formacions, amb una llarga tradició d'enfrontaments ~~es~~ recíprocs, concórren a l'aliança sense cap entusiasme, i que tant els dirigents radicals com els nacionalistes hauran de combatre el disgust i la protesta de llurs bases a la vista d'un pacte que molts consideren antinatural.

Assolida la precària entesa lerrouxisme-Unió Federal, la lluita electoral barcelonina es configura amb dos antagonistes principals, més alguns elements secundaris. La Candidatura de Defensa Republicana -aquest n'és el nom oficial- juga el paper d'"esquerra establerta" amb cinc noms que inclouen, a més de

el Union. Coalición Republicana

21

Lerroux, les dues màximes figures del ~~lendon~~ radicalisme local -Her menegildo Giner i Emiliano Iglesias- i, per la UFNR, Pere Comines i Santiago Estapé. Enfront, la Lliga, que ocupa sense competidors un ample espai des del centre fins l'extrema dreta, presenta una llista "d'ordre i prestigi" formada per dos grans industrials -Albert Rusiñol i Lluís Ferrer-Vidal-, un terratiⁿent -el marquès de Camps- i dos advocats -J. Garriga-Massó i Pere Rahola-. Per completar el panorama cal assenyalar l'aparició d'una candidatura de Renovació Republicana, en la que figuren, entre altres, el popular metge Jaume Queraltó, l'escriptor Gabriel Alomar i el periodista Angel Samblancat; es tracta d'una amalgama heterogènia de dissidents i franc-tiradors que fan figura d'"esquerra alternativa" i pretenen recollir el malestar d'extensos sectors populars contra les cúpules dels partits republicans. També el PSOE presenta una llista per minories purament testimonial.

Sense cap dubte, el centre de la campanya electoral el constitueix el pacte de Sant Gervasi. I importa subratllar que enfront de l'agressivitat lligaire, que el sotmet a sever bombardeig propagandístic, considerant-lo un contuberni immoral, poc menys que un crim de lesa Pàtria comès per la UFNR, els republicans defensen el pacte amb desesma, sense convicció i, en el cas dels nacionalistes, en to de plany o de disculpa, tot plegat en el marc d'una campanya convencional i pobre. D'altra banda, el regionalisme invoca el seu caràcter de baluard únic de l'ordre i la pau i explota la consecució de la Mancomunitat, presentant els comicis com un plebiscit de ratificació del nou organisme.

L'assentament de l'hegemonia regionalista

El desànim dels electors, que es tradueix en una participació del 43 % -15 punts menys que el 1910- i arriba al 35 % en al-

guns districtes populars (I i VII), és la nota més destacada de la jornada del 8 de març. Això a banda, l'escrutini dona a la Lliga, amb 27.000 vots, una còmoda victòria que inclou triomfs parcials als barris burgesos i petit-burgesos del Casc Antic, l'Eixample i Gràcia-Sant-Gervasi (districtes II, III, IV, VI i VIII). La Coalició Republicana, en canvi, no ha aconseguit ni tan sols sumar els sufragis obtinguts separatament pels seus dos components quatre mesos abans, i els 23.000 vots recollits la obliguen a acostentar-se amb els dos escons de minoria, que són per a Giner i Coromines; el tàndem UFNR-PRR ha estat la gran víctima de l'abstenció, tot i que conserva el predomini a la meitat dels districtes de la ciutat (I, V, VII, IX i X), els que integren la Barcelona obrera i popular. Pel que fa a la llista de Renovació Republicana, ha obtingut en mitjana poc més d'un 5 % dels vots emesos, però amb enormes diferències entre uns candidats i altres, que fan molt problemàtic analitzar-ne el significat. El PSOE, amb menys de 500 votants, confirma el seu caràcter grupuscular a la capital catalana.

Resulten, docs, evidents, a partir d'aquest resultat, el rotund canvi de signe, el tomb cap a la dreta de la política barcelonina, i el fracàs total del pacte de Sant Gervasi, fenòmens -tots dos- deguts en bona part a l'incontenible desinterès de les classes populars envers la faramalla electoral de la Restauració. La distribució del total d'escons per Catalunya confirma la ~~una~~ doble tendència dels resultats capitalins -èxit regionalista i retrocés republicà-: 12 diputats de la Lliga, 3 conservadors, 7 liberals, 1 monàrquic independent, 6 de la UFNR, 1 radical, 4 reformistes, 2 republicans independents, 1 jaumí, 1 maurista i 1 nacionalista.

Si, en conclusió, la Lliga surt dels comicis del 1914 refermada en el seu paper dirigent ~~una~~ de la política catalana, en el

camp republicà la derrota palesa la incurable decadència del lerrouxisme i, sobretot, accelera l'ensulsiada de la ~~UFMR~~, la qual, després de sofrir una cascada de baixes i escissions, ~~restarà~~ restarà com una aliada impotent i resignada del Partit Radical.

JOAN B. GULLA I CLARÀ

L-65

Districte	població	cens electoral	% cens població	votants	% participació	% abstenció
I		9.582		3.356	35,0	65,0
II		13.412		6.135	45,7	54,3
III		10.797		5.008	46,4	53,6
IV		14.677		6.878	46,9	53,1
V		13.404		5.108	38,1	61,9
VI		22.448		10.082	44,9	55,1
VII		24.391		8.761	35,9	64,1
VIII		14.120		6.450	45,7	54,3
IX		9.461		3.772	39,9	60,1
X		8.818		3.505	39,8	60,2
Total						
Barcelona		141.110		59.055	41,9	58,1

consigna al cens de 1913

Eleccions 8 de març del 1.914 (legislatives)

DISTRICTES

CANDIDATURES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Total Barcelona
--------------	---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	--------------------

- IL·LIGA

- * P. Rahola i Molinas
- * A. Rusiñol i Prats
- * L. Ferrer-Vidal i soler
- * J. Garriga i Massó
- * C. de Camps i Olzinelles

VOTACIÓ MITJANA	765	3.115	3.288	3.975	1.824	5.117	2.850	2.798	1.473	897	26.093
% sobre cens	7,9	23,2	30,5	27,1	13,6	22,8	11,7	19,8	15,6	10,2	18,5
% sobre votants	22,5	50,8	65,7	57,8	35,7	50,7	32,5	43,4	39,1	25,6	44,2

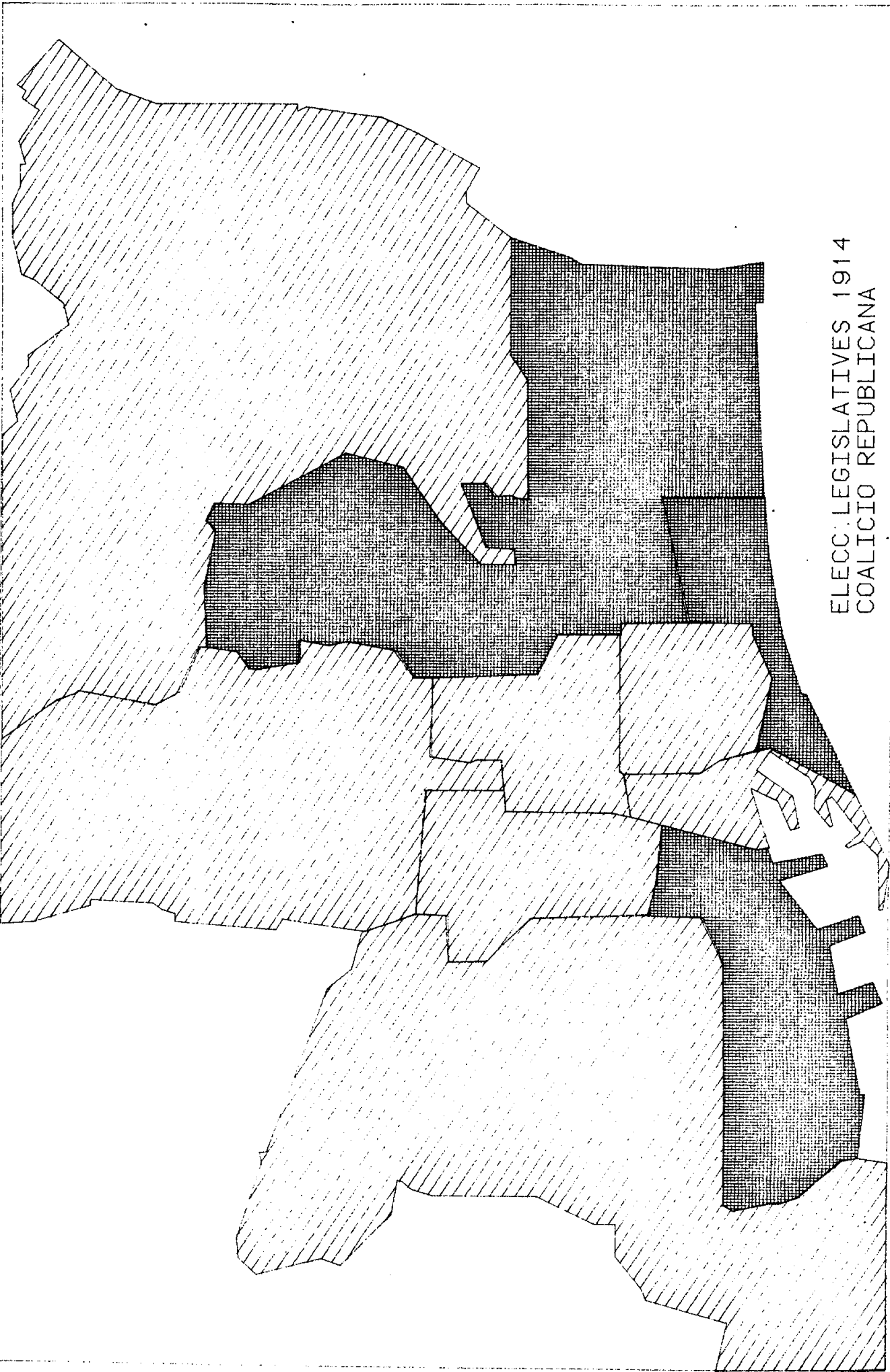
CANDIDATURES

- COALICIÓ REPUBLICANA
- * H. Giner de los Rios
- * P. Coromines i Montanya
- S. Estapé i Pagés
- A. Lerroux Garcia
- E. Iglesias Ambrosio

VOTACIÓ MITJANA	1.985	2.124	1.198	2.024	2.230	3.392	4.135	2.239	1.510	1.899	22.736
% sobre el cens	20,7	15,8	11,1	13,8	16,6	15,1	17,0	15,9	16,0	21,5	16,3
% sobre votants	59,2	34,6	23,9	29,4	43,7	33,6	47,2	34,7	40,0	54,2	38,5

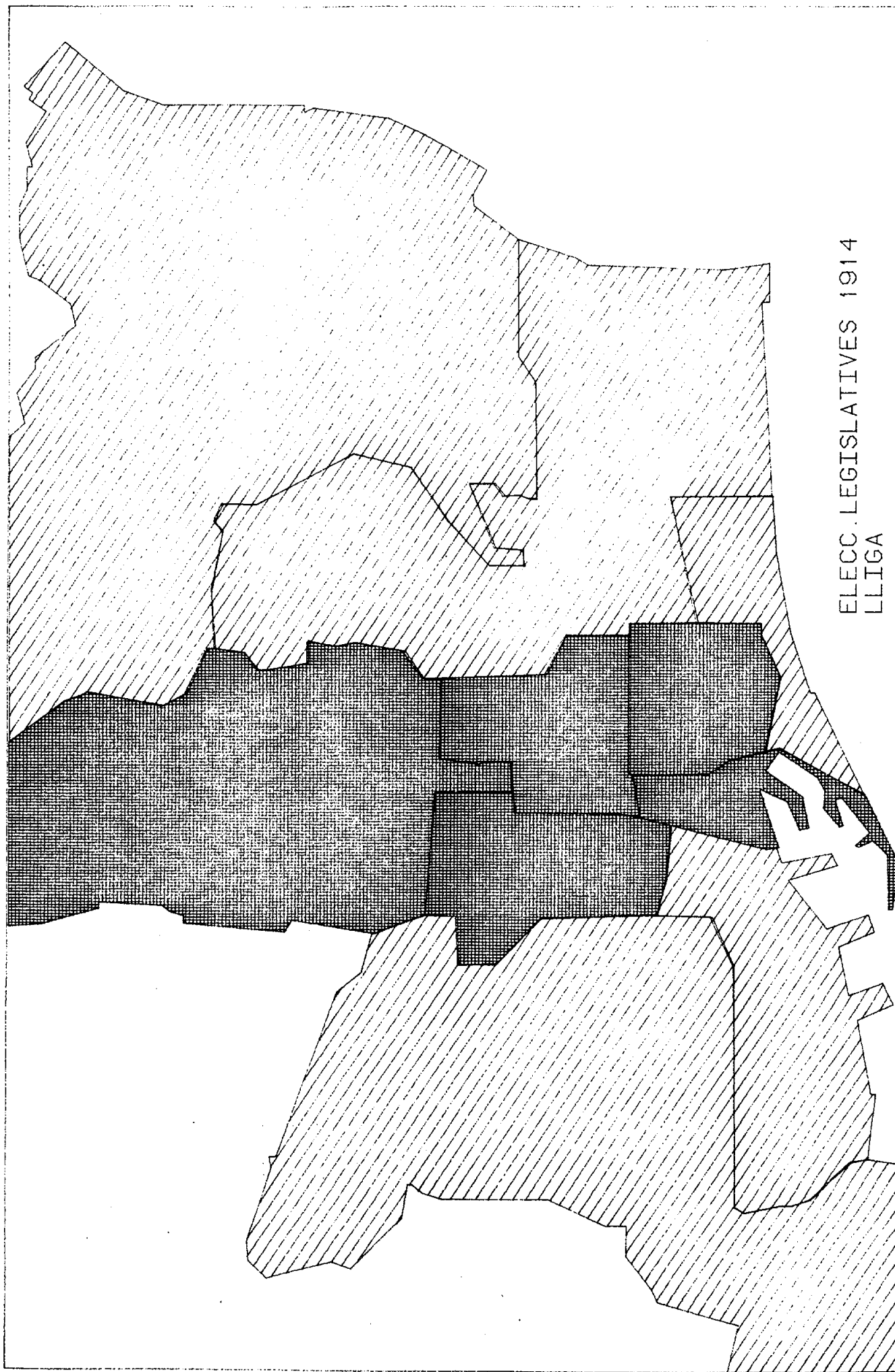
Eleccions 8 de març del 1.914

<u>Altres candidatures</u>	<u>Cap de llista</u>	<u>Vots cap llista</u>	<u>% cens</u>	<u>% votants</u>
- RENOVACIÓ REPUBLICANA	- Jaume Queraltó i Ros	9.876	1,2	2,9
- P.S.O.E.	- Pablo Iglesias Posse	491	0,3	0,8

ELECC. LEGISLATIVES 1914
COALICIO REPUBLICANA

ELECC. LEGISLATIVES 1914
LLIGA

ELECCIONS GENERALS DEL 9 D'ABRIL DEL 1916

Tots contra la Lliga

Malgrat que l'Estat espanyol s'apressi a declarar-s'hi neutral, l'esclat a Europa, l'agost del 1914, de la Gran Guerra afectarà tot seguit -i profundament- la política, la societat i l'economia peninsulars. La divisió de l'opinió pública entre aliadòfils i germanòfils, la febre exportadora vers els països bel·ligerants i els costos socials del boom econòmic, que accentua les desigualtats entre els grups burgesos beneficiaris de la guerra i els sectors assalariats castigats per la inflació i la carestia, plantegen un seguit de tensions, demandes i problemes als quals el govern Dato no sap donar resposta.

Essent Catalunya la zona amb un grau més alt de desenvolupament social i material i de sensibilitat política de l'Estat, tots aquests fenòmens hi tenen especial rellevància, i no és estrany que sigui la Lliga, en nom de la burgesia industrial del Principat, la primera a exigir de Madrid una legislació estimuladora de l'expansió i la modernització econòmiques, exigència que es concreta en el tema de les zones neutrals. El refús de Dato a satisfer la demanda consumà, des de l'hivern del 1915, el trencament entre el regionalisme català i el gabinet conservador.

Al capdevall, aquesta inacció de l'executiu en matèria econòmica-financera provocarà la protesta conjunta de les oposicions i produirà la crisi del ministeri. El 9 de desembre del 1915 pren possessió un nou govern de concentració liberal en el que Romanones ocupa la presidència, però Santiago Alba, titular de governació, és l'eminència grisa. Alba, centralista a ultrança i representant dels interessos agraris castellans, aspira, de cara a les properes legislatives, a refer la potència parlamentària del partit liberal, i vol destruir el que considera prin-

cipal ~~estancament~~ entrebanc per a l'estabilitat del bipartidisme dinàstic: la Lliga; en conseqüència, i a través del que hom denominarà "pacte de La Castellana", es compromet a sostenir amb els recursos del poder tots aquells candidats -monàrquics, republicans o reformistes- que, a Catalunya, s'oposin al regionalisme.

La rèplica de la Lliga a l'intent governamental de discutir-li la supremacia en els seus feus catalans serà, el març del 1916, el manifest "Per Catalunya i l'Espanya gran": un anunci de la vocació catalanista d'intervenir en la política espanyola sota la bandera de la regeneració i la revertebració de l'Estat.

Una campanya anodina

En un context general de gran ofensiva ministerial antiregionalista, aliança entre el govern i els republicans i defensiva ordenada per part de la Lliga, el plantejament de la contesa a Barcelona és bàsicament idèntic al de dos anys abans. El regionalisme, aspirant a ésser ratificat en la confiança de les classes conservadores, repeteix tres dels cinc noms de la seva llista (Ferrer-Vidal, Rusiñol i Camps), incorporant com a úniques novetats l'escriptor Magí Morera i l'advocat Antoni Albafull. La Coalició Republicana que, a despit de tots els daltaibaixos, mantenen el lerrouxisme i les restes de la Unió Federal conserva -amb un sol canvi poc significatiu- la mateixa candidatura. I, si la relativa novetat és la presència d'una tercera opció, d'esquerra antilerrouxista, els noms que formen aquesta llista de Reivindicació Republicana Autonomista -Queraltó, Samblancat, Alomar, Layret, Brossa- són, si fa no fa, els mateixos que el 1914 abanderaren la Renovació Republicana.

Donades les circumstàncies, la campanya lligaire -mesurada, pròpia de qui està segur del triomf- procura explotar l'actitud del govern central com una manifestació d'hostilitat contra Catalunya, denúncia la revifalla del caciquisme, induïda des de Madrid, i recorda la inèpcia del poder dinàstic per a-

frontar la problemàtica econòmica originada per la guerra. En quant als lerrouxistes -la UFNR no és ja més que un apèndix simbòlic de la candidatura radical-, plantegen la lluita en forma simplista i maniquea -"pueblo" contra "plutocràcia"- i desempol·sen llur vella demagògia antiburguesa, ja una mica passada de moda i, sobretot, molt inversemblant. Per últim, la Reivindicació Republicana Autonomista, que té com a tribuna el diari "El Diluvio", s'esforça per convèncer els electors del seu caràcter d'alternativa real en la lluita del 8 d'abril, i aspira a "rehabilitar" el republicanisme local, falsificat pels radicals i traït per la UFNR.

El triomf del continuïisme

Un nou increment de l'abstenció -6 punts, en relació al 1914-, que deixa l'índex de participació en el 17 %, és el tret més rellevant dels resultats electorals, i castiga les dues llistes principals, per bé que no modifiqui la correlació de forces en presència. Així, la Lliga torna a conquerir les majories amb el suport d'un modest 16 % del cens, i els dos escons de minories són per als radicals Lerroux i Giner de los Ríos, que n'han mobilitzat un 13 %. La candidatura de Reivindicació Republicana recull uns 10.500 sufragis, essencialment en les zones populars i petit-burgeses dels districtes VII, VIII i IX, votació esperançadora però que, amb el sistema electoral vigent, no li dona representació parlamentària.

En el repartiment de les 44 actes del Principat, regionalistes i liberals resten empatats amb 13 cadascú, seguits molt de lluny per les 5 dels conservadors, 2 dels reformistes, 2 dels radicals, 6 d'altres republicans diversos, 1 jaumí, 1 nacionalista i un monàrquic independent. Doncs, tant a la capital com -en menor mesura- al conjunt del país, la Lliga, amb una clien-

tela benestant menys vulnerable a l'abstencionisme, veu ratificat el seu predomini polític -que no numèric- sobre el republicanisme dividit, que ha sofert un veritable "desastre" ("La Publicidad", 21.IV.1916), i també sobre uns partits dinàstics que només reviscolen a l'escalf de la protecció governativa. Per a la UFNR, en concret, el nou fracàs representa l'estocada mortal: mentre Pere Coromines i Jaume Carner es retiren de la política, el partit s'extingeix la mateixa primavera del 1916.

Potser cal afegir, finalment, que l'àmplia majoria parlamentària liberal obtinguda per Romanones-Alba l'abril del 1916 -ben segur que sense reparar en els mitjans- tindrà una vida útil de poc més de quatre mesos, i naufragarà sense pena ni glòria davant les primeres ventades de la gran tempesta sociopolítica del 1917.

JOAN B. CULLA I CLARÀ

9 abril 1.916 (legislatives)

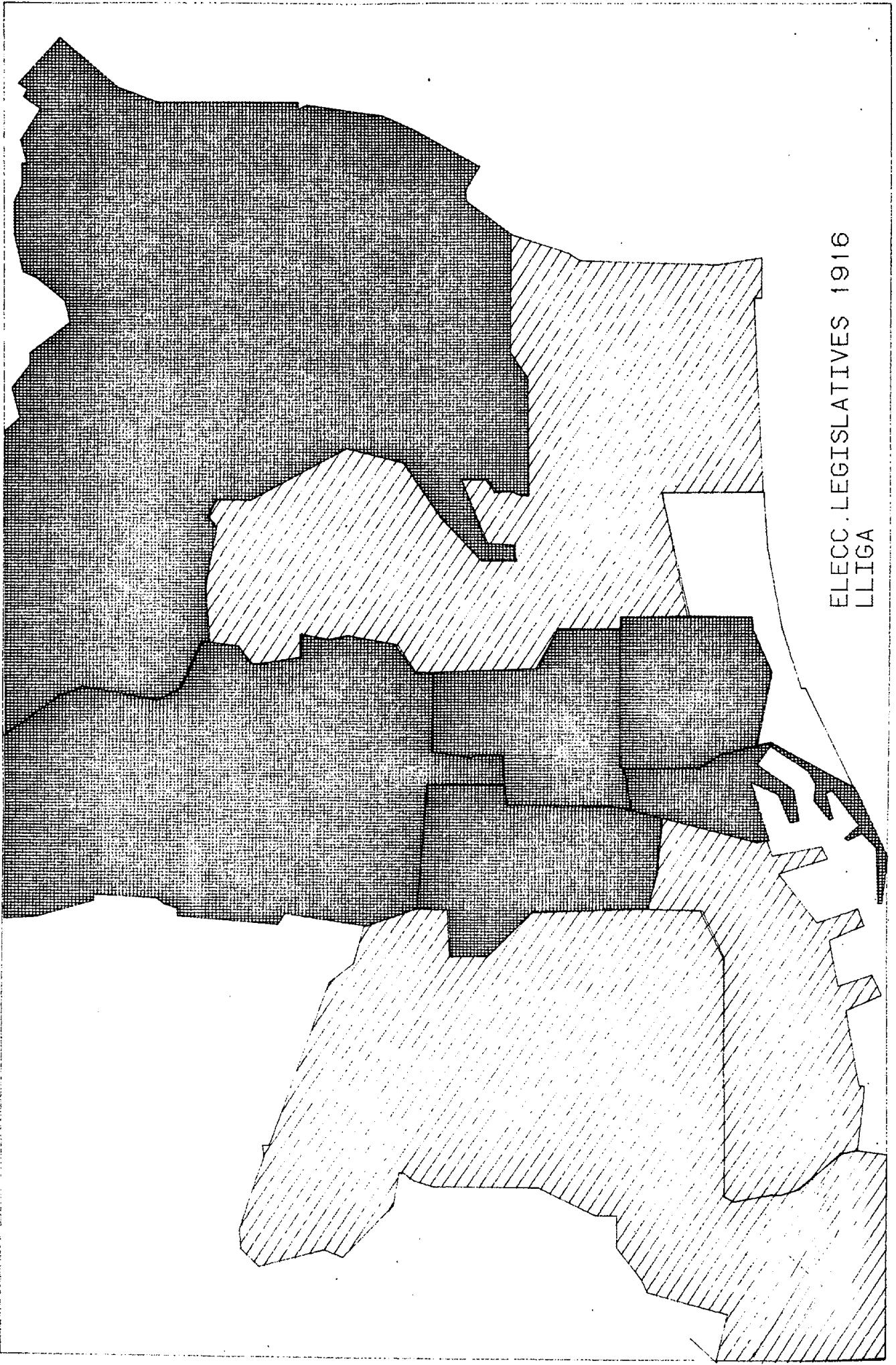
Districte	Població	Cens electoral	% cens població	votants	% participació	% abstenció
I	43.477	10.126	23,3	3.083	30,5	69,5
II	53.316	13.712	25,7	5.326	38,8	61,2
III	35.117	10.822	30,8	4.518	41,7	58,3
IV	65.429	14.857	22,7	5.828	39,2	60,8
V	59.063	13.637	23,1	5.002	36,7	63,3
VI	103.414	23.155	22,4	9.090	39,3	60,7
VII	111.579	25.596	22,9	8.242	32,2	67,8
VIII	67.966	14.656	21,6	5.775	39,4	60,6
IX	41.087	9.710	23,6	3.377	34,8	65,2
X	43.096	9.138	21,2	3.026	33,1	66,9
Total						
Barcelona	623.524	145.409	23,3	53.267	36,6	63,4

↓
comparar al cens de 1915

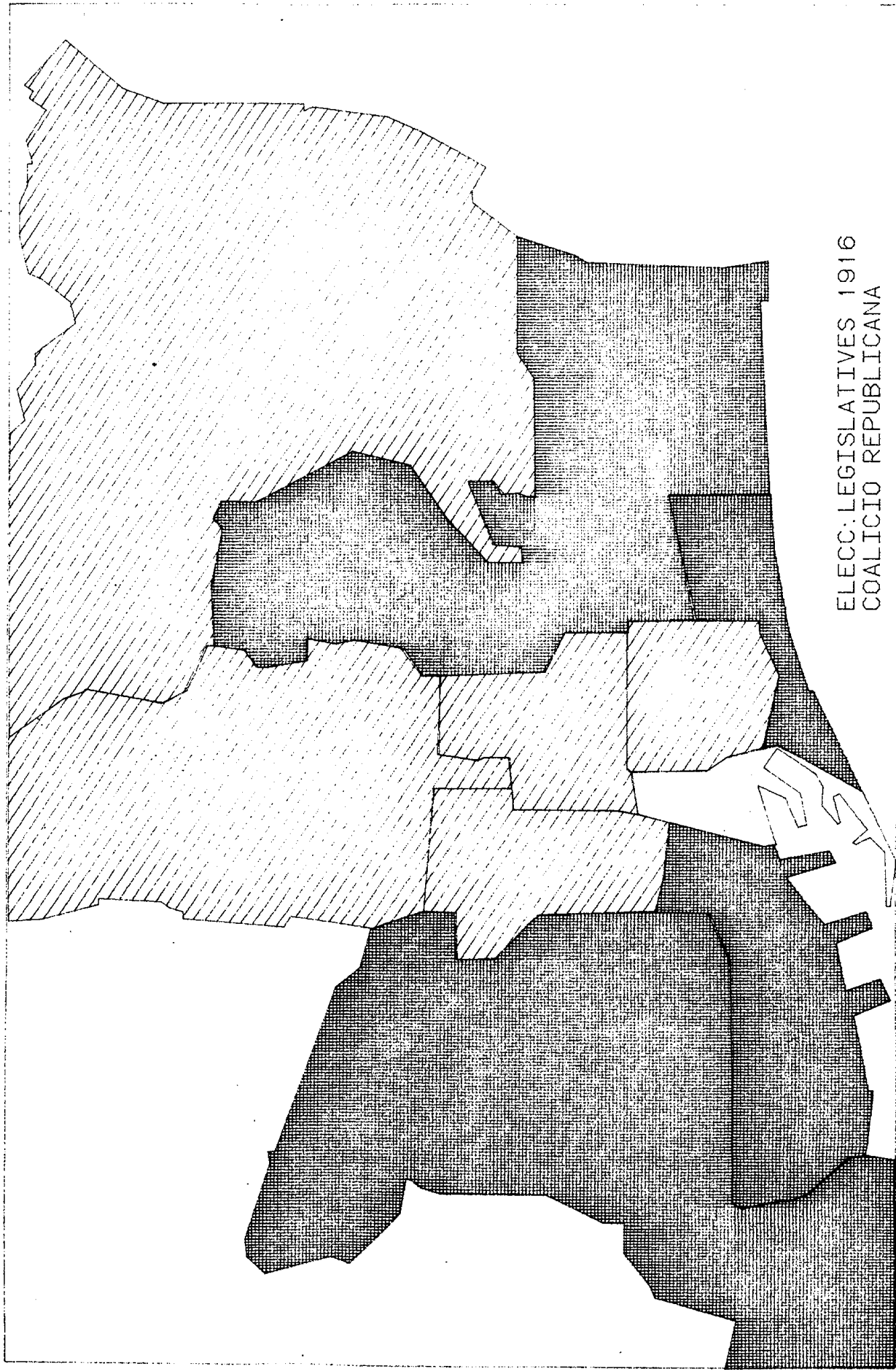
CANDIDATURES	DISTRICTES										Total Barcelona
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
- LLIGA											
* C. de Camps Olzinelles											
* L. Ferrer-Vidal i soler											
* M. Morera i Galicia											
* A. Albafull i Vidal											
* A. Rusiñol i Prats											
VOTACIÓ MITJANA	617	2.658	2.929	3.424	1.530	4.582	2.744	2.734	1.413	779	23.410
% sobre cens	6,1	19,4	27,1	23,0	11,2	19,8	10,7	18,7	14,6	8,5	16,1
% sobre votants	20,0	49,9	64,8	58,8	30,6	50,4	33,3	47,3	41,8	25,7	43,9

CANDIDATURES	DISTRICTES										Total Barcelona
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
- COALICIÓ REPUBLICANA											
D. Millán y Albiag											
* H. Giner de los Rios											
E. Iglesias Ambrosio											
* A. Lerroux Garcia											
P. Corominas i Montanya											
VOTACIÓ MITJANA	1.925	1.726	859	1.498	2.500	2.697	3.638	1.770	1.154	1.628	19.395
% sobre cens	19,0	12,6	7,9	10,1	18,3	11,6	14,2	12,1	11,9	17,8	13,3
% sobre votants	62,4	32,4	19,0	25,7	50,0	29,7	44,1	30,7	34,2	53,8	36,4

CANDIDATURES	DISTRICTES										Total Barcelona
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
- B. REPUB. AUTONOMISTA											
J. Brosa i Roger											
J. Queraltó i Ros											
G. Alomar i Vilallonga											
P. Iayret i Foix											
A. Samblancat Salanova											
VOTACIÓ MITJANA	541	943	731	905	972	1.811	1.860	1.271	810	619	10.463
% sobre oens	5,3	6,9	6,8	6,1	7,1	7,8	7,3	8,7	8,3	6,8	7,2
% sobre votants	17,6	17,7	16,2	15,5	19,4	19,9	22,6	22,0	24,0	20,5	19,7

ELECC. LEGISLATIVES 1916
LLIGA

ELECC: LEGISLATIVES 1916
COALICIO REPUBLICANA

Elections generals de 24 de febrer de 1918.

La crisi del règim de 1917.

Mentre la Lliga Regionalista perfilava la nova estratègia política d'intervencionisme hispànic, tot consolidant-se com primera força política a Catalunya, davant d'un republicanisme radical i nacionalista en accelerat procés d'afebliment, la inestabilitat de la política parlamentaria espanyola portava a la crisi del gabinet Romanones i a la formació, l'abril de 1917, d'un nou gabinet liberal-demòcrata presidit per García Prieto, *que* resistiria només fins el mes de juny d'aquest mateix any.

L'escat, a primers de juny, de *la qüestió* / que des de feia mesos mantenia en tensió ~~un~~ sector de l'exercit, les Junes Militars de Defensa, i els poders civils portà al partit conservador al poder. El gabinet "idoneo" presidit per Eduardo Dato hagué d'afrontar un triple *conflicte* ~~problema~~ que hipotecava la seva estabilitat: militars, burgesia regionalista i moviment obrer pretenien, a través de les seves particulars vies d'acció, emprendre la regeneració del règim de la Restauració.

La no confluència dels interessos militars i civils d'aquests tres fronts de lluita feu possible que el govern conservador trovés la fórmula / dient de fer inviable la posada en marxa d'una acció política i social comuna. No obstant, sufocada la vaga general d'agost de 1917 restaren dempeus ~~les~~ Junes Militars, amb un que les havia utilitzat per a reprimir el moviment obrer elevat poder coactiu front *un* poder civil, i una Assembla de Parlamentaris exercint les funcions de Parlament paral·lel, *que preparava* reunir-se de nou l'octubre de 1917 a l'Ateneu de Madrid. Davant d'aquesta situació la crisi del govern era inevitable. Pressions militars ~~provocar la caiguda del govern Dato~~ *caiguda* ~~portaren a la~~ del govern Dato i la subsegüent crisi ministerial

es saldà amb el govern de concentració de Garcia Prieto, amb La Cierva, ~~xxx~~ l'home fort de ^{la Junta de Defensa}, com ministre de la guerra, circumstància Aquesta ~~que~~ va allunyar de la participació governamental als republicans reformistes de Melquiades Alvarez, tencant-se així la pretensió d'un ample front reformista i regenerador

de l'Estat, tot i la participació de la Lliga, que integrada en el bloc oligatquic de poder, ~~s'~~ ^{sense}avenia a col.laborar amb el règim, ~~que~~ ^{sense} aquestes necessitats prometre la convocatòria de Corts Constituents, *propugnada per l'Assemblea de Parlamentaris.*

Les eleccions generals foren convocades pel ~~govern~~ ^{del 1918} mes de febrer de Governació. Un ministre ^{preter} dit "apolític", el vescomte de Matamala, havia de garantir la ^{deia} imparcialitat d'un govern que per primera vegada ^{optava} ~~per~~ practicar l'encasellat governamental.

Els alineaments polítics.

Front la concentració de forces governamentals actuava ^{la} nova conjunció republicano-socialista, integrada per PSOE, PRR, i republicans reformistes i mobilitzada entorn els membres del Comitè de Vaga, empresonats l'agost passat ^{amb} ~~a~~ condemnats de 30 anys de presó. La versió catalana d'aquesta coalició d'esquerres reunia junt a socialistes, radicals i reformistes al Partit Republicà Català, ^{des d'abril del 1917,} confluència dels republicans nacionalistes de Bloc Republicà Autonomista, de la Joventut Republicana de Lleida, d'alguns republicans reformistes i de les restes ~~xxxxx~~ de la UFNR, a l'entorn d'un programa federalista i socialitzant amb voluntat obrerista i antidinàstica.

→ Tots plegats s'encaraben ~~xxxxx~~ a un bloc dretà que, capitanejat per la Lliga, es traduí en una ~~xxxxx~~ coalició regionalista-carlista recolçada amplament pel partit liberal-demòcrata, pels conservadors i pel Comitè de Defensa Social.

La lluita quedava ^{així força bipolaritzada} ~~xxxxx~~ ^{xxxxx} S'enfrontaven

la dreta i l'esquerra de l'Assemblea de Parlamentaris,

, decidida la primera d'aquestes dues coalicions a assajar la reforma del règim des de la participació directa amb les tasques de govern. Francesc Cambó, Pere Ràhola, Albert Rusiñol, Magí Morera i el jaumí Narcís Batllé i Baró, foren els candidats presentats per a defensar a Madrid l'opció política conservadora de les classes benestants catalanes.

La candidatura d'esquerra, confeccionada amb moltes més dificultats que la de dreta, donada la heterogeneïtat de la coalició, reunia Largo Caballero, un dels quatre empresonats a Cartagena, Marcel·lí Domingo, representant del PRC, Alejandro Lerroux i Hermenegildo Giner de los Rios ~~excm~~ i Joan Pich i Bon, radicals tots tres.

Les eleccions de la Lliga.

La Lliga imposà arreu de Catalunya la seva estratègia en el desenvolupament de la campanya electoral que es va fer, per altra banda, amb força i optimisme. Presentada com defensora dels principis reformistes de l'Assemblea de Parlamentaris, jugà a fons, dins i fora de Catalunya, amb l'exaltació de la importància que aquests comicis tenien pel futur d'Espanya - "l'Espanya Gran" que propugnava -, pel futur del règim - al que volien sotmetre a una reforma constitucional - i pel futur de l'autonomia catalana, dins d'un model federalitzant d'una Espanya de les regions, que pretenien aconseguir. El lema "O ara, o mai catalans" és una bona síntesi de la contundència que els regionalistes volen donar a aquests comicis. Mentre, el blanc dels seus atacs continuava sent el lerrouxisme que era la força que marcava les directrius de la campanya de la coalició de les esquerres. Aquestes, partint del binomi Lerroux-renovació, presenten la Lliga com causa primera de la situació de penúria econòmica que patia el país, i com traïdora a les idees de l'Assemblea de Parlamentaris que ells reivindiquen.

Amb una dreta ^{molt} ~~menys~~ més cohesionada, que les ^{forces d'} esquerres, s'ar-
rivà al dia de la votació. El 24 de febrer, a Barcelona, es registrà
una jornada caracteritzada per l'ordre i l'increment participatiu.

La victòria de la coalició Lliga-carlins fou ^{indiscutible} ~~absoluta~~ - guanya-
ren prop de 14.000 vots respecte a 1916 - mentre l' ^{esquerra} amb
prou ~~faciles~~ aconseguia les minories per Largo Caballero i Marcel·li
Domingo, ~~restants~~

La desfeta republicana mostra ^{joventutalmunt} la impossibilitat per part del
PRR de recuperar a un electorat obrer, decantat progressivament cap
a postures abstencionistes.. Tot això es fa molt més evident a
l'analitzar els resultats per districtes electorals: mentre els
districtes II, III, IV, VI, VIII i IX, registraren increment
participatiu i triomf regionalista, els districtes I, V, VII i X,
de predomini obrer - especialment el I (Barceloneta i Poble Nou)
i VII (Sants, Hostafrancs i Poble Sec) ^{destacaren per uns} ~~observaren~~ importants
~~abstencions~~ ^{indels d'abstenció}

L'èxit regionalista a la capital del Principat fou - des del
punt de vista numèric - el més important que la Lliga havia assolit
fins aquests moments, doncs per primer cop en la seva trajectòria
electoral obtenia una suma de vots més gran que ^{la quantitat d'obtinguda} pels seus oponents
republicans plegats. Tanmateix, la victòria regionalista traspas-
sà el límits de la capital i es ratificà fora de Barcelona. Aconse-
guí 20 dels 44 escons catalans, al quals encara s'hi podien sumar
els d'un ^{augment} independent regionalista i dos dels seus aliats, els jaumís.

~~La Lliga, però,~~ La Lliga, però,
no podrà fer extensiva la seva victòria fora de Catalunya. L'exporta-
ció del regionalisme a tot Espanya no ha reïxit i, en conseqüència
els resultats del comicis també s'han de valorar, en ^{aquest} cas, ~~no en~~
~~en termes de fracàs~~, doncs no assolí el punt ~~clau~~ del seu pro-
grama: l'ascens de la burgesia espanyola al poder. La resistència que

, i amb ella la catalana,

les velles fraccions dinàstiques - majoritàries ^(eucara) a les Corts - presentaren a qualsevol iniciativa modernitzadora, per conservadora que fos, dels regionalistes, ajuda a comprendre els límits d'aquesta victòria.

Districte	Població	Cens electoral	% cens electoral	votants	% participació	% abstenció
I		10.555		3.721	35,2	64,8
II		13.758		6.526	47,4	52,6
III		10.251		5.265	51,4	48,6
IV		15.595		7.650	49,3	50,7
V		13.961		5.478	39,2	60,8
VI		24.469		11.291	46,1	53,9
VII		26.979		9.844	36,5	63,5
VIII		15.067		7.372	48,9	51,1
IX		10.067		4.329	43,0	57,0
X		9.905		4.004	40,4	59,6
Total		150.607		65.480	43,5	56,5
Barcelona						

DISTRICTES										Total Barcelona
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	

CANDIDATURES

- LLIGA CARLINS
 * F. Cambó i Batlle
 * A. Rusiñol i Prats
 * P. Rahola i Molinas
 * M. Morera i Galícia
 * N. Batlle i Baró

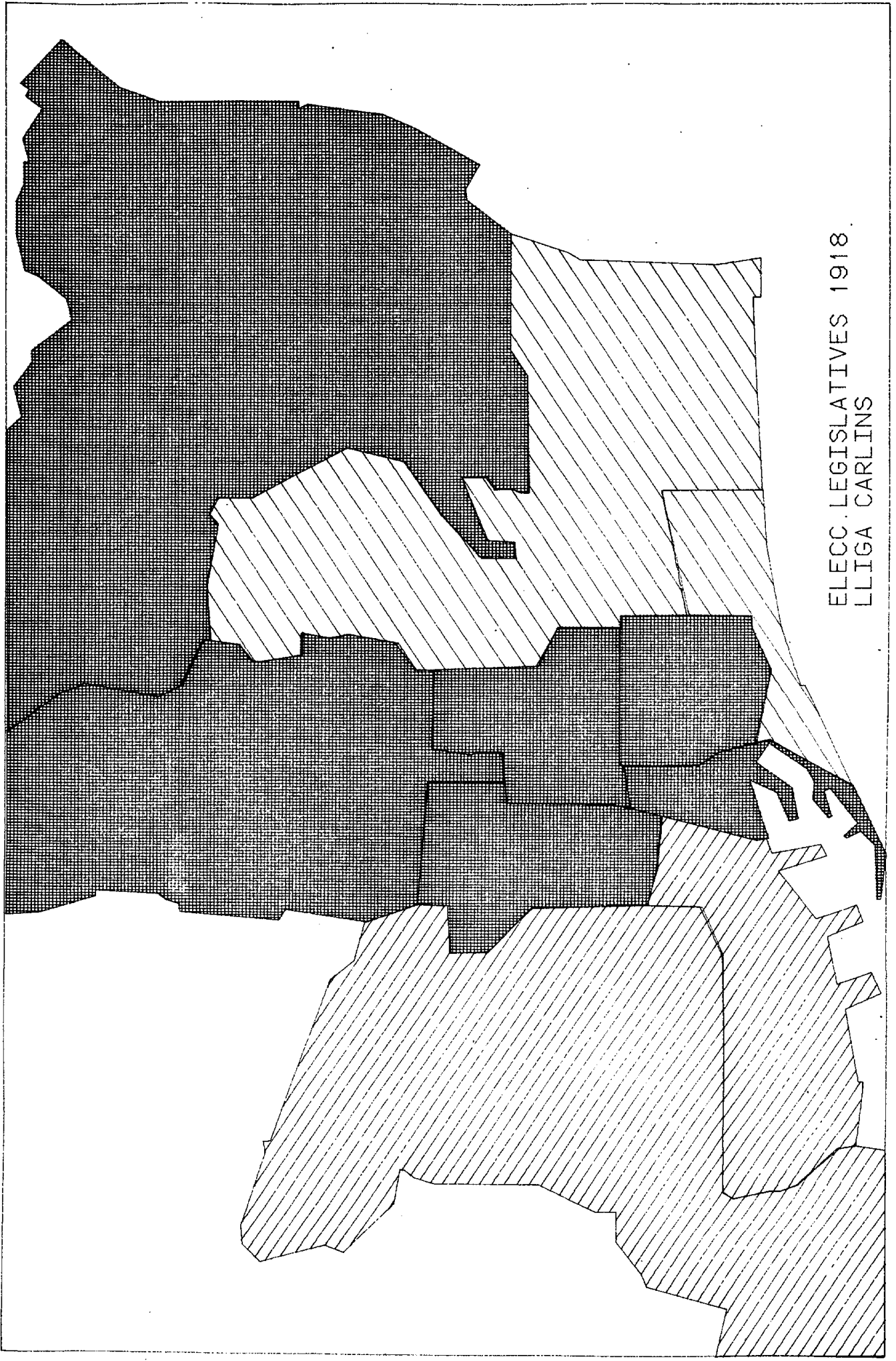
VOTACIÓ MITJANA	1.235	3.874	3.929	5.296	2.524	7.101	4.640	4.508	2.198	1.542	36.847
% sobre cens	11,7	28,2	39,1	35,3	18,1	29,0	17,0	29,9	21,8	15,6	24,5
% sobre votants	33,2	59,4	74,6	69,3	46,1	62,9	47,1	61,2	50,8	38,5	56,3

DISTRICTES										Total Barcelona
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	

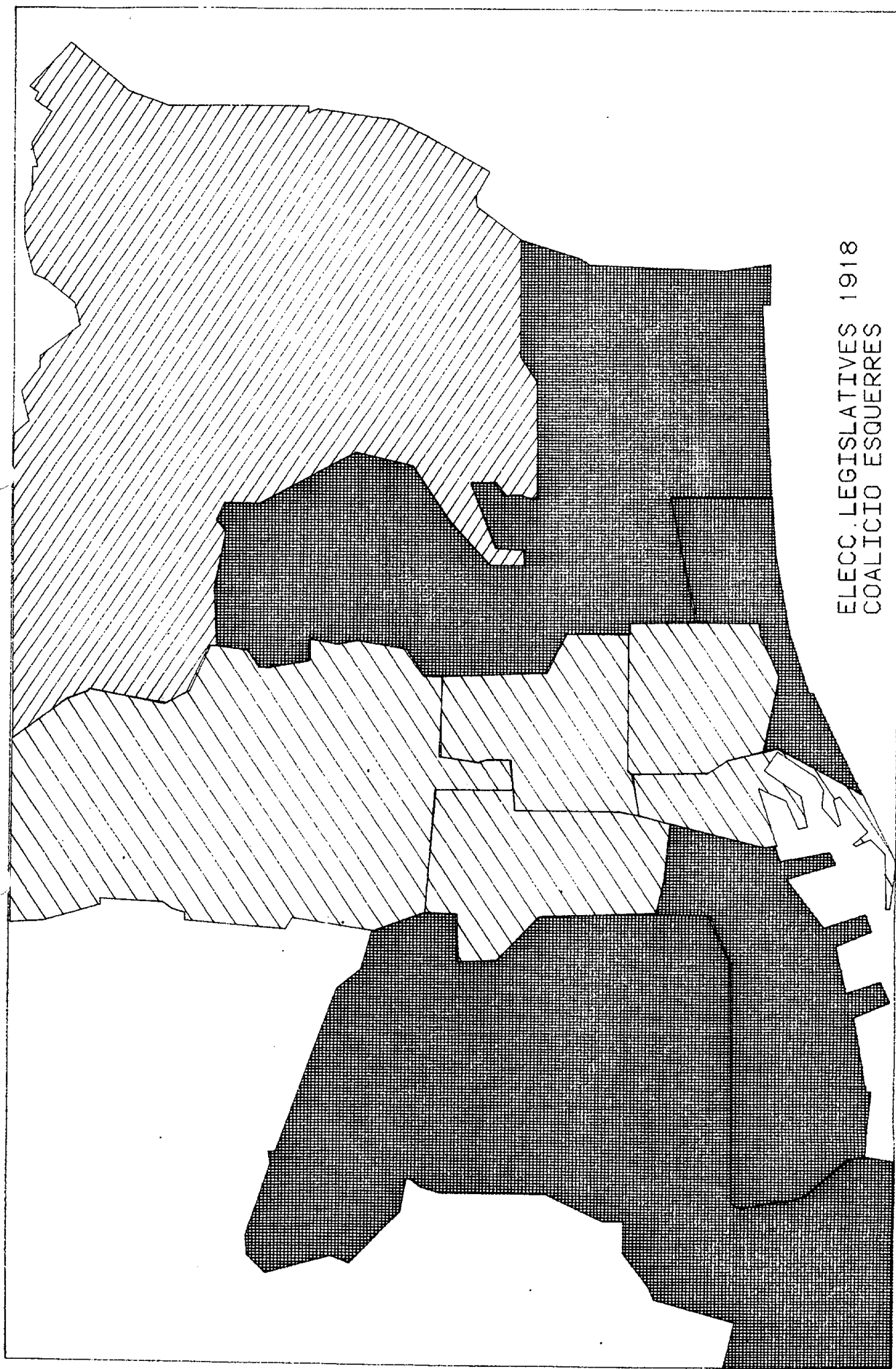
CANDIDATURES

- COALICIÓ ESQUERRES
 A. Llerroux Garcia
 * H. Giner de los Rios
 F. Largo Caballero
 * M. Domingo Sanjuan
 J. Pich i Pon

VOTACIÓ MITJANA	2.501	2.527	1.254	2.215	2.902	4.038	5.060	2.788	2.080	2.388	27.753
% sobre cens	23,7	18,4	12,5	14,8	20,8	16,5	18,8	18,5	20,7	24,1	18,4
% sobre votants	67,2	38,7	23,8	29,0	53,0	35,8	51,4	37,8	48,1	59,6	42,4

ELECC. LEGISLATIVES 1918.
LLIGA CARLINS

ELECC. LEGISLATIVES 1918
COALICION ESQUERRES

Unicament havien transcorregut setze mesos des de les darreres eleccions parlamentàries, però la importància i el nombre dels esdeveniments que havien tingut lloc, havien ~~produït~~^{provocat} un canvi molt gran en l'atmosfera política. La col.laboració ministerial de la Lliga Regionalista amb la Monarquia i la congelació temporal del plet nacional català, ~~ni tan sols~~^{no havien} aconseguit reduir la hostilitat dels partits monàrquics espanyols envers el catalanisme. Aquesta frustració, unida a la campanya autonomista iniciada pels republicans catalans en acabar la guerra europea, portaren a la Lliga novament a la política d'oposició nacionalista en un front informal que incloïa ~~gaire~~ fins i tot els radicals letrats, ~~que presentà a Madrid un projecte d'Estatut d'autonomia.~~

La negativa de totes les fraccions dels partits dinàstics a donar una resposta positiva a ~~aquesta~~^{la} demanda ~~provocà~~^{d'un estatut d'autonomia} la retirada de regionalistes i republicans catalans de les Corts. El govern minoritari de Romanones suspengué el ~~setze~~¹⁶ de gener de 1919 les garanties constitucionals com a resposta a la intensa agitació catalanista a la vegada que empresonava un nombre important de quadres de la CNT. Al mateix temps es fundava la Unión Monárquica Nacional, nou bloc reaccionari format contra la doble subversió nacionalista i sindicalista.

Amb la clausura de les Corts quan esclatà el 21 de febrer la vaga de la Canadenca, seguida de la vaga general a Barcelona, la lluita de classes acaparà el primer pla i el moviment autonomista passà a ~~un~~^{terme} segon pla, a la vegada que la base burgesa de la Lliga Regionalista donava ple suport a la represió antisindicalista. El govern Romanones va caure el 15 d'abril amb motiu de l'expulsió de Barcelona, ~~del~~^{per} governador civil i del cap de policia (pel capità general Joaquim Milans del Bosch), considerats per les Juntas Militars de Defensa com a massa "tous" envers el moviment obrer.

nalista, i tractà de fer de les eleccions la revalidació de la campanya autonomista interrompuda al febrer per la lluita de classes.

Lerroux va haver de confirmar la seva recent posició autonomista - que no nacionalista ^{en el context de} ~~per~~ l'aliança amb els republicans catalanistes, a la vegada que es declarava contra la violència revolucionària i ~~xxxxx~~ també contra la violència de la repressió governamental i patronal. El PRC, més feble a Barcelona que a altres districtes, va fer una propaganda marcadament antiburgasa i obrerista, tractant de captar el vot proletari sense perdre el vot menestral i petit-burgés nacionalista. El PRC presentà ^{les llistes de} ~~la UMN i la de la Lliga com~~ ~~parisanyes~~ candidatures d'identica significació social.

La participació electoral es mantingué encara relativament alta a Barcelona, tot i les circumstàncies desfavorables, vorejant el 50 %. La coalició regionalista-jaumina perdé 6000 vots respecte a les eleccions generals de l'any anterior, probablement en benefici de la UMN, però, amb el 45 % dels vots, aconseguí els quatre escons de les majories. La coalició republicana, amb un descens de 4500 vots, en benefici parcialment de la candidatura socialista rival, obtingué el 33 % dels sufragis i conservà els dos llocs de les minories que havia guanyat el 1918 i que foren el juny de 1919 per a Gabriel Alomar i per a Lerroux. La UMN, principal beneficiària de l'alta participació, superà els 11000 vots, però restà, com a tercera força, sense representació parlamentària per Barcelona. Com ~~xxxxx~~ en ~~xxxx~~ ocasions anterior, l'abstenció fou més alta als districtes perifèrics i fabrils, de població majoritàriament obrera. Els socialistes restaren sense escó, en presentar-se separats dels republicans.

La Lliga, ~~xxxxx~~ tot i no comptar amb l'ajut indirecte dels dinàstics, havia refermat la seva hegemonia i havia guanyat en imatge reformista i catalana, per contrast amb la UMN, que havia assolit un sostre màxim que no superaria.

Dels 44 escons de Catalunya al Congrés de Diputats, 14 foren per als regio-

nalistes, 15 pels monàrquics dinàstics, 2 pels jaumins, 8 pels republicans catalanistes i per a nacionalistes independents, 3 pels radicals i 2 pels reformistes. A Barcelona havia guanyat ~~un taronà~~ ^{la} moderació i al conjunt d'Espanya el govern Maura. La Cierva va ser el primer de la Restauració borbònica que perdé unes eleccions generals. El poder passà ^{un mes després} a mans d'un altre govern conservador, però presidit per ^{Joaquín Sánchez de Toca} ~~Eduardo Dato~~, que, a instàncies de la ~~El~~liga i davant l'ineficàcia de la repressió total contra la CNT, tractaria sense exit d'obrir un període de ~~negociació~~ ^{conciliació} i canalització pacífica dels conflictes laborals a Barcelona.

La intransigència de la Federació Patronal, resolta a desfer la CNT, contribuï al fracàs de l'intent de conciliació social i desembocà en el locaut general que durà dos mesos -de novembre a gener- afectant a dos cents mil obrers de Catalunya -i ^{na fer} ~~extrem~~ ^{sent} caure al govern conservador de Sánchez de Toca, succeït per un govern de concentració monàrquica, presidit per Manuel Allendesalazar i format per ministres de totes les fraccions en que s'havien dividit els ^(dos vells) partits dinàstics. El nou governador civil de Barcelona, comte de Salvatierra, donaria satisfacció a les exigències represives patronals a partir de gener i quan ja l'espiral de violència terrorista ~~ha tacat~~ ^{insistent} dels grups violents (que actuaven dins la CNT i de les bandes posades al servei d'alguns patrons) ^{al} ~~taca~~ de sang cada dia els carrers de Barcelona.

Districte	població	cens electoral	% cens població	votants	% participació	% abstenció
I		9.211		3.837	41,7	58,3
II		13.774		5.900	42,8	57,2
III		9.631		5.141	53,4	46,6
IV		14.067		7.873	56,0	44,0
V		14.799		5.236	35,4	64,6
VI		22.913		12.081	52,7	47,3
VII		29.896		11.216	37,5	62,5
VIII		16.464		8.173	49,6	50,4
IX		10.131		4.002	39,5	60,5
X		10.743		4.268	39,7	60,3
Total		151.629		67.727	44,7	55,3
Barcelona						

CANDIDATURES	DISTRICTES										Total Barcelona
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
- LLIGA CARLINS											
* N. Batlle i Baró											
* P. Cambó i Batlle											
* P. Rahola i Molinas											
* M. Morera i Calícia											
* A. Rusiñol i Prats											
VOTACIÓ MITJANA	1.036	2.682	2.939	4.000	1.814	5.814	4.645	4.169	1.785	1.553	31.437
% sobre cens	11,3	20,1	30,5	28,4	12,3	25,4	15,5	25,3	17,6	14,5	20,7
% sobre votants	27,0	45,5	57,2	50,8	34,6	48,1	41,4	51,0	44,6	36,4	46,4

CANDIDATURES	DISTRICTES										Total Barcelona
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
- COALICIÓ REPUBLICANA											
* A. Llerroux Garcia											
H. Giner de los Rios											
* G. Alomar i Vilallonga											
J. Puig d'Asprer											
M. de Unamuno y Jugo											
VOTACIÓ MITJANA	2.049	1.947	945	1.611	2.342	3.171	4.684	2.390	1.726	2.276	23.141
% sobre cens	22,2	14,6	9,8	11,5	15,8	13,8	15,7	14,5	17,0	21,2	15,3
% sobre votants	53,4	33,0	18,4	20,5	44,7	26,3	41,8	29,2	43,1	53,3	34,2

1.VI.1919

(12)

DISTRICTES										Total
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Barcelona

CANDIDATURES

- UNIO MONARQUICA NACIONAL

M. Girona i Vidal
R. Bosch i Alsina
G. Marfà i Clivillés
M. Menacho Peirón
M. Rius i Rius

VOTACIO MITJANA

% sobre cens

% sobre votants

653	1.033	1.057	1.071	829	2.531	1.279	1.193	269	211	10.286
7,1	7,5	11,0	13,3	5,6	11,0	4,3	7,3	2,6	2,0	7,2
17,0	17,5	20,6	23,8	15,8	21,0	11,4	14,6	6,7	4,9	16,1

Eleccions 1 de juny del 1.919 (capítol 1)

<u>Altres candidatures</u>	<u>Cap de llista</u>	<u>vots cap llista</u>	<u>% cens</u>	<u>% votants</u>
- P. S. O. E.	- Antoni Fabra	3.401	2,4	4,8

Eleccions generals del 19 de desembre de 1920

Eduardo Dato havia format el maig de 1920 un govern conservador homogeni amb el propòsit de convocar eleccions molt aviat, però després anà aplaçant la decisió per estimar-se més governar sense haver de negociar amb les Corts, que veien deteriorada així cada vegada més la seva imatge en perdre relevància política.

A Barcelona Dato rellevà a Salvatierra, que havia acabat enfrontant-se amb la Lliga Regionalista, i designà governador civil a Frederic Carles Bas, un home moderat que arribà al càrrec amb el propòsit de tractar de nou de canalitzar els conflictes laborals per la via negociadora i permetre^{ent} als sindicats sortir de la clandestinitat. Però la crisi econòmica de postguerra endurí les posicions sindical i patronal. ~~was~~ Resultà impossible superar els ressentiments i les rancúnies generats per les darreres repressions en sumar-se ara la lluita armada entre el nou Sindicat Lliure i el Sindicat Unic, entre el sindicalisme reaccionari i la CNT.

Sotmés a la pressió de la patronal tot l'estiu de 1920 i ~~imposs~~ impotent per a frenar el terrorisme, Bas dimití el 6 de novembre i fou substituït pel general Martínez Anido, que era governador militar de la província i havia col·laborat amb el general Milans del Bosch en la repressió antisindicalista. Començava el bienni de repressió més violenta que visqué la CNT abans de la Dictadura de Primo de Rivera. ~~Francesc Layret~~^{EP}, líder del Partit Republicà Català, diputat per Sabadell ^a ~~la~~ ^{darrera} ~~la~~ legislatura, ^{Francesc Layret}, advocat de presos sindicalistes i relacionat amb Salvador Seguí al qual volia atreure a la política parlamentària, fou assassinat el 30 de novembre per pistolers del Sindicat Lliure en el moment que sortia de casa seva per a protestar davant del governador de la deportació a Maó de Lluís Companys, regidor de Barcelona, juntament amb trenta sis dirigents de la CNT.

Les eleccions convocades per al 19 de desembre ^{per d'ara} ~~per~~ interès en

aquest clima de violència en que el representant del poder central donava suport al Sindicat Lliure en la seva guerra amb la CNT, prohibida per ordre governatiu. L'acció directa havia suplantat a l'acció parlamentària a Barcelona. Tot i que el govern Dato semblava reconèixer implícitament que era necessari un acord estable amb la burgesia catalana per a fer front al moviment obrer, la UMN presentà de nou candidatura si bé la seva campanya no tindria ja l'empenta i els suports incondicionals de "La Vanguardia" i del "Diario de Barcelona", com l'any anterior. La Lliga presentà per tercera vegada la mateixa candidatura triomfant de 1918 i 1919, però la seva campanya seria freda i ancorada en el pasat. Lliure ^{se la presència} d'una candidatura catalanista d'esquerra i segura de la victòria damunt la UMN i damunt els ~~radicals~~ radicals que es limitaren a presentar una candidatura de dos noms: Lerroux i Emiliano Iglesias, a la Lliga li preocupava únicament l'abstenció que amenaçava ^{incumular-se} ~~conragiar-se~~ al seu propi electorat, una fracció del qual contemplava amb preocupació l'ajornament per temps indefinit ~~del~~ de la reivindicació autonomista en contrast amb la fermesa en el suport a la repressió menada sense parar en els mitjans per Martínez Anido.

Sembla que abans del seu assassinat, Layret tractava de formar, d'acord amb els socialistes una candidatura en la que entressin líders sindicalistes amb la confiança de que els obrers de la CNT els votarien, si més no per lliurar-los de la presó i dotar-los d'immunitat parlamentària. La directiva de la CNT, dominada pels anarquistes, feu públic el mateix dia ~~ex~~ que Layret anava a ser assassinat, un manifest postulant l'abstenció electoral i desautoritzant com a traïdor al sindicalista que es presentés com a candidat. Inviàble el projecte de Layret i desfet pràcticament el Partit Republicà després de la inoperant adhesió a la Internacional Comunista i del desastre

electoral del partit a les municipals del 8 de febrer a Barcelona, no es presentà candidatura catalanista republicana en aquesta circumscripció, mentre la major part dels nuclis republicans catalanistes de les comarques recuperaven la seva situació d'independència, ^{encara que} afeblits ~~per~~ per la seva manca de vertebració orgànica.

Sota la censura i el terror, la campanya electoral es desenvolupà el 19 de desembre en unes condicions encara més anòmales que ~~les del~~ ¹⁹¹⁹ juny de l'any anterior.

La participació electoral va caure bruscament ^{a Barcelona} fins a un 29 % i totes les candidatures patiren una reculada sense ^{fos alterada} que la correlació de forces respecte a les anteriors eleccions generals. La Lliga i el seu aliat jaumí conservaren els cinc escons de les majories malgrat la perduda ^{, presentant-se en solitari,} de vuit mil vots, i els radicals aconseguiren els dos llocs de les minories tot i haver perdut deu mil vots en comparació amb la coalició republicana de 1919. La UMN, afeblida en uns tres mil cincenta sufragis, restà novament sense acta per Barcelona. El nombre total de votants havia minvat en uns vint i cinc mil individus. Només al districte V - popular i republicà - la participació pujà lleugerament. La participació més alta ^{-36%-} la donà ~~en~~ els dos districtes ~~de la dreta i l'esquerra~~ de l'Eixample, mentre la més baixa - un 18 % - es registrà als districtes predominantment obrers de la Barceloneta-Poble Nou i de Sant Martí ^{del Guinard} ~~Venedo~~. La Lliga havia perdut més vots als districtes on tenia més influència i que eren els més benestants. Conservava ^{alguns} però la preminència als districtes municipals que havien donat ^{des de 1914 a 1916} la victòria als republicans - nacionalsistes o radicals - com el VIII (Gràcia-Sant Gervasi) ~~des de 1914 a 1916~~, el IX (Sant Andreu-Horta-Sagrera) ^{el II (Sant Maria del Mar - Bon Pastor)} ~~des de 1914 a 1916~~ i aconseguia per primera i darrera vegada ~~abans de la Dictadura de Primo de Rivera~~ el primer lloc al dis-

8

trictes VII (Les Corts-Sants-Poble Sec). Els radicals només conservaven la majoria absoluta dels vots emesos al districte V (~~esquerra del carrer~~ ~~vell~~ esquerra de les Rambles) i mantenia la majoria relativa als districtes I (Poble Nou- Barceloneta) i X (Clot-Sant Martí- Guinardó), a molt poca distància, però, de la Lliga. Tot i que la UMN ha ^{sigut} ~~la meys perjudi-~~ ~~ca~~ de les tres candidatures la meys perjudicada per l'abstencionisme ^{la seva signat} ~~ha sigut~~ (novament derrotada. Si la Lliga ja no és per a totes les fraccions de la burgesia l'instrument idoni, la UMN no és el seu possible recanvi ni té esperança de ser-ho.

El Partit Radical

~~Els radicals~~ magnificaren la seva victòria pírrica però era evident que no havien ^{no} conquerit els vots obrers perduts, tot i la seva ^{denúncia} ~~conscia~~ de la política de Martínez Anido, la seva defensa de la llibertat sindical i la hostilitat ~~envers alguns dels seus membres~~ del Sindicat Lliure envers alguns radicals com l'ex-diputat provincial Josep Ullé, que seria ferit pels pistolers del Lliure el mes d'abril de 1921. Les esquerres espanyola i catalana havien perdut el predomini a Barcelona.

Dels 44 escons que corresponien a Catalunya al Congrés dels Diputats, 15 foren per a la Lliga Regionalista, ~~aliquant dels quals foren~~, 18 pels monàrquics dinàstics - 2 dels quals propers a la Lliga per pertanyer a la Federació Monàrquica Autonomista -, 1 ^{per} ~~als~~ ^{per} jaumins, 4 als radicals - amb escassa irradiació fora de Barcelona tot i l'eclipsi del Partit Republicà Català -, 4 per als republicans catalanistes - Compans aconseguí l'acta per Sabadell en lloc del malaguanyat Layret -, 1 per als reformistes i l'acta de les Borges Blanques, com de costum, fou per al nacionalista Macià.

Com a represàlia per ~~l'aplicació~~ la mort de presos sindicalistes simulant fugues i per la deportació de centenars de cenetistes per Martínez Anido, el 8 de març ^{de 1921} ~~seria assassinat~~ a Madrid el president del govern,

L-99

Eduardo Dato, i el succeí una concentració de fraccions conservadores presidida per Manuel Allendesalazar ^{Agust} govern ~~al qual~~ ^{que} dimitiria després del desastre d'Annual a la guerra del Marroc l'agost de 1921, enmig d'un clima de desmoralització i protesta generals. Annual podia esdevenir un segon 98 per a la Monarquia i per a l'Exercit, aguditzant la llarga crisi del règim, incapaç d'encetar cap procés d'autorreforma. De nou Antoni Maura ^{seria} ~~seria~~ cridat a formar un govern on entraren representants de totes menys dues de les fraccions dinàstiques, amb La Cierva al ~~Ministeri~~ ^{Ministeri} de Guerra i Cambó al ~~Ministeri~~ ^{Ministeri} d'Hisenda. Aquesta nova col.laboració ministerial de la Lliga Regionalista, esvaides completament les esperances reformistes i autonomistes que havien pogut justificar la participació en el govern Maura de 1918, representaria per als industrials el benefici de l'arancel proteccionista de 1922 i la llei d'ordenació bancària, però augmentaria el malestar del sector més nacionalista i liberal de la Lliga.

L'alleujament de la situació militar al Marroc ^{faia} ~~ser~~ reaparéixer desacords entre els ministres del segon govern Maura de coalició, ^{que} es desfaria el 7 de març de 1922, substituït per un altre conservador presidit per Sánchez Guerra, comptant amb Josep Bertran i Musitu com a ministre de ~~Justícia~~ ^{pixó} ~~amb la qual cosa es~~ confirmaria que les forces dinàstiques tenien a la Lliga com el seu interlocutor vàlid, fet que precipitaria la desaparició de la UMN a Barcelona, i ~~es~~ refermaria, per altra banda, el governamentalisme de la Lliga, si be, paradoxalment, Bertran i Musitu dimitiria de seguida perquè una de les primeres decisions de Sánchez Guerra va ser restablir les garanties constitucionals a Barcelona, suspeses des del gener de 1919, i el regionalisme era contrari a aquesta mida. Si be molts cenetistes sortiren de la presó, la situació no varià a Barcelona on Martínou Anido i Arlegui conservaren plens poders i la CNT continuà disolta.

L-100

Districte	població	cens electoral	% cens/ població	votants	% participació	% abstenció
I		9.655		1.728	17,9	82,1
II		13.193		3.765	28,5	71,5
III		9.559		3.277	34,3	65,7
IV		13.937		5.093	36,5	63,5
V		14.909		5.457	36,6	63,4
VI		22.780		7.047	30,9	69,1
VII		28.873		7.910	27,4	72,6
VIII		16.213		4.315	26,6	73,4
IX		9.946		3.154	31,7	68,3
X		10.507		2.209	21,0	79,0
Total						
Barcelona		149.572		43.955	29,4	70,6

DISTRICTES										Total
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Barcelona

CANDIDATURES

- LLIGA CARLINS

F. Camó i Batlle
 N. Morera i Galícia
 P. Rahola i Molinas
 A. Rusiñol i Prats
 N. Batlle i Baró

VOTACIÓ MITJANA

% sobre cens

% sobre votants

696	2.101	2.085	2.923	2.020	3.789	3.975	2.730	1.711	1.000	23.030
7,2	15,9	21,8	21,0	13,6	16,6	13,8	16,8	17,2	9,5	15,4
40,3	55,8	63,6	57,4	37,0	53,8	50,3	63,3	54,3	45,3	52,4

DISTRICTES										Total
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Barcelona

CANDIDATURES

- PARTIT RADICAL

A. Lerroux García
 E. Iglesias Ambrosio

VOTACIÓ MITJANA

% sobre cens

% sobre votants

734	891	416	818	2.923	1.461	3.164	828	1.179	1.013	13.427
7,6	6,8	4,4	5,9	19,6	6,4	11,0	5,1	11,9	9,7	9,0
42,5	23,7	12,7	16,1	53,6	20,7	40,0	19,2	37,4	45,9	30,5

Eleccions

1.920

Altres candidatures

Cap. de llista

Vots cap llista

% cens

% votants

- UNIÓ MONARQUICA NACIONAL

- J. Cussó Maurell

7.498

17,0

5,0

Eleccions generals de 29 d'abril de 1923.

el 25 d'octubre de 1923

El govern conservador de Sánchez Guerra *va* posar fi amb la destitució de Martínez Anido i d'Arlegui a dos anys de virtual dictadura militar a la província de Barcelona, permetent la legalització de la CNT, que no havia desaparegut malgrat tot. S'obria la darrera ocasió abans del cop de setembre de 1923, de canalitzar la conflictivitat laboral sense vessament de sang dins el marc de les llibertats constitucionals ~~i entre elles, del dret de sindicació obrera~~. La sortida de la CNT de la clandestinitat anà acompanyada de la suspensió de la violència terrorista, si be només durà això dos mesos i mig. El govern ~~de Sánchez Guerra~~ *Sánchez Guerra* dissolgué també les Junttes Militars de Defensa, que des del 1917 havien representat la presió militar damunt el poder civil, però ~~no~~ *no* pogué deturar el debat parlamentari sobre les responsabilitats del desastre d'Annual que afectaven a bona part dels dirigents del seu partit i ~~Sánchez Guerra~~ hagué de dimitir el 5 de desembre. El rei considerà que l'esgotament dels conservadors demanava obrir un nou període liberal sempre i quan les fraccions en que s'havia dividit el vell partit liberal dinàstic, fessin viable l'intent. Dos dies després Manuel García Prieto aconseguí presidir un govern de concentració liberal amb la incursió *fin i tot* d'un reformista, amb la qual cosa aquest sector possibilista republicà s'integrava en el règim. Des d'aquest moment les ~~seix~~ Corts restaren tancades però les eleccions es retardar~~en~~ fins al 29 d'abril de 1923 per a permetre al govern preparar l'encasellat que cada vegada era més difícil de fer, i assegurar-se una majoria parlamentària per mitjà de la vella panòplia de recursos coactius, començant per la destitució *a l'Excmo* ~~de~~ *mis-corts* ~~sis-corts~~ ajuntaments, la designació ~~de~~ d'alcaldes de reial ordre i el trasllat de magistrats, ~~a tot el territori de l'Estat~~. Poser enlloc com a Catalunya resultava menys verosímil l'apariència renovadora del govern García Prieto-Alba.

La recaiguda en la lluita armada entre el Sindicat Lliure i la CNT desencadenà una nova espiral de violència ~~existents a~~ a Barcelona, i una de les seves víctimes fou el famós líder cenetista Salvador Seguí, "Noi del Sucre", el 10 de març de 1923.

L'any anterior s'havia ~~consumat~~ consumat el procés de trendament intern de la Lliga Regionalista, la qual després d'haver vençut definitivament a la UMN, hagué d'enfrontar-se amb l'escissió de la major part de les seves joventuts i de bona part dels ~~seus~~ professionals menys vinculats als interessos industrials - Nicolau d'Oliver, Bofill i Mates, Carrasco i Formiguera -, els quals junt amb altres homes de procedència republicana com Antoni Rovira i Virgili i Josep Maria Pi i Sunyer, posaren en marxa un nou moviment molt aviat convertit en un partit polític, Acció Catalana. ^{Acció Catalana} Fent-se seus els ideals nacionalistes pràctics, esdevenia un rival perillós de la Lliga precisament en un moment en que ^{una} la nova força de centre-esquerra ~~existia~~ podia ^{aconseguir el suport d'} sumar alguns dels antics electors del republicanisme catalanista - ^{edificant el} ~~devent en l'ecipsi del~~ PRC - ^{sumant i afegint-hi als dels nacionalistes} als regionalistes decebutos per l'oportunisme de la Lliga.

Al mateix temps, la crispació del sentiment nacionalista, frustrat per més de vint anys ~~sense~~ de lluita parlamentària sense ~~resultat~~ cap resultat ^{per la causa antimonista} en el camí de l'autonomia, donava lloc a la constitució d'Estat Català per Francesc Macià com a organització semi-clandestina i paramilitar separatista, partint de la Federació Democràtica Nacionalista, grup que Macià havia fundat el 1919. El nou grup nacionalista insurreccionalista no tindria de moment un recolzament gaire nombrós i no estava en condicions de presentar candidatura pròpia a Barcelona. Això explica els intents de Macià de formar una coalició electoral amb els restes del Partit Republicà ^{el febrer de 1923} Català de Marcel·lí Domingo i de Lluís Companys, intent fracassat per la in-

transigència dels militants d'Estat Catà. ~~Ex~~

La Lliga Regionalista tornà a presentar la mateixa llista que a les tres eleccions generals anteriors a Barcelona, substituint ~~so~~^galment Albert Rusiñol, que era en aquesta ocasió candidat per Vic, per l'ex-alcalde de Barcelona Antoni Martínez i Domingo, que procedia del partit conservador i havia patit un atemptat l'any 1921. Desapareguda la UMN, els monàrquics només present~~en~~^{en} una candidatura uninominal i testimonial, la del cap provincial del partit liberal, Frederic Schwartz. Una altra candidatura amb un sol nom ~~fo~~^{fo}u ~~la~~^{de Josep Vilalta,} president de la Cambra de Llogaters, adversària de la Cambra de la Propietat, ~~José Vilalta,~~ amb un programa de reducció de lloguers, abolició del desnonament i abaratament de subsistències. La novetat radica^{en} en la presentació per primera vegada d'Acció Catalana, que només presenta^{va} ~~també~~ un candidat, Rovira i Virgili, la procedència esquerrana del qual permet^{ia} es- perar la captació dels milers de vots republicans nacionalistes, reclosos en l'ab~~as~~teⁿció. El Partit Radical, res^{ignat} ja a una posició secundària tornà a presentar la mateixa candidatura per minories que el 1920. El diari republicà independent "El Diluvio" llençà una campanya contra els dos candidats radicals però, sobre tot, contra Emiliano Iglesias. Per a completar el panorama d'atomitza^{ci}ó política, dues opcions obreristes aspira^{ren} a representar Barcelona: la socialista, amb dos noms: ~~el cooperativista Joan Salas Anton i~~ Manuel Serra i Moret ~~que~~, tres mesos ~~en~~^{després} ~~encara~~^{cap de} ~~la~~^{mit} disidència de la Unió Socialista de Cat^uunya, expulsada del PSOE, i ~~el cooperativista Joan Salas Anton.~~ L'altre opció és la comunista, que per no complir els requisits formals exigibles als candidats ~~no~~^{no} va arri- bar a ser ~~si~~ proclamada oficialment.

Acció Catalana ~~fo~~^{fo}u la única força que ~~fo~~^{no fo}u una veritable campanya elec- toral, basada en ~~la crítica~~ el fracàs del col.laboracionisme governamental, es a dir ~~de~~ l'intervencionisme hispànic practicat per la Lliga des del 1917.

13

Si Acció Catalana no ^{no} ~~feia~~ propaganda en favor de l'eliminació ^{un} ~~de un~~ nom de la candidatura de la Lliga per posar - hi Rovira i Virgili, la Lliga s'en adona^{del} del perill i el fet de presentar només un candidat fa pensar que aquesta era la intenció ^{d'Acció Catalana.} La Lliga qualificà de separatista • l'opció d'Acció Catalana a la vegada que Macià recomanava^{als} als seus simpatitzants a Barcelona que votessin a Rovira i Virgili o a Serra i Moret. Cambó es trobà ^{es feia palesa} obligat a fer una campanya on la contradicció entre els imperatius de frustració nacionalista, que ^{exigeixen una} ~~exigeixen una~~ actitud rupturista envers l'Estat espanyol, i la defensa dels interessos de la burgesia, que li portava recomanar paciència i moderació, o sigui a mantenir el pacte amb l'oligarquia espanyola, imprescindible ^{per} ~~segons~~ la por a la classe obrera. El Partit Radical dedicà els seus atacs més durs a Acció Catalana, en la qual veia una amenaça per assolir les dues actes de les minories, i reculà vers un anticatalanisme, que semblava arreconat, ^{fitllant} ~~tatxant~~ a Acció Catalana - igual que ho feia la Lliga - de separatista.

La participació electoral arribà, malgrat el clima d'indiferència, ~~Si bé els seus candidats disposen del cens electoral del 1923 des~~ al 37'7 %. La candidatura regionalista aconseguí el 30'8 % dels sufragis ~~golcat per districtes~~ emesos en lloc del 52'7 % de les anteriors eleccions legislatives, amb una perdua d'uns cinc mil vots. La candidatura radical, tot i ^{haver} ~~guanyat~~ uns tres mil vots respecte a 1920, ~~representant~~ captà el 27 % dels sufragis en lloc del 30 % de les eleccions generals de feia dos anys. ~~Però~~ Entre Rovira i Virgili i Emiliano Iglesias els primers recomptes donaven un empat favorable ~~al~~ al primer fins que el segon guanyà quatre cents sufragis com a fruit del més greu frau electoral comés a unes eleccions ^{generals} a Barcelona desde l'any 1901. El frau fou possible per una conxorxa regionalista ^{al districte VII} ~~radical~~ protagonitzada per un regidor regionalista, que seria expulsat de la Lliga, però Rovira ~~es quedaria~~ ^{restà} sense acta, si bé Acció

Catalana considerà un èxit haver aconseguit a Barcelona quinze mil vots, una quarta part dels emesos i prop del 10 % del cens ⁷i més encara en comprovar que només uns dos mil d'aquells vots havien sigut compartits amb la Lliga en virtut de combinacions practicades pels electors ~~x~~ en detriment del candidat jaumi. AC assolí una ajustada majoria al districte VI (Esquerra de l'Eixample), superà a la Lliga al X i amenaça molt directament el domini regionalista als districtes II, III i IV, tots ells amb una composició ^{social}mesocràtica. Acció Catalana ^{havia} tret de l'abstencionisme ^{una} part ~~de~~ l'electorat de centre-esquerra mentre la Lliga s'ha vist afectada per una ~~abstenció~~ ^{Abstenció} dretana que ~~ja comença~~ ^{ha} començat a posar les seves esperances en una dictadura militar.

La candidatura del PSOE, tot i presentar una tonalitat catalanista, ^{va treure} ~~tres~~ tres mil vots, un centenar meys que el 1919, ^{Una} xifra semblant aconseguí el president de la Cambra de Llogaters, mentre el ^{candidat} liberal dinàstic n'assolí uns 2200, centrats en el nucli burgès format pels districtes III, IV i VI.

De les 44 actas per Catalunya, 19 foren per a la Lliga - si bé només 15 foren acceptades després d'examinar les impugnacions presentades - juntament amb dues per a regionalistes independents y una per la Federació Monàrquica Autonomista, ~~a~~ propera a la Lliga Regionalista; les altres forces dinàstiques obtingueren 13 actes, ¹els jaumins ²els reformistes, ²els radicals ⁵els republicans autonomistes ⁶, a les ^{quels} ~~que~~ cal afegir la del nacionalista separatista Francesc Macià.

A les eleccions provincials del 10 de juny el triomf moral ~~de~~ d'Acció Catalana esdevindria triomf material a Barcelona sobre la Lliga, anunciant la fi de l'hegemonia que el regionalisme conservador havia aconseguit des del 1914 a Barcelona. Els radicals, desprestigiats i dividits, ^{eren} ~~seu~~ vistos com una força en decadència. ^{aquells} ~~Aquests~~ ^{aquells} ~~seu~~ ^{seu} ~~però~~ ^{però} ~~però~~ ^{però}

C-15

però, les eleccions darreres ~~g~~nerals i provincials de la Monarquia, per-
que el 13 de setembre de 1923 el capità general de Catalunya, Miguel Primo
de Rivera donaria a Barcelona un cop d'estat que significaria l'inici
d'una dictadura militar de set anys.

Albert Balcells

Districte	població	Cens electoral	% cens població	votants	% participació	% abstenció
I		9.655		2.780	28,8	71,2
II		13.193		5.160	39,1	60,9
III		9.559		4.446	46,5	53,5
IV		13.937		6.527	46,8	53,2
V		14.909		4.750	31,9	68,1
VI		22.780		9.522	41,8	58,2
VII		28.873		13.181	45,7	54,3
VIII		16.213		6.415	39,6	60,4
IX		9.946		3.159	31,8	68,2
X		10.507		3.917	37,3	62,7
Total		149.572		59.857	40,0	60,0
Barcelona						

DISTRICTES										Total Barcelona
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	

CANDIDATURES

- Lliga Carlins

- * F. Cambó i Batlle
- * A. Martínez i Domingo
- * P. Rahola i Molinas
- * M. Morera i Galicia
- * N. Batlle i Baró

VOTACIÓ MITJANA

% sobre cens

% sobre votants

764	1.572	1.544	2.322	1.036	2.749	3.658	2.558	1.172	860	18.235
7,9	11,9	16,2	16,7	7,0	12,1	12,7	15,8	11,8	8,2	12,2
27,5	30,5	34,7	35,6	21,8	28,9	27,7	39,9	37,1	22,0	30,5

DISTRICTES										Total Barcelona
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	

CANDIDATURES

- Partit Radical

- * A. Llerroux Garcia
- * E. Iglesias Ambrosio

VOTACIÓ MITJANA

% sobre cens

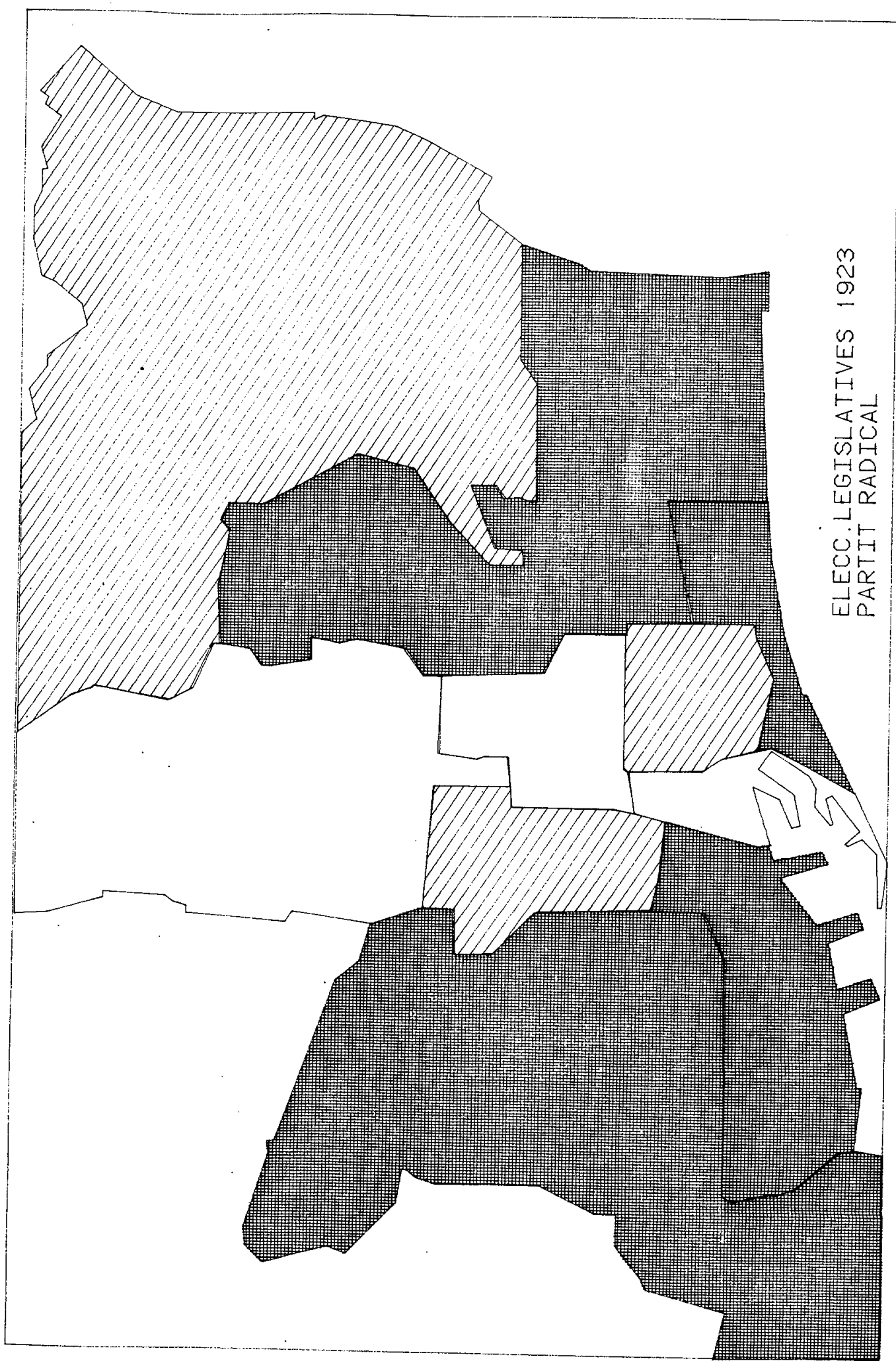
% sobre votants

886	1.173	379	897	2.027	2.053	5.459	860	710	1.476	15.920
9,2	8,9	4,0	6,4	13,6	9,0	18,9	5,3	7,1	14,1	10,6
31,9	22,7	8,5	13,7	42,7	21,6	41,4	13,4	22,5	37,7	26,6

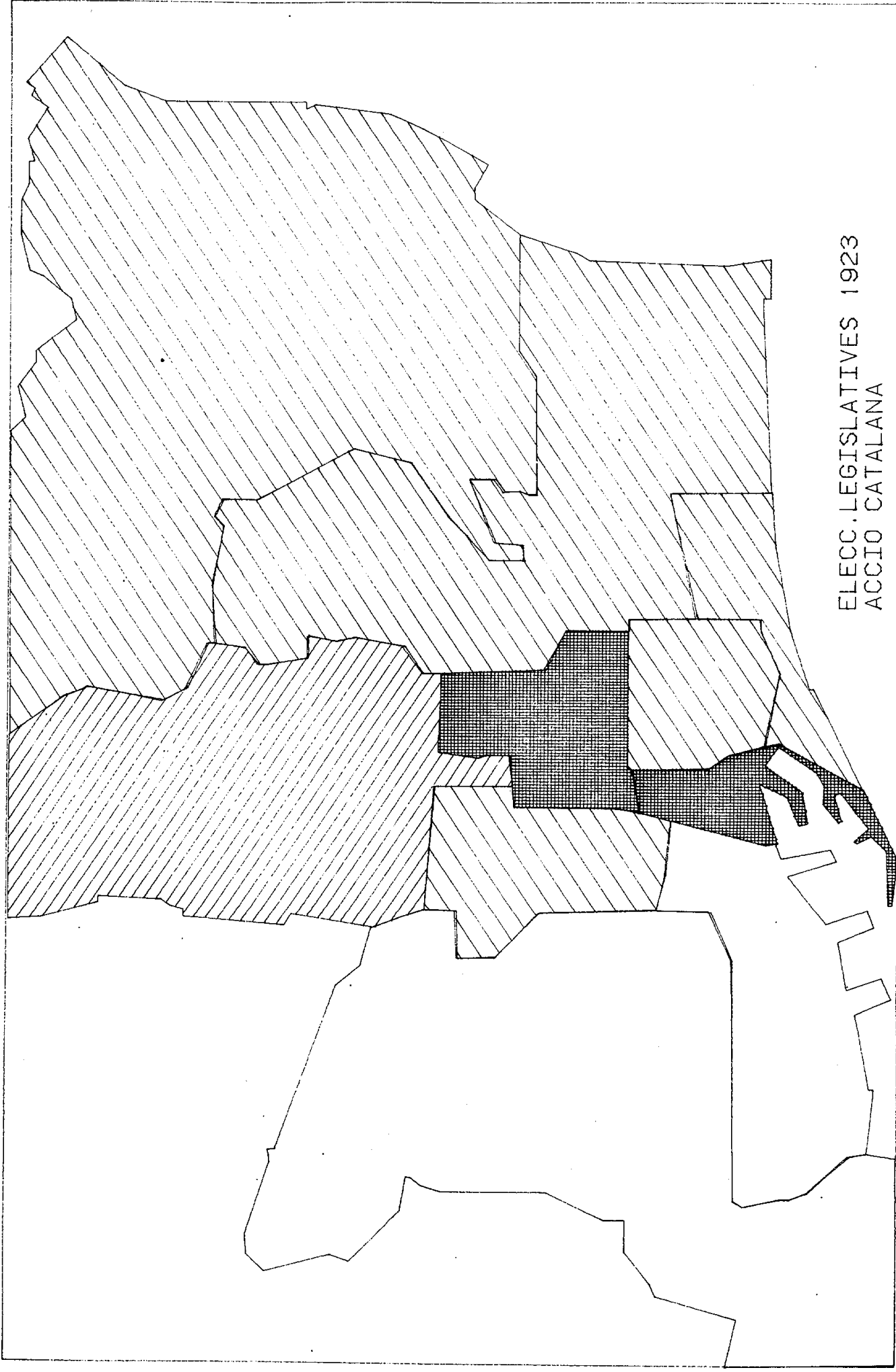
CANDIDATURES	DISTRICTES										Total Barcelona
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
- ACCIO CATALANA											
A. Rovira i Virgili											
VOTACIO MIRJANA	617	1.499	1.436	1.971	928	2.780	2.513	1.827	679	919	15.169
% sobre cens	6,4	11,4	15,0	14,1	6,2	12,2	8,7	11,3	6,8	8,8	10,1
% sobre votants	22,2	29,1	32,3	30,2	19,5	20,3	19,1	28,5	21,5	23,5	25,3

Eleccions 29 d'abril del 1.923

<u>Altres candidatures</u>	<u>Cap de llista</u>	<u>vots cap llista</u>	<u>% cens</u>	<u>% votants</u>
- P.S.O.E.	-Manuel Serra Moret	3.391	2,0	5,4
- CAMBRA DE LLOGATERS	-Josep Vilalta Comas	3.115	1,9	5,2
- PARTIT LLIBERAL	-E. Schwartz Luna	2.269	1,4	3,8

ELECC. LEGISLATIVES 1923
PARTIT RADICAL

ELECC. LEGISLATIVES 1923
ACCIO CATALANA

L'escombrada dels mètodes caciquils en els processos electorals ja havia ^{estat} ~~estat~~ possible a les legislatives del mes de maig; el dia 10 de novembre els partits representatius havien d'enfrontar-se a dos reptes: constatar si l'embranchida anticaciquil aconseguia mobilitzar els ciutadans en els comicis d'en sortirien elegits els seus representants més directes davant l'administració, i comprovar el grau de la seva incidència contrapedada a les fictícies pugnes dels partits dinàstics.

Els 533.000 habitants censats, dels quals n'existia un fort component immigratori, a l'escalf de les possibilitats expansionistes de la "febre de l'or", conformaven una compartimentació socio-urbana, reflexada en els resultats per districtes, i una vida associativa heterogènia, repleta de múltiples disparitats socio-ideològiques, perfilen el panorama de la Barcelona de 1901, any que vege néixer l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia, la Lliga Regionalista, manifestacions religioses i mitings anticlericals, al só de la Marsellesa.

Dins el consistori ~~no~~ hi tenia cabuda encara aquest ampli ventall; liberals i conservadors jugaven el seu rol de mitjancers dels governs restauracionistes, després de l'interregne del Dr. Robert. Però, malgrat l'alt grau d'apatia institucionalitzada, alguns temes aconseguien esporàdicament mobilitzar l'estat d'opinió i setregar la inèrcia municipal, com feu el cas de l'impopular impost de consums, amb els flagrants escàndels del seu arrendament. A poca distància de la jornada electoral, un concorregut miting obrer, en petició de l'anul·lació del dit impost, implicà el consistori en una consulta a les entitats econòmiques de la ciutat, les quals es pronunciaren en contra del sistema d'arrendaments. La capitalització, per part dels contendents, d'aquesta positura, interpretada com una victòria popular, era el preàmbul d'una ambientació electoral desconeguda fins aleshores a la ciutat.

La campanya es desenvolupà en un clima d'exasperació verbal i adhuc agressions físiques que desentonaven de l'ambient pacificador de les anteriors legislatives; l'antidinastisme de regionalistes i republicans ja ne era l'aglutinant que havia permès la col·laboració, tant en la constitució de les meses electorals i en el nomenament d'interventors, com en xi la netedat de l'escrutini. En aquesta ocasió el primer acte de la campanya electoral es representà en la sessió de nomenaments d'interventors i proclamació de candidats que hagué de realitzar-se al Saló de Cent de l'Ajuntament.

tament, davant la multitudinària presència d'un públic militant que pleitejava i enervava el contrincant.

Les forces contrincants.

Ultra la candidatura ministerial, entre les set presentades, l'única amb cobertura a tots els districtes fou Coalición Republicana; la Lliga Regionalista renuncià als districtes VII i X, mentre que la resta no havien a incidir en la meitat dels districtes.

La candidatura ministerial, "adicta", segons el propi ministre de la Governació, estava potenciada únicament pel partit Liberal, dirigit pel cacic Comas i Masferrer, donat que els conservadors, amb la no participació, es proposaven evidenciar que amb el sufragi universal el caciquisme era un mal necessari, davant l'apatia electoral, i l'únic medi de posar fre a la demagogia desencadenada pels republicans.

La minoritària "Unión Nacional", amb els seus 4 candidats, representava l'opció més ultraresaccionària.

Els darrers esforços de Salmerón per superar el fraccionament crònic del republicanisme havien quallat en diverses "uniones republicanas", inestables i heterogènies; la darrera de les quals es consolidà l'any 1900. Aquest unionisme electoral es perllongà cara a les municipals i aconseguí engrescar i integrar a les grans figures de "Fusión Republicana" -amb l'excepció d'uns pocs centres que presentaren candidats a 4 districtes-, als progressistes de Mir i Miró, a l'ala més radical d'aquella capitanejada per Lerreux, i a alguns independents. Però, malgrat l'impuls de la Unió, es produí una defecció significativa, ultra els partidaris de Zulueta que competiren sols a 2 districtes, protagonitzada per nuclis de federals, als quals la indefinició del federalisme històric respecte a la qüestió autonemista, els apropà al regionalisme. Els seus 5 candidats dedicaren els d'èxites públics a la defensa dels aspectes ja tradicionals del republicanisme -llibertat religiosa, escola, higiene, jornada de treball de 8 hores, exèrcit voluntari...- i a exposar la necessitat del control a les subvencions a les entitats religioses i a l'impost de consums, en els temes municipals, amb plena consciència de la impossibilitat de vèncer, degut als interessos governamentals en la victòria de les forces antiautonemistes.

La Coalición Republicana.

Decidits a vigeritzar i rentabilitzar el front comú, amb un comitè electoral compost per Ardid, Juney i Lerreux, que ja havia fet forat en les masses barcelonines, els republicans inicien una campanya de gran virulència contra el catalanisme, deixant en segon terme l'anticlericalisme habitual. El procés de Montjuic ^{feu} ~~xx~~ resucitat, amb acusacions de corresponsabilitat de la Lliga en la repressió, i la identificació de regionalistes amb el govern ~~xx~~ feia els seus efectes, quan se citaven jesuïtes i Companyia Transatlàntica com el poder negre que organitzava tupinades i reds d'electors i practicava la coacció amb els seus empleats. També argumentaren la mateixa connivència en les seves actuacions municipals, a través dels negocis realitzats en l'edificació de l'Eixample i en el control dels llocs de treball municipals.

El plantejament polític-administratiu de la campanya s'emmetllà a la màgica paraula "regeneració" -precisant el ^{seu} protagonisme popular, amb les reivindicacions més rentables del moment, com l'impost de consums. Cal constatar però que únicament la Coalició apunta la lluita per la reforma de l'aspecte de la Llei Electoral, segons el qual únicament podien ésser elegibles aquells que figuressin entre els dos primers terços de les llistes de contribuents.

La multiplicació de la figura de Lerreux a la campanya i el te emprat en els discursos van definint una tenada ben coneguda en la política barcelonina de començaments de segle :

"Yo vine a Barcelona para las elecciones a diputados a Cortes y dije que aquellas serian revolucionarias. Por ~~que~~ así fue, las ganamos. Pues vamos a hacer que también éstas sean revolucionarias. El domingo seremos nosotros los mantenedores de la ley, de la fuerza del ~~trabajo~~ sufragio. Yo, que no tengo aires de dictador, declaro cesante desde estos momentos, al gobernador civil" ⁽¹⁾ ~~(El Diluvio 8-XI-1901)~~

La Lliga Regionalista.

Sembla ésser que la primera pedra de l'insult per a descalificar l'adversari feu llençada per la novella Lliga Regionalista, que volgué oferir la contrainmatge de "gent de be" davant la "púrria republicana" i la "bretelada àcrata-fusionista". Civisme, ordre, serietat i prestigi eren les armes que la Lliga presentava per acabar amb el caciquisme i el pa-

(1) El Diluvio 8-XI-1901.

rasitisme:

"Ciutadans, ja ha arribat l'hora
de l'escombrada total.

Ab aixé, armeuves d'escombras
y a fer dissapte com cal.

Tot plegat no més sen ratas
ratetas i ratelins...

Apa, donchs, ben cep d'escombra,
ciutadans barcelonins!" (1) (La Veu de C. 9-XI-1901).

L'esperit superador de ls diferències de classes per integrar-se en un projecte de construcció d'una Catalunya lliure, ferta i autònoma transpuja amb tota claretat. L'autonomia municipal ^{enfront de} ~~contra~~ la centralització, és considerat el punt de convergència de tots els barcelonins. I tota la campanya no feu aliena a la tàctica regionalista d'encà de les legislatives: les victòries obtingudes a Catalunya havien d'integrar-se en la lluita política lliurada a Madrid, com ho palesa el discurs del Dr. Robert a les Corts, en plena contenda, carregant contra el governador civil i la manca d'autoritat del sistema. La inclusió en la candidatura d'alguns elements de la reaccionària Defensa Social bé pot interpretar-se com a signe de debilitat del partit, bé com a contrapés a l'anticlericalisme dels contrincants.

Jornada electoral i resultats.

El protagonisme de la jornada se l'endugueren els republicans, els quals concentrats de ben matí a la Plaça Catalunya, amb Lerroux de capitest, recorregueren els col·legis i la ciutat. Sens dubte foren les eleccions més animades que havia viscut Barcelona i sovintejaren incidents (carres, tirs, detenció del regionalista Carner...) que pels ultraconservadors foren intepretats com a tolerància governamental davant la "maternia republicana" per frenar l'autonemisme. En realitat, els manipuladors electorals manifestaven el seu asterament davant el nou caire que prenien els cemicis. Als pocs dies de les eleccions, enfront els rumors de dimissió forçada de l'alcalde, Sr. Amat, a causa de la seva conducta ^{honrada} en el "dia d'autes", el consistori li concedia un vot d'agraiment, mentre que el Dr. Robert escemetia a les Corts contra el governador civil

(1) La Veu de Catalunya 9-XI-1901.

5

5

i rebia com resposta del ministre el qualificatiu de separatista. Ambdós fets eren indicis clars que s'obria una nova etapa en la dinàmica municipal; la identificació consistori-govern central havia mort. Els resultats demostraren la derrota dels partits tradicionals, salda-da amb 4 regidors liberals, enfront dels 11 regionalistes, dels quals 2 corresponien a Defensa Social, i dels 11 republicans. Un empat entre el republicà Vila i el ministerial Godé es resolgué mitjançant el que afavorí el primer. Malgrat l'important canvi en la correlació de forces, la rèmera del dinastisme era forta per la pervivència de 15 regidors de l'anterior consistori. Caldrà esperar encara dos anys a fi de consumir el procés de renovació municipal.

10 de novembre de 1901

	Castelló	Valencia	Albacete	Alcalá	Almería	Almería	Almería
I	1	35178	6947	19,7	1966	28,3	71,7
II	3	56594	9215	16,3	3528	38,3	61,7
III	3	43020	7776	18,1	3480	44,7	55,3
IV	3	56351	9674	17,2	3007	31,1	68,9
V	3	59076	12511	21,2	3559	28,4	71,8
VI	3	91358	13329	14,6	4109	30,8	69,2
VII	3	82612	15415	18,6	4578	29,7	70,3
VIII	3	51668	9874	19,1	2816	28,5	71,5
IX	3	22698	6541	20,0	2121	32,4	67,6
X	1	30346	6759	22,2	1765	26,1	73,9
Pob. militar	3243 (1)						
Total	26	538901	98041	18,2	30929	31,5	68,5
Barceloná							

(1) Segons l'lei Municipal de 1877 no són electors, però s'han inclòs en la realització del percentatge electors/població.

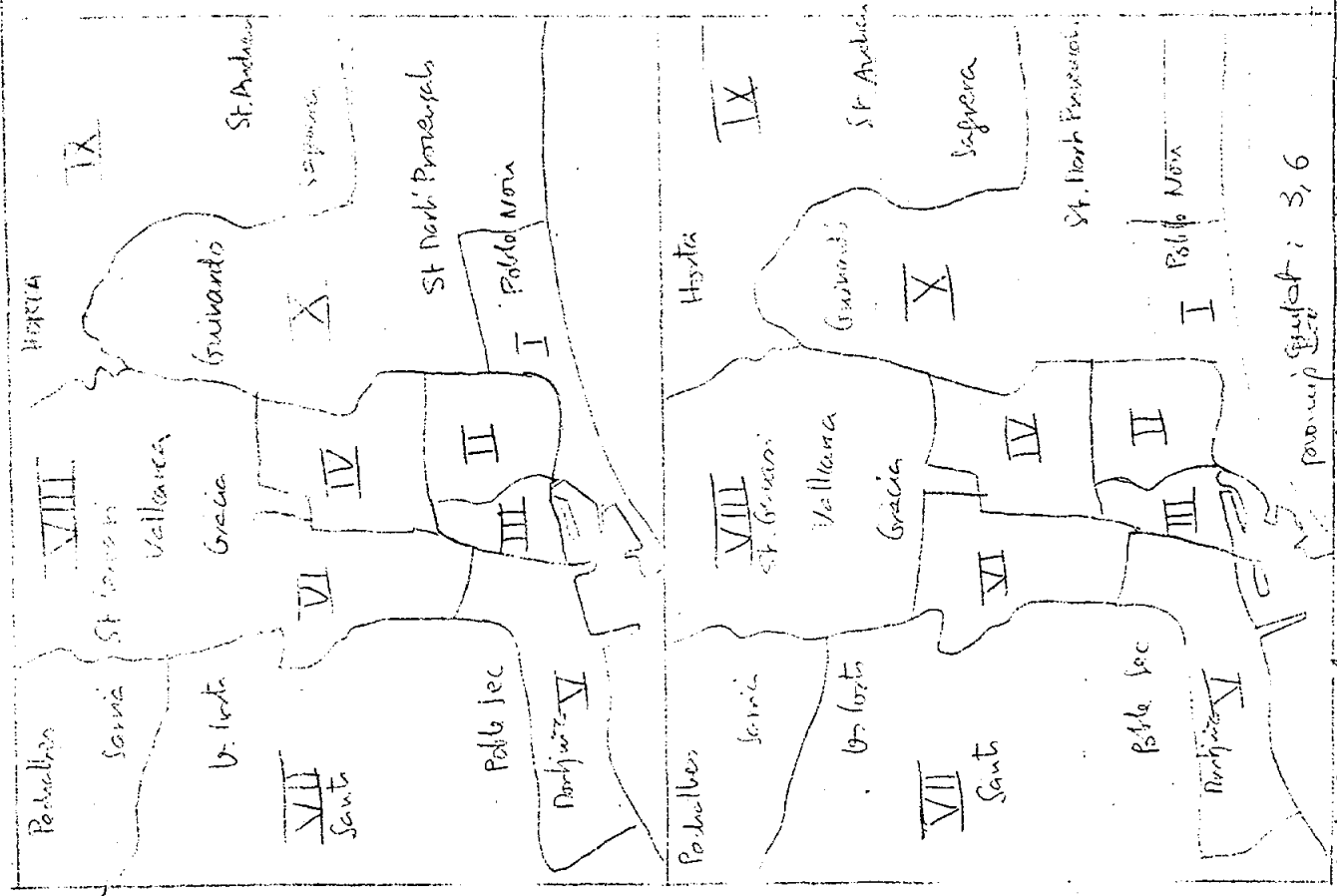
Candidatura Coalició Republicana.

I	* Odón de Buen	1236	62,8	17,8
II	Isidre Ramoneda	690		
	Josep Bosch Serra	627	18,6	7,1
III	Salvador Sampere Miquel	507		
	Fèlix Costa	481	14,2	6,3
IV	* Tiberio Avila	924		
	Guillermo López	896	30,2	9,4
V	* Joan Salas Anton	1137		
	Pedro Puigjaner Badia	876	28,3	8,0
VI	* Narciso Buxó Prats	1087		
	José Oliva	1036	25,8	7,9
VII	* Juli Marial	1980		
	* Ramon Vila Rasqui(A)	1753		
VIII	Gil Saltor Lavall	1734	50,7	17,7
	* Joan Moles Ormella	1388		
	* José Antonio Mir Miró	1378	49,1	14,0
IX	* Bonaventura Gispert	1149		
	* Clemente Selvas	943	49,3	16,0
X	* José M ^a Serraclara	613	34,7	9,4
Total		20.435	36,0	11,30
Badalona				

Candidatura Lliga "Regionalista.

I	Joan Freixas Freixas	527	26,8	7,5
II	* Jaume Carner Romeu	1615		
	* Felicià Serra Vidal	1584	45,3	17,3
III	* Evarist López Gómez	1629		
	* Ildefons Suñol Casanovas	1551		
	* Ramon Albó Martí	1114	61,7	27,6
IV	* Josep Pella Forgas	1839		
	* Alexandre Pons Serra	1829	61,0	19,9
V	Pere Clapés Trabal	1136		
	Ignasi Girona Vilanova	1098	31,4	8,9
VI	* Josep Puig Cadafalch	1589		
	* Francesc Cambó Batlle	1559	38,3	11,8
VIII	* Josep A. Mas Cuadros	1348		
	Gaietà Fàbregas Rafart	1339	47,7	13,6
IX	* Josep Boguñà Vila	595		
	* Jaume Saladrigas Farga	337	21,9	7,1
Total		20689	34,3	10,8
Badalona				

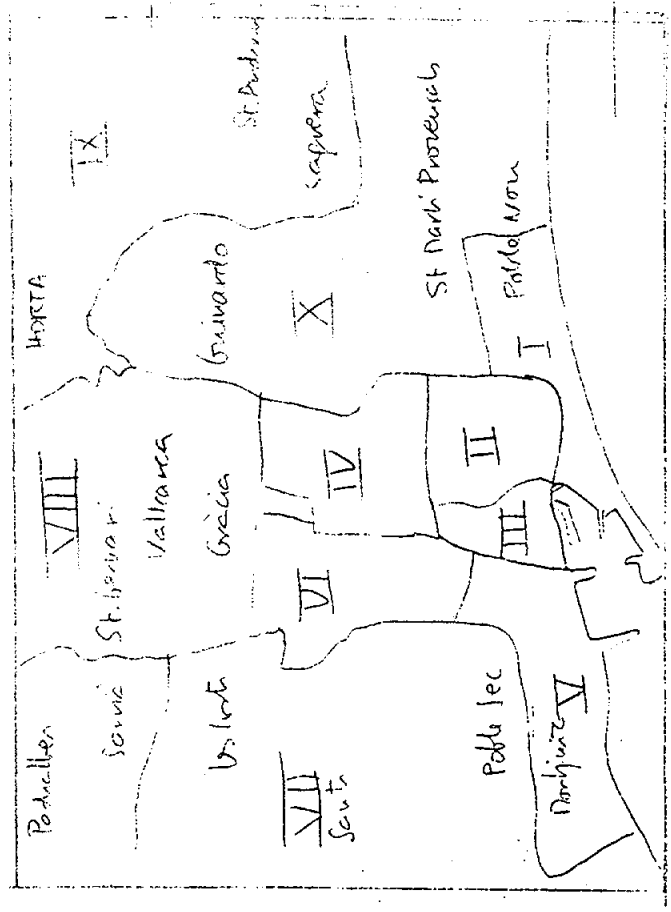
(*) Llista de votants i resultats per l'Anunciament de votants.

(*) Amb opuscul signat i validat en tots els punxos de la llista per l'acupament del districte "copo"

Candidatura Ministerial.

Candidat	Votes	Votes	Votes	Votes
I Antonio Astell Guilà	203	203	10,3	2,9
II* F, de Paula Nebot Cantí	883			
Jaume Baigol Segri	791	837	23,7	9,1
III Enrique Cammany Roura	805			
Francisco Aurigenma Trilay	775	790	24,7	10,1
IV Ramon Grau Borrell	229			
Narciso Riqueta Bover	215	222	7,3	2,3
V* Josep Nuri Font	1424			
* Manuel Fabra Ledesma	1388	1406	39,8	11,2
VI Joaquín García Braxi Sagr-	1047			
Pedro Ortega Pastor	1042	1044	25,4	7,8
VII* Josep Grañó Artigas	1850			
Victor Godó Mercadé (1)	1753	1801	39,3	11,6
VIII Felipe Madurell Munné	134			
José Sala llampallas	46	90	3,2	0,9
IX Juan Viñas Arús	452			
Antonio Escuder Brull	451	451	21,2	6,9
X Pablo Tugas Fontanet	484	484	27,4	7,1
Total	13972	7328	23,7	7,5
Balears				

Reste de candidatures presentades a cada districte.

Candidatura Federalista

I Benigno Domenech Amell	?
II Baldomer Tona Xiberta	307
IV Carlos Ventura Pardo	41
VI Francesc Puig Figueras	170
X Miguel Laporta Mercader	272

Candidatura Fusión Republicana

II (9) Roqué	?
V Josep Martrís Malagelada	30
VI Joan agrista	206
Melcior Tó Rovira	187

Candidatura Unión Nacional

III Josep Olivella Ràfols	49
VI Enric Marcilla Marín	61
Ramon Guíamet Aragonés	67
VII Antonio Ballovera Duster	44

Candidatura Fracció Republicana del Sr. Zulueta

IX Pere Galf	159
X Ramon Palau	347

Candidatures independents

II Jaume Trilla	127
X Miguel Dalmau	49

Esborrat definitivament el dinastisme de l'escenari polític barceloní, republicanisme i regionalisme lluitaven per definir les seves àrees d'influència. L'intent de la Lliga d'arreglar sota la bandera de l'autonomisme els sectors considerats neutres, difícilment podia mantenir-se després de la vaga general del 1902, per la notòria contradicció entre la postura de l'accidentalisme en les formes de govern i l'actitud defensiva i classista davant els conflictes que afectaven a propis membres del partit. Conscients de la suggestiva força republicana, segons ho havien demostrat les anteriors legislatives, s'esmerçaren en explicitar uns objectius més amplis que la consecució d'unes actes de regidors; així, la lluita electoral es plantejà com una tasca patriòtica complementària d'extensió del catalanisme que feia sentir la veu de Catalunya a Madrid a través de diputats i regidors, i de continuació d'un procés iniciat amb la conquesta dels nuclis de la cultura i riquesa de la ciutat. Ben diferenta era la situació en el camp del republicanisme, on s'havia arribat a un extremat grau d'efervescència que no excoïa, però, conflictes interns. Lerroux havia tingut prou habilitat per aprofitar la debilitat organitzativa de l'anarquisme, tot arrabessant-li part de l'ideari capaç de suscitar entusiasme en les classes populars. La creació de la "Fraternidad Republicana", moviment que havia d'enrolar, sota el seu líder carismàtic, al republicanisme barceloní, i el projecte de la "Federación Revolucionaria" d'abast estatal, no eren sine passes encaminats a la plasmació del seu somni, un "partit personal", del qual encara no havia arribat l'hora. Entretant s'integrà a la "Unión Republicana" intent de superació del divisionisme crònic per l'infatigable Salmerón. L'entusiàstica victòria a les legislatives i el multitudinari miting de la Plaça de Toros de la Barceloneta el dia 4 de maig, demanant la revisió del procés de Montjuïc, podien fer creure la possibilitat d'afrontar amb tranquil·litat les municipals. Però, a 5 dies de la batalla electoral encara no estaven confeccionades les llistes de la Unió. Els progressistes de Mir i Miró de nou desqualificaven la candidatura, considerada fruit del caciquisme intern, mentre que els federals seguidors de Vallés i Ribet trencaven també la disciplina, en sentir-se tractats amb inferioritat en la designació de candidats i en l'adjudicació dels districtes.

La ruptura no feu sinó l'indicador del divorci existent entre els centres de districte i la Junta Municipal de la Unió, catalogada ja sense embuts com el "trust" o "sindicat" expel·liador de l'ideari republicà. Una autèntica pluja de pressions i ofertes per obtenir el candidat propi obligà a fer i desfer continuament la llista, fins a l'extrem que el popular Roca i Roca, director de "L'Esquella de la Terratxa" i "La Campana de Gràcia", es retirà de la Junta Municipal tot dient: "ahí queda ese porque no quiero parir lo que no he concebido" (El Diluvio 3-XI-1903). La incapacitat d'acord beneficià Lerroux qui s'havia anetant bons punts en exemplificar-se víctima de la dreta (afer de les cartes difoses per la Lliga) i amb la seva demostració d'obrerisme en l'espectacular col·locació de la primera pedra de la "Casa del Pueblo" (25-X-1903). Bé podia agrair-se-li el seu cop de força -la premsa republicana el qualificà Alejandro Magne-, en oferir una candidatura de prestigi, la menys dolenta possible, beneïda per Salmerón i dins la qual hi figuraven noms indispensables que s'havien retirat enmig de la vergonyant baralla, al costat de representants obrers. Acabar amb l'espectacle de les pre-candidatures era, sens dubte, un mèrit, encara que fos a canvi de col·locar homes afins a la Junta Municipal de la Unió, en el procés de catapultament i control que interessava Lerroux. Inclús s'aconseguí frenar l'actitud dels federals que havien optat per la llibertat de vot, consigna contestada per alguns centenars d'entre els seus, en considerar la dita actitud una traïció a la causa del republicanisme, tot aconsellant la direcció del vot cap a la Unió, malgrat l'absència de representants federals a la llista. Pocs possibilitats s'oferien als residuus dinàstics de la Candidatura Democràtica, de la mateixa manera que la Candidatura "regressista" tampoc aconseguia cap acta. La presència de nombroses independents en alguns districtes resulta una novetat en el procés electoral barceloní.

Unión Republicana.

La Unión realitza una preparació ambiental en consonància amb les formes que Lerroux anirà perfeccionant al llarg del temps; els centres republicans s'abecaven a un activisme electoral replet de mitings, balls, rifes, repartiment de premis... La campanya estigué dirigida per Eusebi Corominas, futur cap dels republicans a l'Ajuntament, i controlada per Lerroux, interessat en enterrar dessavinnances i en oferir-se en víctima si s'havia

equivocat. Corominas defensà la reforma de la Llei Municipal, els interessos de la col·lectivitat, la millora de l'ensenyança i la higiene, tot fent comparances a l'estil de "semeja Barcelona a una hermosa m-trena, que vestida con fastuosidad y adornada con joyas, por dentro todo es suciedad y perqueria" (La Publicidad 7-XI-1903), alhora que Larroux promet l'autonomia municipal amb la proclamació de la República i rebut les acusacions de dictador doncs, qui no voldria un dictador que dictés mesures com les que prometen els republicans?: enajenació dels interessos de l'església, supressió dels privilegis del clergat, expulsió dels jesuïtes i freres, secularització dels cementiris, escola laica, gratuïta i obligatòria, 8 hores jornada laboral, nova organització de l'exèrcit, supressió de l'impost de consums, de la loteria, la tauromàquia... I, a nivell municipal, mesures com la transferència de les subvencions a les entitats religioses a la construcció d'edificis escolars i un maximalista projecte d'edificació de barris obrers, conformen el programa, junt amb la promesa de creació de comissions de vigilància a cada districte per a controlar la tasca dels regidors.

La Unió lluita per l'acaparament en les districtes I, IX i X.

Lliga "regionalista"

Els regionalistes s'esmercen en donar una imatge de serenitat i coherència enfront els contrincants, intentant recollir no tan sols el vot dels catalanistes sinó de tots els desitjoses d'una administració municipal novedosa. Ventosa i Calvell en el miting realitzat al Tivoli el 6 de novembre exposa: "Ja sabeu contra qui hem de combatre, contra la candidatura imposada per un ~~wkwx~~ wkase imperial i potser en algun districte haurem de combatre contra les escorrialles del caciquisme. No combatim als republicans perquè siguin tals, perquè el catalanisme no és incompatible amb la república, combatim el seu esperit jacobí, intolerant i centralista". (LVC 7-XI-1903)

A l'ideal de realitzar la Barcelona gran, rica i plena dirigeixen el seu clam d'harmonia interclassista, tot l'apel·lant a la responsabilitat de les classes altes en impedir l'emmetzinament dels obrers amb falses promesses. Al discurs republicà, abundós en lemes jacobinistes i en idees d'insolvents de significació anàrquica, volen oposar-hi els valors de l'or

la justícia i l'amor, representats íntegrament en una candidatura qualificada "d'ordre i defensa social".

Sobre la necessitat dell'autonomia municipal, com a arma de pressió vers Madrid i com a única forma de superació del descaratjament en la pràctica municipal consistorial, girà bona part de la campanya realitzada per Cambó, mentre que l'enumeració de la tasca realitzada pel municipi es capitalitzada en favor dels regidors del partit i exemplificada com model d'administració honrada i avançada (adocuinament dels enllaços del pobles agregats amb Barcelona, plà de sanejament i clavegueram, funcionament d'una comissió presidida per Cambó per afrontar el caciquisme del personal de l'ajuntament, creació d'una institució per a les ensenyances artístiques al Palau Reial del Parc, defensa de les subvencions a les entitats religioses, entenent que són les úniques que fan caritat...).

Resultats

La jornada electoral no oferí incidents notables, excepció feta d'algunes pressions caciquils al d. VII, ^{i malgrat} ~~la disminució del nombre de votants~~ ~~pot atribuir-se a~~ les vicissituds de la llista republicana, sense que això ^{no} impedís un ferverós entusiasme als districtes obrers i una notable apatía a la resta. La unió havia aconseguit acollir a la totalitat dels candidats, mentre que la Lliga havia de conformar-se amb 7 actes de regidors. La seva interpretació dels resultats intentava desdramatitzar la derrota electoral, subratllant la importància i avenç en el procés constructiu de transformar Catalunya, contrapès a les victòries fàcils i subjectes a les suggestions passatgeres. L'augment de vots respecte a les legislatives i els guanys aconseguits en altres indrets de Catalunya abenaven també la tesi anterior.

Obviament pels republicans els resultats significaren un triomf grandís i una afirmació dels principis polítics republicans, úniques capacitats per regenerar l'Ajuntament, enfront de les afirmacions de la Lliga, segons la qual la política havia de deixar-se a la porta.

El consistori quedà compost per una majoria de 27 regidors republicans davant 16 regionalistes i aliats, i 7 monàrquics i independents. L'acaparament de les tinences d'alcaldia per part dels regidors de la Unió fou el primer motiu d'exasperació de l'oposició. Començava una etapa conflictiva, no tan sols per la manca de consens per a l'obra de govern, sinó per les incoherències internes que manifestaren un i altra bàndol polític.

Municipals

8 de novembre de 1903

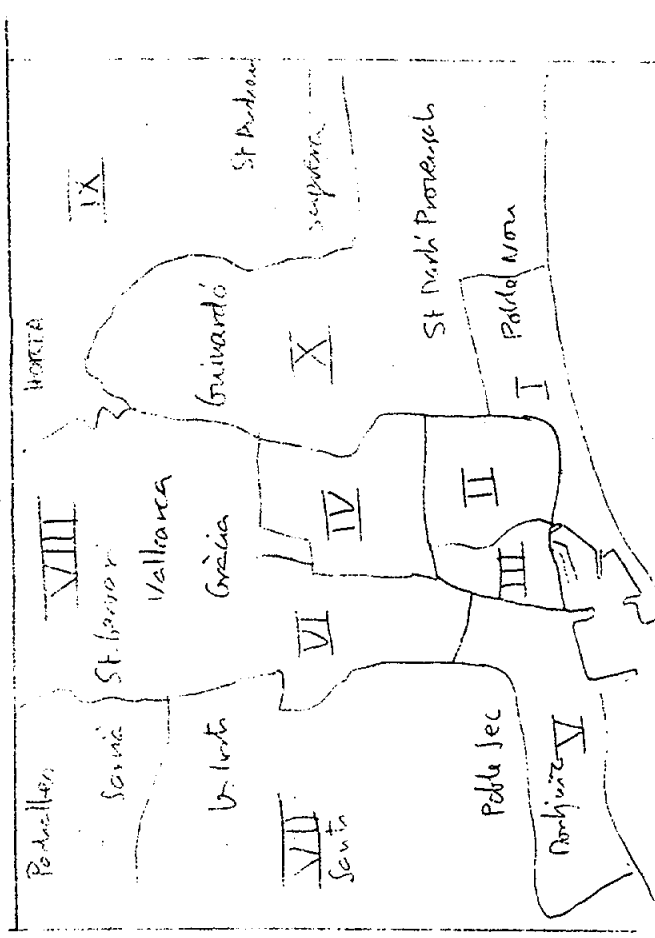
Dist.	Regidors	Població	Regidors	Població	Vots (1)	% Vots	% Vots
I	2	36012	8692	24,1	3462	39,8	60,2
II	2	56020	12540	22,4	4365	34,8	65,2
III	2	42194	10658	25,2	3890	36,5	63,5
IV	2	57831	13518	23,4	4204	31,1	68,9
V	3	58292	15600	26,8	4194	26,9	73,1
VI	3	92092	18856	20,5	5550	29,4	70,6
VII	4	86924	20134	23,2	7083	35,2	64,8
VIII	3	53928	12072	22,4	4611	38,2	61,8
IX	2	33734	7700	22,8	3099	40,2	59,8
X	2	32022	7793	24,3	3065	39,3	60,7
Pob. militar		2414					
Total		549049	127563	23,2	43523	34,1	65,9
Baudina		25					

(1) S'han inclòs els vots en blanc. Únic any en que s'ha trobat el n.º d'aquests

Municipals 8-XI-1903

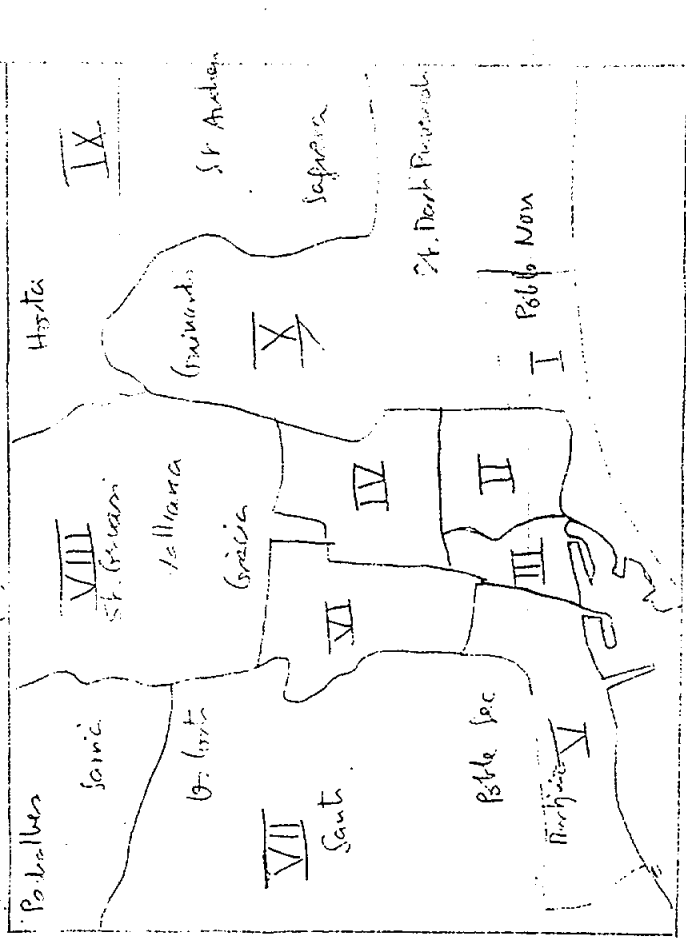
Candidatura d'Unió Republicana

	1383	1364	2554	1413	2195	2895	2728	3256	3231	5569	5475	5445	3369	3319	1397	1154	1259	1235	49241
I	1383	1364	2554	1413	2195	2895	2728	3256	3231	5569	5475	5445	3369	3319	1397	1154	1259	1235	49241
II																			
III																			
IV																			
V																			
VI																			
VII																			
VIII																			
IX																			
X																			
Total																			
Barcelona																			

Candidatura Regionalista

	519	1740	2461	1941	1283	1184	2090	1989	1029	920	843	1059	1035	341	18434
I	519	1740	2461	1941	1283	1184	2090	1989	1029	920	843	1059	1035	341	18434
II															
III															
IV															
V															
VI															
VII															
VIII															
IX															
X															
Total															
Barcelona															

Reste de candidatures presentades a cada districte

Candidatura Republicana Progressista

I	Lluís Mesa Avenç	187
V	Pere Puigjaner Badia	74
VI	Simó Cascante Carné	169
VIII	Hilari Rodríguez	35
X	Pascual Acarín	32

Candidatura Democràtica

VI	Alfons Puig Batlle	64
VII	Francesc de P. Inglès	108
VIII	Josep Sans Coy	120
IX	Antoni Escuder Brull	69

Candidatures independents

II	Joaquim Bordoner Garriga	41
III	Pedret Solsona	1
IV	Lino Coma	40
V	Josep Sieres Sells	56
	Noi de Tona	1
VI	?	13
VII	Joan Fons Rodés	352
	Batllo	23
	Ramon Sabadell Oliva	157
VIII	Pascual Perpiña	50
IX	Joaquim Framis Vendrell	87
	Lluís Ramonich Mas (Monònic)	194
	Pere Rovira	104
	Vicens Albareda	87
X	Pau Tugas	119
	Narís Ponsà	38
	Sauri	32

La previsible tensió consistorial havia esdevingut una realitat; no foren únicament els republicans qui donaren exemple d'indisciplina política, arribant inclús a perdre votacions, sinó que també la Lliga suportà les diferències del grup encapçalat per Varner, Pujol i Pijoan, amb motiu del discurs pronunciat per Cambó al rei el dia 8 d'abril de 1904, en demanda de l'autonomia municipal, acte que titllaren d'inútil. Algunes qüestions conflictives, plantejades pels republicans, com la subvenció municipal a la processó del Corpus, enterbeliren la vida consistorial i desencadenaren campanyes ciutadanes de ferver integrista, mentre que la Lliga pugnava per capitalitzar en favor propi tota mena d'afers confosos en que es veien embolicats alguns regidors de la Unió, afectes a la línia lerrouxista.

A començaments de 1905 semblà distendir-se l'ambient de crispació, fet no alié a una major coherència republicana, en reunir-se periòdicament la Junta Municipal de la Unió, i fou possible la col·laboració d'alguns regidors republicans amb el sector menys conservador de la Lliga, a fi d'impulsar projectes i obres municipals: ~~El contracte amb el Banc Hispano Colonial per a la financiació de les obres de la Reforma Interior de la Ciutat o Pla Baixeras, els contactes amb les entitats econòmiques de la ciutat per a l'organització de l'Exposició Universal prevista per a 1908, la demanda de reformes a l'administració central...~~ Aquesta voluntat de governabilitat o "Solidaritat Municipal" comportarà canvis substancials en la política municipal i inclús correccions polítiques molt significatives.

Però la lluita electoral feu sortir de nou a la palestra enfrontaments de gran duresa, com pot veure's en les campanyes dels dos grups majoritaris. ↓

La pauta electoral republicana arranca del famós manifest de Lerroux "Al Pueblo" aparegut el 12 d'octubre darrer, ~~amb el qual~~ ^{en} del qual s'especifica les condicions que hauran de complir els representants municipals; en definitiva, Lerroux ^{preténia} avançar en el camí del control personal de l'Ajuntament, a través de la superació verbal del moderantisme del republicanisme històric i de la creació d'un clientelisme extens. El manifest no produí encara el trencament de la Unió, però els signes d'insubordinació

12
només en ésser coneguda la candidatura, anaren agegantant-se. En molts 2
casos no s'havien realitzat les avantvotacions per districtes, molts can-
didats proposats directament per la Junta eren contestats (foren nota-
bles les repulses rebudes per Pinilla al D.X i Emiliano Iglesias al IX);
es proclamaven candidatures republicanes no adictes a la Unió, mentre
que alguns nuclis federals decidien presentar-se també amb llista pròpia.
Juli Marial i Bertomeu Tena foren els principals portantveus d'una cam-
panya enfocada únicament com a defensa del federalisme, traicionat per
Salmerón a les Corts, destacant, però, el seu moderantisme crític vers
la Unió per respecte als federals de la llista, malgrat la seva deplora-
ble conducta errònia. *
Els grups minoritaris, els independents i adhús els de tendències dinèsti-
ca coincidiren en criticar el procediment de l'acaparament, per falsejar
el sentit de la llei, la qual pretenia donar representativitat a les mi-
neries. En aquesta ocasió la Lliga acaparà en el D. III, mentre que els
republicans practicaven el sistema en els districtes VII, IX i X.

La Unió Republicana.

A diferència de les altres consultes electorals, en les quals els atacs
contra la Lliga ocupaven bona part de la campanya, en a l'any 1905 el
primer objectiu fou demostrar la genuïtat de la candidatura i la pràc-
tica obstrucccionista dels dissidents. Lerroux defensà la legalitat del
procés electoral previ i l'avenç produït en la lluita per acabar amb les
taifes de districte. Giner de los Rios abonà els arguments en el mateix
sentit: " Per no habernos sujetado a una disciplina hemos vivido 30 años
de ignominia. Y ahora que la paz está hecha, los que habiamos formado un
solo cuerpo, teniendo en las urnas de la jefatura la inteligencia poderosa
de Salmerón y el brazo esforzado de Lerroux, cuando veo resomar de nue-
vo el espíritu de la disidencia, me dan ganas de preguntar ¿pero qué mal
os ha hecho la República? ¿por qué la traicionais?" (El Progreso 1-XI-
1905).

En el balanç de l'actuació quadriennal en el municipi s'exposava la de-
rrota del caciquisme, la consecució de la majoria i la previsió immedia-
ta de governabilitat d'acord amb ideals revolucionaris que havien de fer
fructificar una nova Barcelona, atenta al models de les repúbliques ita-
lianes renaixentistes i de les ciutats alemanes autònomes. L'obra refor-
mista de protecció a les classes treballadores s'havia concretat en ins-

La Lliga lògicament aprofita les tensions de l'adversari per contrapasar-hi una candidatura que s'enorgullíx d'ésser netament barcelonina; enffrent de la Unió, partit dirigit per "desarrelats i forasters", per als quals "Catalunya són les amèriques dels pobres afamats de l'altra banda de l'Ebre" (LVC 7-XI-1905). En els districtes en no hi presenta candidat aconsella el vot lliure.

titucions benèfiques, com la "Gota de Llet" que havia distribuït 150.000 l. de llet en un any, en l'augment dels ingressos municipals, en l'honoradesa de la gestió i en l'ordenació dels pagaments. I als projectes previstos, com la creació d'asils nocturns, la construcció de 25 grups escolars, cantines escolars, 8 hores de jornada laboral per als empleats municipals, nova escola de sord-muts, hospital per accidents laborals, ... s'hi sumà una original i ambiciosa idea llençada per Lerroux en el gran miting final del dia 10 al Teatre Condal; idea que consistia en donar a les societats obreres organitzades la concessió de les Obres de la Reforma Interior, per a les quals l'Ajuntament faria de soci capitalista, restant així beneficis a les societats burgeses, que podien ésser utilitzats en l'establiment d'escoles i societats d'auxili.

La Lliga Regionalista.

Els eixos de la campanya no diferiren massa de l'anterior elecció: desprestigi de l'adversari i conquesta del poder per a la construcció de la Catalunya ideal.

El poder municipal formava part de la governabilitat de Catalunya, donat que "renovar la vida de les corporacions municipals, deslliurar-les de l'esclavitud de la vella política, fer-hi arribar la primavera de la nostra renaixença" (La Veu C. 1-XI-1905), formava part d'un moviment més ampli d'emancipació nacional europea, protagonitzat pel polonesos, hongaresos, russos... Amb el suport d'entitats com "Catalunya Federal" i "Unió Catalanista" intentava la convergència vers un ampli moviment d'unitat catalanista.

Davant la Unió esposaren una candidatura d'homes lliures, no moguts per cap "trust" directiu, i capacitats professionalment per a realitzar una obra de redempció i d'alliberament d'un domini republicà que havia posat al municipi en estat ruïnós: "Les eleccions municipals no són la lluita de la Barcelona catalanista contra la Barcelona republicana... Són la lluita de Barcelona contra l'home que vol dominar-la com a feudal" (Discurs de Cambó en el Nou Retiro. LVE 9-XI-1905). Segons els regionalistes, la victòria de Lerroux significava la paralització de les grans obres projectades pels seus regidors d'ençà de 1901: l'Exposició Universal, la Reforma Interior, la creació d'escoles, l'articulació de les barriades obreres amb el centre urbà... i la negació de la voluntat europeïsta impossible d'assolir per "regidors arribats de les estepes d'Es-

panya que ne saben el que son capitula" (LVC 9-XI-1905).

Resultats.

Els vots donaren lloc ~~al vot~~ ¹² als regidors presentats per la Lliga ~~(de)~~ i únicament a 14 dels 20 candidats de la Unió. Aquesta havia perdut un contingent important de vots a tot l'estat i també a Barcelona, encara que en menor grau, però, tot i així es demostrava que en el cas de l'electorat republicà les consignes de disciplina i unió havien fet efecte. El partit interpretà que la baixa i la derrota en alguns districtes es devia a la traïció dels dissidents o bé al caràcter sociològic conservador, no mancant tampoc les acusacions de tupinades en algunes taules. La majoria republicana es mantenia a l'Ajuntament amb 28 regidors, davant els 19 regionalistes, d'altra banda, el triomf de la disciplina, enfront la migradesa de vots aconseguits pels dissidents, permetria l'aspiració de governar i enfortia la causa de la necessitat d'un partit organitzat i disciplinat com instrument per a fer la revolució. Pels regionalistes la victòria era evident amb xifres absolutes i anunciaren immediatament la celebració d'un grandios banquet per festejar l'èxit de regidors i diputats, el desenllaç del qual provocaria canvis imprevisibles en l'orientació de les forces polítiques catalanes.

Municipals

12 de novembre de 1905									
Ed.	Sex	Pop.	Pop. 1900	Pop. 1905	Pop. 1910	Pop. 1915	Pop. 1920	Pop. 1925	Pop. 1930
I	1	36846	8991	24,4	2681	29,8	70,2		
II	3	55446	12841	23,2	4596	35,8	64,2		
III	3	41368	11301	27,3	3848	34,0	66,0		
IV	3	59311	14030	23,7	3658	26,1	73,9		
V	3	57508	16214	28,2	3525	21,7	78,3		
VI	3	92286	19353	20,8	5435	28,1	71,9		
VII	3	91236	20600	22,6	6092	29,6	70,4		
VIII	3	56188	12886	22,9	3857	29,9	70,1		
IX	2	34770	8899	25,6	3216	36,1	63,9		
X	2	33698	8153	24,2	2336	28,6	71,4		
Pop. milit. 2558									
Total 226 561755 133268 23,7 39244 29,4 70,6									
Baulina									

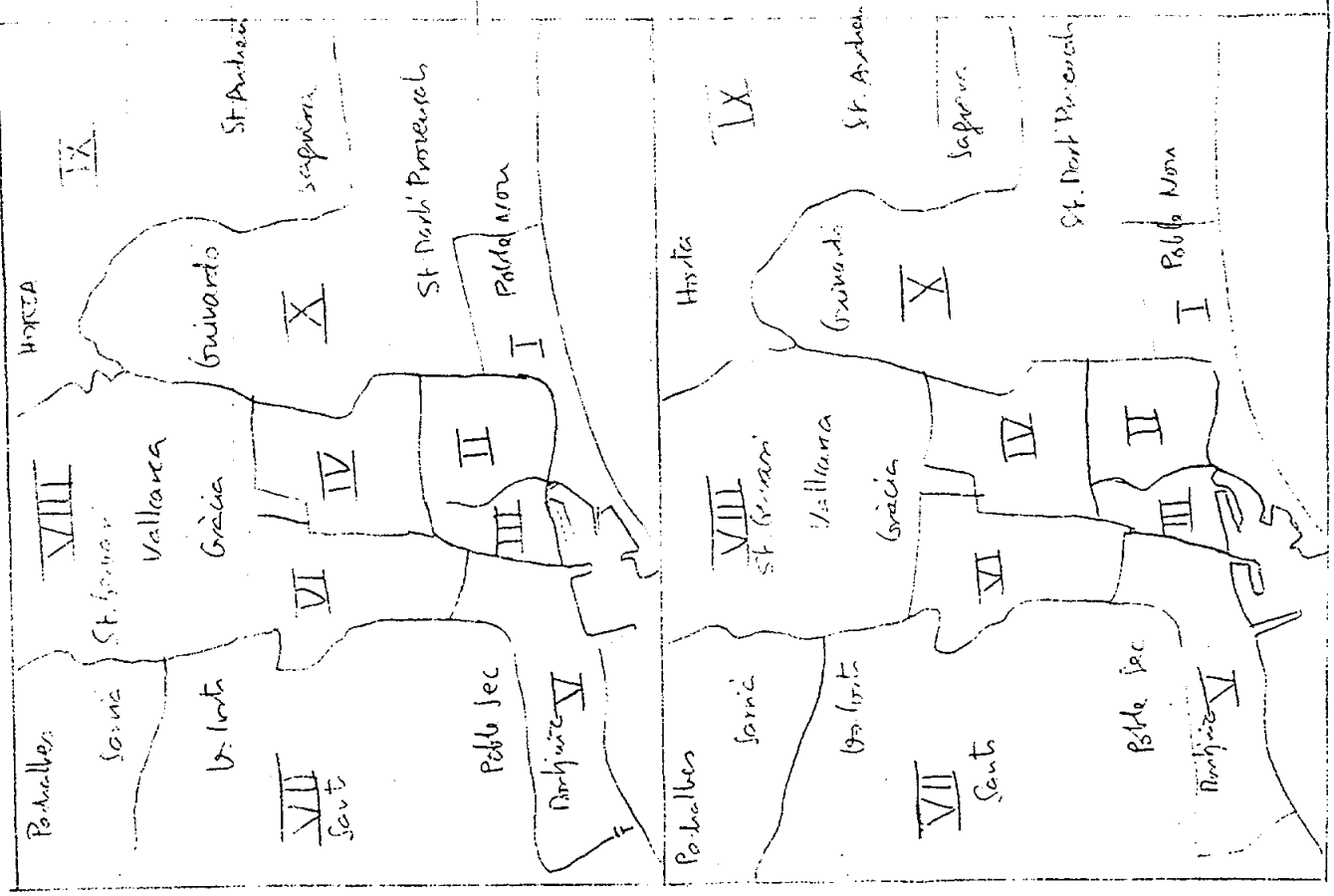
Candidatura d'Unió Republicana.-

	Vots	Votes % Total	Votes % Total
I * Francisco Magriñà Cañellas	1940	1940	72,4
II * Juan Batlle Horta	1419	1402	30,5
III * Lluís Callen	1385	858	22,3
IV * Enrique Palma	964	752	7,6
V * Antonio González Prats	1515	1511	41,3
VI * Salvió Casals	1508	1663	47,2
VII * Joaquín Vila Moliné	1666	2345	10,3
VIII * Antonio Fargas de la Flor	1661	2340	43,1
IX * José Oliva Mercadé	2345	3230	53,06
X * Juan Pich Pon	2340	1773	15,7
XI * Antonio Marsà	2241	1759	45,6
XII * Luis Zulueta	2163	1232	13,6
XIII * Francisco Layret	2056	1232	38,3
XIV * Arturo Giménez	1773	1482	63,4
XV * Pascual Payá	1745	30182	182
XVI * Santiago Valentí Camp	637	1749	44,4
XVII * Emiliano Iglesias Ambrosio	595	1749	13,1
XVIII * Francisco Esteva Bertran	781		
XIX * Jesús Pinilla Fornell	701		
Total Baudolma	30182	1749	44,4

Candidatura Lliga Regionalista.-

	Vots	Votes % Total	Votes % Total
II * Joseph Rovira Bruguera	1858	1863	40,5
III * Narcís Fuster	1868	2047	14,5
IV * Francesch Puig Alfonso	2047	1964	25,6
V * Lluís Duran Ventosa	1964	1782	15,3
VI * Josep M ^a Valls Vicens	1782	2147	58,7
VII * Ferran de Segarra	2147	1116	31,7
VIII * Joan Rubió Bellver	1116	2107	6,9
IX * Pere Rahola Molina	2107	2661	49,4
X * Felix Cardellach	2661	1242	32,2
XI * Salvador Roca Ballver	1242	954	29,6
XII * Joan Ventosa Calvell	954	22493	10,7
XIII * Josep Cararach	22493	12902	32,9
Total Baudolma	22493	12902	9,7

12-XI-1905 municipals

12.XI.1905
municipals

Resta de candidatures presentades a cada districte

Candidatura Republicans Federals

I	Ramon Llobera Minguella	520
II	Carlos Costas Alvarez	171
	Antonio Roca Aluja	154
III	Antonio Piñeiro Pardo	138
	Eduardo Minguell Bonazo	51
V	José Mas Pont	296
	José Serra Brosa	359
VI	Joaquin Duran Ventura	80
	Lluís Brunet	64
VII	Julio Marial Tey	894
	Miguel Comas Ribelles	784
IX	Juan Sala Tutusaus	17
X	Pablo Vilaró Llimona	468

Candidatura Defensa Social

I	Salvador Cabrerizo Solano	221
VII	Jaime Santomà	1472
	Joaquin Gelbert	1143
X	Marcelino Pachó Llagostera	214

Candidatura Republicana Dissident

II	Françes Puigpíqué	621
V	José Garreta Casals	158
VI	Narciso Buxó	216
	Simó Cascante	250
VIII	Odón de Buen	604
	Pedro Puigjaner	452
IX	Juan Quintana	244
	Joaquin Baró	133
X	Ramon Aguiló Gil	165

Candidatura Ministerial

II	Jaime Miró	548
V	Bosch Carbonell	?
	José Nuri Font	?

Candidatura Demócrata Liberal

V	Antonio Escuder Bruhl	261
VI	Sol Abreu	64
VIII	Pablo Oliva Sugrañes	93

Candidatura Antonomista

VIII	August Folch Font	235
------	-------------------	-----

Candidatures independientes.

VI	Garcia de Blaha	42
VII	Tomás Ribó Malla	718
IX	Manuel Serrat	265
	Françes Miralles	210
	Buxeda	161
X	Carlos Escusa Gascón	7

La dinàmica política dels anys anteriors als comicis havia estat modificada pel moviment solidari, desencadenat arrel dels fets del Cu+Cut i per l'augment de la conflictivitat social al carrer.

Ultra les desavinences partidistes, en el si del consistori havia sigut possible una incipient Solidaritat Municipal en pro de l'eficàcia i de la governabilitat, manifestant-se en actuacions comunes cara a la superació del centralisme inoperatiu i a l'agilització de les obres urbanístiques indispensables per a la remodelació de la nova Barcelona (contracte amb el Banc Hispano Colonial per a la financiació de les obres de la "Reforma Interior").

L'intent de la Lliga de capitalitzar el moviment solidari i atiar la flama de la desunió en els adversaris, la pugna a l'interior de la Unió, entre la disciplina del partit exigida per Lerroux, a partir del seu manifest "Al Pueblo", i entre les conviccions catalanistes de molts regidors republicans, abocaren el municipi a una remodelació de forces no concordant amb el signe dels darrers resultats electorals. Els regidors de Defensa Social deixaven de combregar amb el bloc regionalista i els republicans addictes a Lerroux desmarcaven ostentosa de la resta de la Unió. Bastardas i Giner quedaren significats com a caps de les dues tendències republicanes. L'obstruccionisme i el descrèdit entre solidaris i antisolidaris passaven a dominar els debats plenaris i les actuacions de les comissions municipals.

Peró, així com els conflictes desencadenats a la palestra municipal havien qüestionat determinades adscripcions partidistes i havien adequat noves tàctiques, l'abast del moviment solidari també afectà el sistema canovista. Maura, amb el seu projecte de "Llei d'Administració Local", pretenia esfondrar el dit moviment, tot captant-se els regionalistes. La inauguració oficial de les obres de la Reforma, ^{sota} amb la presència d'Alfons XIII, ~~però~~ s'intentava restar protagonisme al municipi i apropar la Lliga als projectes maurins en un moment en que el seu conservadorisme surava degut a l'aferriament de les lluites socials, preconitzades per la "Solidaridad Obrera".

Fou també, en el mateix any 1908, quan, amb motiu del conflictiu Pressupost Extraordinari de Cultura, de nou es demostrava la fragilitat del moviment solidari, donada la impossible contemporanització en qüestions tan colpidores com clericalisme i corrupció. El divorci ideològic entre republicans i regionalistes i en el si dels propis republicans fou seguit d'una crisi política consistorial arranjada amb la dimissió de l'alcalde Sanllehy i l'elecció entre els regidors del republicà solidari Bastardas, primer batlle democràtic de la ciutat.

Malgrat el canvi d'imatge que el nou batlle intentà donar al municipi i malgrat els intents d'afavorir una pràctica autonomista, la proximitat del propers comicis anà marcant suficients distàncies partidistes per a provocar polèmiques al marge dels interessos municipals.

La contesa electoral del 2 de maig revelava unes característiques extraordinàries; en ella havia d'aplicar-se ja la nova Llei Electoral del 8 d'agost del 1907 i havia d'aconseguir-se remoure els municipis del desgast i exhauriment en que es trobaven per l'ajornament electoral, a l'espera de la nova Llei d'Administració Local de Maura. La posició de cada grup respecte a la llei ja s'incloïa dins la campanya electoral i anunciava el seu grau d'emmotllament o repulsa a la estratègia restauracionista.

La perspectiva que els consistoris elegits en aquests comicis duressin pocs mesos podia restar importància a la consulta i contra aquesta possibilitat lluitaren tots els partits, esperonats per la nova normativa electoral que establí el vot obligatori, sota pena d'un recàrrec d'un 2% a la contribució.

El primer aspecte polític a considerar és la desvinculació electoral dels grups de Solidaritat Catalana (Unió Republicana, LLR, CNR, Federals, Tradicionalistes i republicans Progressistes), que es realitzà a través d'un document conjunt, elaborat el dia 18 d'abril, en el qual s'afirmava que, no éssent la Solidaritat un partit, el govern interior de Catalunya queia fora de la seva esfera i per tant havia d'existir mútua independència, excepte possibles pactes en els districtes. Abadal, per part de la Lliga, ho reafirmà en els següents termes:

" Si la Solidaritat fos una simple xcoalició electoral, perdria tota la seva grandiositat, per convertir-se en un arma de partit. Quan aquesta gent (de Madrid)veuran... que després de les eleccions... tornem a anar junts en totes aquelles qüestions que conjuntament interessin els principis generadors de la Solidaritat... podem dir que els catalans som uns quan es tracta de lluitar a favor dels interessos generals de Catalunya..." (LVC 21-4-1905).

De totes maneres, la tàctica electoral variava en funció de la realitat de cada districte. Auxí, la Lliga considerava que dels 10 districtes, en 7 no es produirien diferències tant si anaven sols com units, mentre que en els d. I, V i VIII la presentació separada dels solidaris deixava en bona posició els lerrouxistes. Davant d'aquestes consideracions el partit llençà una proposta d'aliança solidària que no reeixí.

Els republicans catalanistes insistiren també en la necessitat de la clarificació dels camps d'influència de l'ala dreta i esquerra de la Solidaritat, apel·lant la filosofia que inspirà Salmerón, segons la qual en els moments de Dret s'havia de fer oposició plegats i en els moments de Poder, s'havia de propugnar la divisió de forces.

17
3
Pel partit de Lerroux la ruptura solidària era el càstig propiciatori que els ^{als} republicans havien de patir per la seva traició al poble, concretada en el pacte amb les forces reaccionàries i la confirmació que els principis revolucionaris del republicanisme sols podien mantenir-se al marge del moviment solidari, corresponsable amb Maura de les actuacions repressives contra el poble:

"El ejército republicano antisolidario está en pie de guerra... Hay que derrotar a los cobardes de l'Esquerra, cómplices hipócritas de los pactos y contubernios de Cambó con Maura y a los hombres de la Lliga que sostienen para escarnio de Barcelona una sucursal maurista en la ciudad..." (El Pr. 28-4-1909).

Participaren en la lluita la candidatura republicana-radical, sots-titolada antisolidària, a partir del partit creat per Lerroux el gener de l'any anterior i que incloïa també una fracció de federals i els conservadors republicans; la nova formació d'Esquerra Catalana, impulsada per la Unió Republicana, els republicans progressistes, els federals solidaris i certs grups nacionalistes; la Lliga Regionalista es presentà en solitari, aconseguint tan sols l'acord amb els carlins en alguns districtes; Defensa Social com a representant del vell conservadorisme, refrenada per la Junta de la Càmera Mutua de la Propietat Urbana. La presència d'alguns residuus monàrquics i independents en alguns districtes no és significativa numèricament i suposa una novetat la recomenació de cambelage entre les llistes per part d'alguns gremis industrials que advocaven la consigna "menos política y más administración".

Partit Republicà-Radical.

Lerroux, des del seu exili americà donà el vist-i-plau a la llista, encara que la confecció hagués sigut turbulenta, com ja era habitual. Mentre en alguns districtes, com el VII, es produïa un autèntica pluja de candidats, en aquells més característicament conservadors li mancaven. En aquesta ocasió practicaren l'acaparament ^{sols} en el d. I.

En tota la campanya no feren referència a programa ni a balanç de l'obra municipal anterior. Els trets es dirigiren a palesar el sentit reaccionari de la Lliga, la traició dels republicans solidaris i la connexió del procés electoral amb la lluita política general. Tractaven de convèncer el poble dels interessos de l'oligarquia per apoderar-se dels municipis, sota l'emmirallament de les concessions regionalistes, i d'estimular-lo vers una victòria que havia de servir per a demostrar que a Barcelona no volia rebre els favors d'una llei que entregava les riqueses de la ciutat i l'ensenyament als qui contribuïen a la ruïna del poble:

"Cataluña no quiere la ley de Administración Local. Cataluña no quiere verse dominada por Comillas, Güell, Arnús, Cambó..."

(El Pr. 24-4-1909).

18
Esquerra Catalana.

La seva declaració de republicanisme i catalanisme els menà a una clarificació dels adversaris a fi de netejar el seu camp. La seva anàlisi conjuntura~~l~~ apuntava l'existència de dues candidatures catalanes, la democràtica i la conservadora, ultra les formacions de la "demagogia", la negra i la roja, contra les quals havien de lluitar la Lliga i l'Esquerra. En darrera instància les eleccions havien de demostrar si existia una esquerra catalanista i si podia cristal·litzar l'ideal d'un partit republicà que recollís ambdós principis.

La crítica al lerrouxisme es concretà en l'enumeració de les irregularitats cotmeses pels seus regidors, en l'obstaculització de les obres de la reforma i de la Casa de Lactància Municipal; alhora que desplegaven un programa de municipalització de serveis, creació de borses de treball, tributació sobre la riquesa i configuració d'una ciutat-estat.

Lliga Regionalista.

Mentre Cambó discernia sobre l'espai polític del grup i li atribuïa la seva genuïna voluntat de govern, els candidats s'esmerçaven en significar-se pel seu esperit d'equip i per la seva preparació tècnica. L'exaltació de la Barcelona gran, rica i plena ocupava una vegada més els actes electorals, alhora que Puig i Cadafalch des de Berlín glosava la Barcelona ideal -ordenada i monumental- somniada i dibuixada per Jausse-ly.

Resultats.

Amb un notabilíssim augment de participació, la victòria fou esplendorosa per al PRR, amb 16 regidors, seguits de l'Esquerra amb 8; el clar retrocès del regionalisme que aconseguí col·locar únicament a 4 candidats fou un cop duríssim que possibilità interpretacions catastrofistes, com el perill per a les obres de la reforma, per un possible retraïment del Banc Hispano-Colonial, davant un consistori majoritàriament d'esquerra. Amb la finalització del mandat del consistori anterior finia també el període de l'alcaldia democràtica de Bastardas, el qual fou substituït per Joan Coll i Pujol, amb l'habitual procediment de la Reial Ordre.

El repartiment dificultós de les tinenees d'alcaldia fou ja el preludi de les desavinences del nou consistori, justament constituït pocs dies abans dels fets de la Setmana Tràgica.

2 de maig de 1909

Exa.	Quesos	Quesos	Quesos	Quesos	Quesos	Quesos
I	2	38514	9310	24,2	5501	59,1 40,9
II	2	54298	14700	27,1	8778	59,7 40,3
III	3	39716	10780	27,1	7769	72,1 27,9
IV	2	62271	15190	24,4	9560	62,9 37,1
V	3	55940	14700	26,3	7460	50,7 49,3
VI	3	94294	22540	23,9	13855	61,5 38,5
VII	5	99860	24990	25,0	13716	54,9 45,1
VIII	4	60708	14210	23,4	8909	62,7 37,3
IX	2	36842	9310	25,3	5737	61,6 38,4
X	2	37050	8820	23,8	4974	56,4 43,6
Pop. milit.	2383					
Total	28	581876	144550	24,8	86259	59,7 40,3
Bautina						

M-36
M-29

Candidatura Republicana Radical Antisolidaria

Cand.	Vo.	Voluntat	Voluntat	Voluntat
I * Joan Colominas Costa	1937	3542	65,3	38,6
II * Jaume Morros Roigé	1655	3034	34,6	20,6
III * José Jorge Vinaixa	3034	1476	19,0	13,7
IV * Pedro Figueras Blanch	1476	2771	29,0	18,2
V * Salvio Casals Puig	2771	3399	45,5	23,1
VI * Ricardo Janssens Nasip	3399	4969	35,5	21,8
VI * Luis Callen Corzan	3386	4863		
VI * Ramon Sol Roigé	4969	6680		
VII * Ramon Fernández Valdés	4863	6643		
VII * Josep Puig d'Aspre	6680	6624	48,5	26,6
IX * Jaime Anglés Prunoñosa	6643	3311		
X * Manuel Santamaria González	6624	3226		
X * Manuel Morales Pareja	3311	3206	36,4	22,8
X * Juan Rovira Palau	3226	2132	37,2	22,9
X * José M ^a Canals Zamora	3206	2656	53,4	30,1
IX * Francisco Sans Cabré	2132			
X * Emiliano Iglesias Ambrosio	2656	61968	39,3	23,4

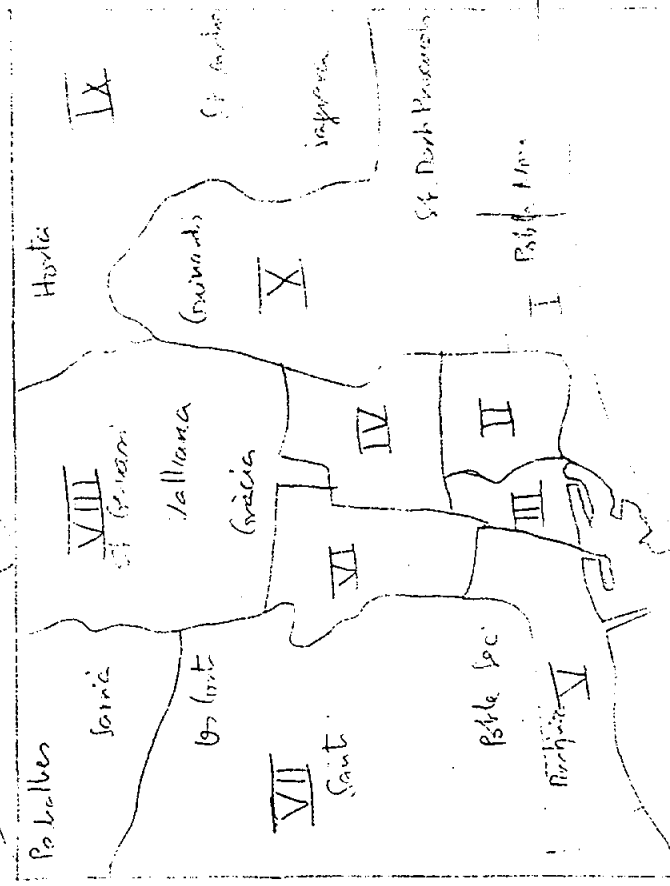
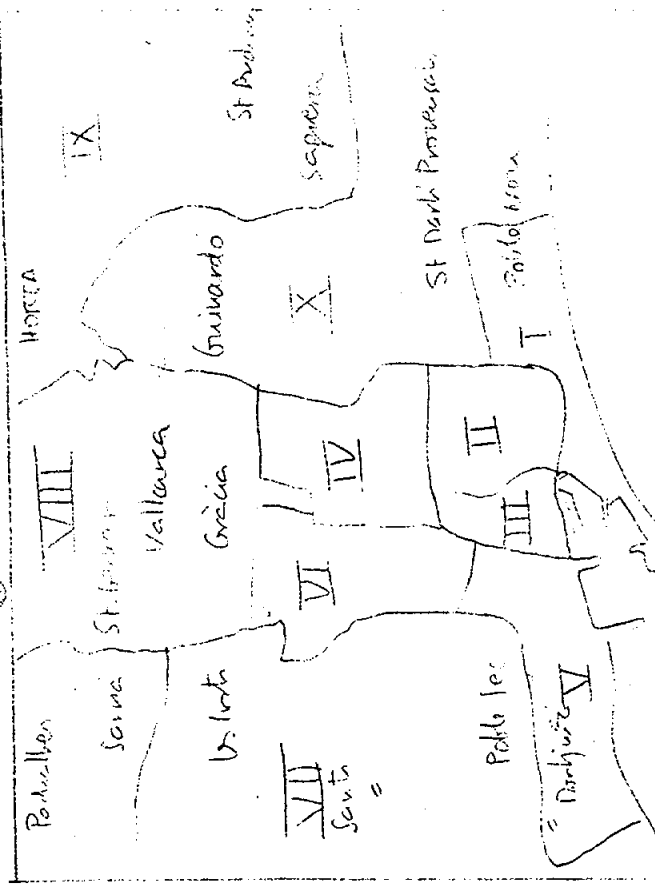
Totals
Baudlona

Candidatura Lliga Regionalista

Cand.	Vo.	Voluntat	Voluntat	Voluntat
I Marcel·lí Casajoana Coma	797	797	14,5	8,6
II * Joseph Lacambra Saborit	2555	2555	29,1	17,4
III * Narcís Verdaguer Callis	2303	2141	27,6	19,9
IV * Josep Pardo Perarriera	1980	2973	31,1	19,6
V * Josep Llimona Bruguera	2973	1662		
V * Pere Blanxart Novellas	1662	1559	21,6	10,9
VI * Pau Riera Sants	1559	3789	25,4	15,6
VI * Sixte Quintana Tuset	3789	3249		
VII * Joan Valles Pujals	3249	3113		
VII * Jaume Santomà Raventós	3113	2880		
VII * Josep Tomàs Boix	2880	2311	20,2	11,1
VIII * Antoni Figueras Arenys	2311	2421		
VIII * Joaquim Rita Leon	2421	2354		
VIII * Cèsar August Font Ferrer	2354	2198	26,1	16,3
IX * Jesús Condominas Castañeda	2198	1734	30,2	18,6
IX * Joaquim Puig Grau	1734	1039	20,9	11,8
X * Josep Sagarra Agost	1039			

434
39

I 1909 municipals

Candidatura Esquerra Catalana

	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470	2471	2472	2473	2474	2475	2476	2477	2478	2479	2480	2481	2482	2483	2484	2485	2486	2487	2488	2489	2490	2491	2492	2493	2494	2495	2496	2497	2498	2499	2500	2501	2502	2503	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	2571	2572	2573	2574	2575	2576	2577	2578	2579	2580	2581	2582	2583	2584	2585	2586	2587	2588	2589	2590	2591	2592	2593	2594	2595	2596	2597	2598	2599	2600	2601	2602	2603	2604	2605	2606	2607	2608	2609	2610	2611	2612	2613	2614	2615	2616	2617	2618	2619	2620	2621	2622	2623	2624	2625	2626	2627	2628	2629	2630	2631	2632	2633	2634	2635	2636	2637	2638	2639	2640	2641	2642	2643	2644	2645	2646	2647	2648	2649	2650	2651	2652	2653	2654	2655	2656	2657	2658	2659	2660	2661	2662	2663	2664	2665	2666	2667	2668	2669	2670	2671	2672	2673	2674	2675	2676	2677	2678	2679	2680	2681	2682	2683	2684	2685	2686	2687	2688	2689	2690	2691	2692	2693	2694	2695	2696	2697	2698	2699	2700	2701	2702	2703	2704	2705	2706	2707	2708	2709	2710	2711	2712	2713	2714	2715	2716	2717	2718	2719	2720	2721	2722	2723	2724	2725	2726	2727	2728	2729	2730	2731	2732	2733	2734	2735	2736	2737	2738	2739	2740	2741	2742	2743	2744	2745	2746	2747	2748	2749	2750	2751	2752	2753	2754	2755	2756	2757	2758	2759	2760	2761	2762	2763	2764	2765	2766	2767	2768	2769	2770	2771	2772	2773	2774	2775	2776	2777	2778	2779	2780	2781	2782	2783	2784	2785	2786	2787	2788	2789	2790	2791	2792	2793	2794	2795	2796	2797	2798	2799	2800	2801	2802	2803	2804	2805	2806	2807	2808	2809	2810	2811	2812	2813	2814	2815	2816	2817	2818	2819	2820	2821	2822	2823	2824	2825	2826	2827	2828	2829	2830	2831	2832	2833	2834	2835	2836	2837	2838	2839	2840	2841	2842	2843	2844	2845	2846	2847	2848	2849	2850	2851	2852	2853	2854	2855	2856	2857	2858	2859	2860	2861	2862	2863	2864	2865	2866	2867	2868	2869	2870	2871	2872	2873	2874	2875	2876	2877	2878	2879	2880	2881	2882	2883	2884	2885	2886	2887	2888	2889	2890	2891	2892	2893	2894	2895	2896	2897	2898	2899	2900	2901	2902	2903	2904	2905	2906	2907	2908	2909	2910	2911	2912	2913	2914	2915	2916	2917	2918	2919	2920	2921	2922	2923	2924	2925	2926	2927	2928	2929	2930	2931	2932	2933	2934	2935	2936	2937	2938	2939	2940	2941	2942	2943	2944	2945	2946	2947	2948	2949	2950	2951	2952	2953	2954	2955	2956	2957	2958	2959	2960	2961	2962	2963	2964	2965	2966	2967	2968	2969	2970	2971	2972	2973	2974	2975	2976	2977	2978	2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985	2986	2987	2988	2989	2990	2991	2992	2993	2994	2995	2996	2997	2998	2999	3000	3001	3002	3003	3004	3005	3006	3007	3008	3009	3010	3011	3012	3013	3014	3015	3016	3017	3018	3019	3020	3021	3022	3023	3024	3025	3026	3027	3028	3029	3030	3031	3032	3033	3034	3035	3036	3037	3038	3039	3040	3041	3042	3043	3044	3045	3046	3047	3048	3049	3050	3051	3052	3053	3054	3055	3056	3057	3058	3059	3060	3061	3062	3063	3064	3065	3066	3067	3068	3069	3070	3071	3072	3073	3074	3075	3076	3077	3078	3079	3080	3081	3082	3083	3084	3085	3086	3087	3088	3089	3090	3091	3092	3093	3094	3095	3096	3097	3098	3099	3100	3101	3102	3103	3104	3105	3106	3107	3108	3109	3110	3111	3112	3113	3114	3115	3116	3117	3118	3119	3120	3121	3122	3123	3124	3125	3126	3127	3128	3129	3130	3131	3132	3133	3134	3135	3136	3137	3138	3139	3140	3141	3142	3143	3144	3145	3146	3147	3148	3149	3150	3151	3152	3153	3154	3155	3156	3157	3158	3159	3160	3161	3162	3163	3164	3165	3166	3167	3168	3169	3170	3171	3172	3173	3174	3175	3176	3177	3178	3179	3180	3181	3182	3183	3184	3185	3186	3187	3188	3189	3190	3191	3192	3193	3194	3195	3196	3197	3198	3199	3200	3201	3202	3203	3204	3205	3206	3207	3208	3209	3210	3211	3212	3213	3214	3215	3216	3217	3218	3219	3220	3221	3222	3223	3224	3225	3226	3227	3228	3229	3230	3231	3232	3233	3234	3235	3236	3237	3238	3239	3240	3241	3242	3243	3244	3245	3246	3247	3248	3249	3250	3251	3252	3253	3254	3255	3256	3257	3258	3259	3260	3261	3262	3263	3264	3265	3266	3267	3268	3269	3270	3271	3272	3273	3274	3275
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Reste de candidatures presentades a cada districte

Candidatura Liberal

I	Arturo Costa Marti	154
II	Enrique Mir Miró	423
VI	Joan Camprubi	495

Candidatura Defensa Social

II	Pedro Alíer Amat	505
III	Manuel Juncadella Robert	715
	Alejandro Lacour	607
IV	Luis Dalmasas Olivart	1227
V	José de Olano	399
VI	Gustavo Peyra Anglada	1021
	José Pons Tusquets	973
VII	Carlos M. Dalfau	432
VIII	Francisco del Villar	555
	Miquel Salellas	515

Candidatura Tradicionalista

III	Bartolomé Trias Comas	1233
-----	-----------------------	------

Candidatura Lerrouxista Dissident.

X	Lluís Gonzaga Pagés	245
---	---------------------	-----

19 Les eleccions municipals del 12 de desembre de 1909.

El 12 de desembre se celebraren les eleccions municipals ordinàries, retardades un mes degut a la proximitat de l'anterior convocatòria.

Els fets de juliol, amb la subsegüent repressió que culminà en els mesos d'agost, setembre i octubre provocaren exaltades polèmiques en els bancs consistorials, resoltes amb una clara declaració de guerra entre dreta i esquerra.

Lerroux que havia tornat del seu exili aprofitant la relativa bonança que seguí a la caiguda de Maura i a la pujada del liberal Moret al govern, acarant-se a les acusacions que rebia tan d'anarquistes com de socialistes, s'alçà en defensor de la "Setmana Gloriosa" i estimulà les campanyes en favor de l'amnistia que protagonitzaven antics regidors (Zurdo Olivares i Costa Pomés). El dia 30 de novembre, una tempestuosa sessió consistorial enfrontà els regidors republicans amb el cap regionalista Duran, a conseqüència d'un dictamen amb petició d'amnistia, després de l'acabament de la guerra de Melilla. Duran insistia en l'exclusió de l'amnistia per als delictes considerats comuns -incendis, furtss-violacions- i "la Veu de Catalunya" arrodonia així la postura regionalista:

"Pau i oblit per als homes honrats que s'equivocaren al principi de la setmana vergonyosa, però justícia seca, sense sentimentalismes de cap mena, ni generositat ni compassió per aquells que persistiren en atacar cases particulars, cremar-les, saquejar-les..." (La VC 2-12-1909). També hom afirmava que la petició d'amnistia indiscriminada obeïa al temor que sentien els lerrouxistes a una possible rebel·lió de les seves masses, titllades d'incendiàries. Layret, en nom dels republicans nacionalistes, s'esmerçava en destacar la clara positura de discòrdia del regionalisme, amatent en sofocar qualsevol intent d'apaivagament de les tensions.

Aquest debat no fou sinó la traca final d'un consistori encés durant els seus pocs mesos de vida i que s'havia caracteritzat per una manca total d'obra de govern i per una notable exasperació en unes jornades preelectorals de signe polític, amb reversió a temes clàssics com el de les subvencions municipals a les entitats culturals de la ciutat. La defensa de la Casa del Pueblo, de l'Orfeó Català i de centres com el CADCI, l'ARP o la Universitat Industrial, delimitaven el radi d'acció dels tres grups

20
significatiu del consistori.

Partit Republicà-Radical.

El punt de partença de l'orientació del PRR cal cercar-lo en el manifest-programa llençat per Lerroux a València el 29 de novembre; programa polític que pretenia capitalitzar a les figures ja clàssiques del republicanisme, Ruiz Zorrilla i Pi Margall, formular objectius atractius per a les capes mitges "somos radicales, pero de un radicalismo que tiene su sitio en la Gaceta", presentar una quefatura indiscutible "porque el día en que ésta llegue (la revolución) me verán en las barricadas plantando nuestra bandera y mientras otro no dirija las masas, tendrán que reconocerme como jefe, quieran o no" i demostrar també la pervivència dels principis revolucionaris i anticlericals, cara a les masses obreres, suport de moment imprescindible per al partit.

Amb la campanya electoral a Barcelona s'explicitava la dicotomia entre repressors i reprimits "Barcelona será la primera en ofrecer al mundo, con el triunfo de esta candidatura, la seguridad de que ni Montjuic ni la cárcel mata lo que vive en las entrañas" (El Pr. 3-XII-1909) i hom s'atorgava la genuïtat del republicanisme revolucionari i anticlerical, davant l'escalada de la reacció, potenciada des del propi Vaticà i de la qual adhuc els republicans autonomistes n'estaven empaltats. Per als radicals la revolució de juliol havia servit per a desemmascarar tots els qui pretenien desviar la qüestió social en profit del capitalisme; Solidaritat, catalanisme, nacionalisme... varen caure confosos, patentitzats com a problemes artificials, mentre que restava únicament present el problema de l'estat espanyol.

El programa municipal es concretà en la reforma tributària i en la municipalització del serveis com a primer pas per a millores culturals, benèfiques i sanitàries. L'explicació d'aquest programa connectava amb la invitació a totes les entitats republicanes a la fundació d'escoles i cooperatives, aspecte aparellat a la labor reformista-propagandística del partit, a través dels seus 52 centres engendradors i nodridors de l'ampli clientelisme ~~xxx~~ radical.

Lerroux prometé en la campanya la introducció del sistema de referèndums per a comunicar-se periòdicament regidors i electors i la lluita per a capacitar obrers alliberats, cara a la representació popular.

La competència amb la candidatura autonomista republicana els feu renúnciar a l'acaparement que havien practicat en anteriors convocatòries en el d.I, mentre que en el conservador d.III lluitaren sols per al lloc de minoria. El caràcter poc populista de part dels components de la llista radical provocà certs recels en algunes juntes de districte.

Candidatura Autonomista Republicana.

L'esquerra catalana intentà cercar l'espai d'honradesa i esquerranisme i trencar la dicotomia regionalistes-radicals que impedia el govern de la ciutat, bé pel caràcter d'oposició, bé per la subjecció a les aliances, tot oferint esperances de pacificació ciutadana i de recuperació de la confiança popular, a través d'un treball progressista. F. Layret així ho palesà en el miting del Tívoli del dia 5 de desembre:

"A nosotros nos inspira asco la conducta de blancos y negros... Somos demócratas y representamos la vera democracia; como tales queremos apoderarnos de la ciudad. Ha llegado la hora de hacer ~~xxxxxxx~~ política positiva. No abandonamos el romanticismo ideal, sino que lo encarnaremos en instituciones positivas..." (La Pub. 6-VII-1909).

La formulació d'un programa de govern d'ampli abast els singularitza de la resta de contrinents:

- Reformes obreres al municipi. Potenciació de l'associacionisme, cara a la creació de la Llotja del Treball, projecte de reunió de tot el proletariat català.
- Escoles populars gratuïtes. Creació de 40 unitats pedagògiques per als 16.000 alumnes de les escoles públiques.
- Autonomia escolar.
- Potenciació de l'ensenyament tècnic i superior.
- Reestructuració dels serveis de beneficència i sanitat, superant discriminacions per creences i eliminant traves burocràtiques.
- Agilització de les obres de la Reforma Interior.
- Sanejament de la ciutat. Obres de parcs i jardins.
- Municipalització dels serveis públics, enfront dels monopolis estrangers.
- Tributació directa i proporcional a la riquesa.

Lliga Regionalista.

Els regionalistes oferiren una entesa electoral a l'esquerra catalana, la qual fou rebutjada al mateix temps que ^{ells} ~~xxxxxxx~~ desestimaven la invita-

ció de diversos grups conservadors (Partit Tradicionalista, Defensa Social, Círcol Conservador i Círcol Integrista) per a formar una coalició, amb l'argument que una coalició d'aquesta mena afavoriria encara més la dualitat dreta-esquerra; dit enfrontament, en un ambient predisposat a la protesta des dels fets de juliol i amb la repressió encara en marxa, donaria més possibilitats a les esquerres. La Lliga temia la seva derrota política per la pèrdua dels valors de la religió, l'ordre i la pau que comportaria. Però, ~~malgrat sentendís en solitari, no presentà candidats en els d. I, VII i X a fi de no restar possibilitats als candidats de Defensa Social.~~

La seva candidatura volia diferenciar-se de les dels adversaris, considerades de partit, pel seu caràcter barceloní, pel seu esperit reformista i renovador i per l'ànim de moralitat, abnegació i serenitat dels seus integrants. Dirigiren discursos optimistes a tots els ciutadans patriòtics i assenyats, al marge de les filiacions polítiques:

"La Lliga no cerca en les municipals cap fi polític, no subordina l'administració a la política, sinó que posa l'organització d'aquesta al servei d'aquella" (LVC 7-XII-1909).

I també temptaren el públic femení a fi de que acomplissin la seva "santa missió d'influència" per a crear un clima de defensa dels valors tradicionals; família i religió, com a bases intangibles de la societat, "complim la nostra santa i amorosa obligació per Deu, per Barcelona, pel proïsme". Qualificaren de violenta i anticívica la candidatura radical i valoraren la seva actuació municipal d'entorpidora de la Reforma i d'introducció de la disbauxa i el clientelisme en les pràctiques financeres sota el lema de "sálvense los amigos y piérdase el contribuyente"

Com era també habitual, la politització simplista de les iniciatives i realitzacions culturals ciutadanes menava a la Lliga a atribuir-se tots els mèrits, exemplificant la tasca de l'Institut d'Estudis Catalans de la Diputació, dirigida per Prat de la Riba, enfront de la labor realitzada pels radicals des de les institucions municipals i des de la Casa del Pueblo.

Resultats.

Amb un lleuger descens de la participació, respecte a l'anterior consulta, els resultats serviren per a mantenir ^{gairebé} les mateixes posicions, malgrat els

23

fets de la Setmana Tràgica podien presagiar un brutal xoc d'idees i un desplaçament de forces. Altra consideració notable és que malgrat els esforços dels republicans no afiliats al PRR per oferir una alternativa popular i democràtica, gran part de les masses populars no se sentien atretes per l'ideal catalanista i romanien fidels a les consignes del partit lerrouxista. Mentre anunciava la propera conquesta del Parlament, la "liga es preparava a una tasca d'oposició gens planera dins un consistori de clara hegemonia radical.

Al dia següent de les eleccions, l'alcalde Collasso presentà la seva dimissió que no li fou acceptada. Les complexes raons que motivaren ambdós fets eren indicatives de la contradictòria situació dels batlles de R.O. tant en el si del consistori com enfront del govern que els havia imposat.

12 de dezembro de 1909

municipals

Qta.	Sexo	Abos.	Pop.	Pop.	Pop.	Pop.
I	1	38514	9310	24,2	4533	48,7
II	3	54298	14700	27,1	8667	58,9
III	3	39716	10780	27,1	6769	62,8
IV	3	62271	15190	24,4	8628	56,8
V	3	55940	14700	26,3	7087	48,2
VI	3	94294	22540	23,9	12983	57,6
VII	3	99860	24990	25,0	12571	50,3
VIII	3	60708	14210	23,4	8220	57,8
IX	2	36842	9310	25,3	5551	59,6
X	1	37050	8820	23,8	4084	46,3
Pop. milit. 2383						
Total 25		581876	144550	24,8	79093	54,7
Baudina						45,3

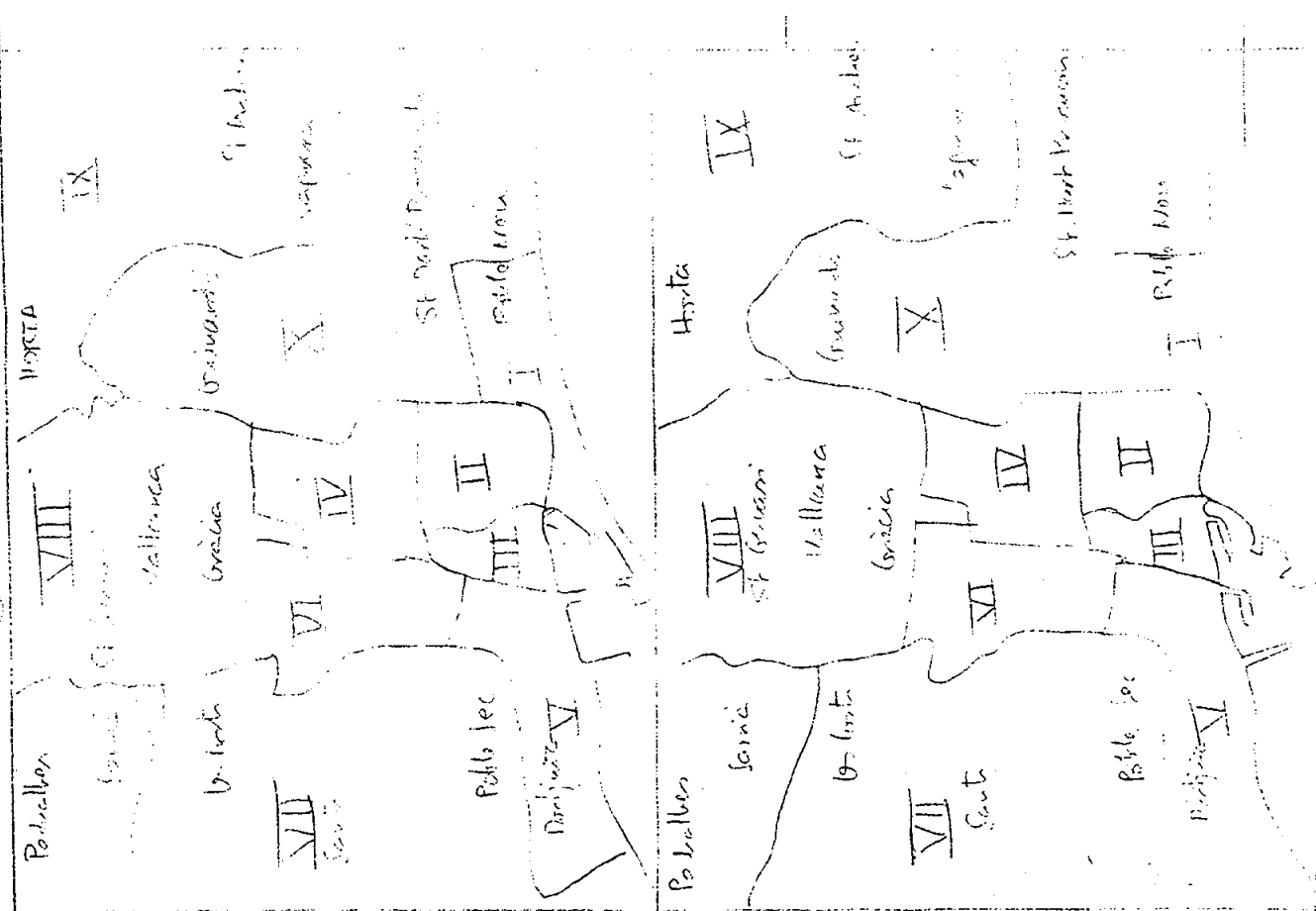
Candidatura Republicana Radical

Nº	Nº de Votants	Nº de Votants	Nº de Votants
I * Josep Ma Saracilara	3231	71,3	34,7
II * Antoni Ullé Ballarín	2866		
III * Salvador Lluç Subiranas	2946	33,5	19,8
IV * Casimiro Fabra Llobéa	1546	22,8	14,3
V * Pedro Figueras Blanch	2806		
VI * Ramon Sirvent Parriols	2626	31,5	17,9
VII * Ricardo Soriano Sànohez	3384		
VIII * José Carreté Vaqué	3305	47,2	22,7
IX * Enric Marcilla Marín	4407		
X * Martín Herrero Prohigas	4386	33,8	19,5
XI * Juan Lladó Vallés	6202		
XII * Pedro Domenech Serifàna	6147	49,1	24,7
XIII * Jaime Coll Ros	2968		
XIV * Alfonso Ardura Altura	2967	36,1	20,9
XV * José Antonio Mir Miró	2132	38,4	22,9
XVI * Bartolomé Guàrdons Bou	2635	64,5	29,9
Total Baulona	54554	32047	40,5 22,2

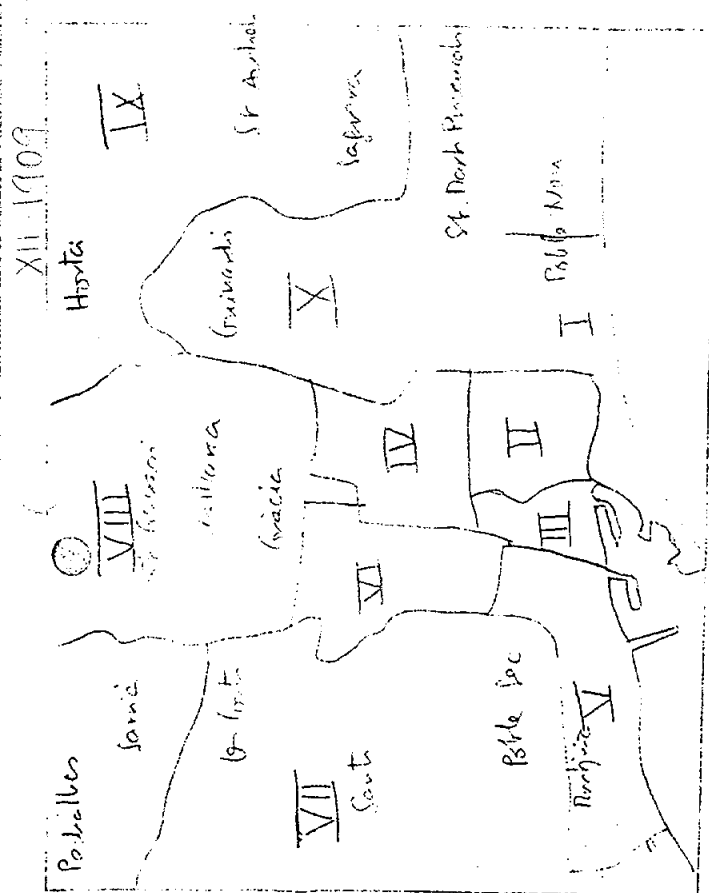
Candidatura Lliga Regionalista

Nº	Nº de Votants	Nº de Votants	Nº de Votants
II * Joan Nualart Palet	2437		
III * Llorenç Mata Pons	2391	2414	27,8 16,4
IV * Francisco Albó Martí	3218		
V * José Pardo Perarriera	3091	3154	46,6 29,2
VI * Francesc Carreras Candi	3599		
VII * Juan Valles Pujals	3550	3574	41,4 23,5
VIII * Santiago Andreu	1198		
IX * Dionís Baixeras	1108	1153	16,3 7,8
X * Gaspar Rosés Arús	3876		
XI * Joan Josep Ferrer-Vidal Guel	3873	3874	29,8 17,2
XII * Josep Cirera Riú	2283		
XIII * Josep Creus Selva	2271	2277	27,7 16,0
XIV * Joaquim Puig Grau	1584	1584	28,5 17,0
Total Baulona	34479	18430	23,9 12,7

VI 1909

Candidatura Autonomista-Republicana.

[illegible]

Restá de candidatures presentades a cada districte

XII 1909

Candidatura Liberal

II	Francisco de Paula Nebot	783
V	Sebastián García Paria	451
VII	José Grañé Artigas	1757

Candidatures independents

II	Santiago Ferrer (<i>desvel. autista</i>)	184
	Antonio Cuadrench (<i>esqueva disident</i>)	414
VI	Juan Bassa	524
	Narciso Buxó	149
X	Luis Utset	123

Pel PRR la possessió de l'hegemonia en una àrea de poder tan singular com l'ajuntament barceloní tenia un doble sentit; d'una banda, realitzar un programa reformista supletori de la ineficaç responsabilitat estatal -obra escolar i benèfica- i de l'altra, cobrir les necessitats político-organitzatives del partit, a través de la canalització de subvencions cap a les seves entitats, pols d'atracció de l'electorat, i a través de la pràctica del clientelisme, garantia de control interior i projecció exterior. El fet que l'oposició fes d'aquesta darrera qüestió el punt frontal de l'atac contra el radicalisme i la convertís en tema usual de les sessions municipals del bienni, ha contribuït en part injustament a globalitzar negativament tota la tasca dels regidors del PRR.

Es inqüestionable, però, que les actuacions irregulars d'alguns representants radicals havien d'anar perfilant contradiccions en el si del partit, alhora que en desprestigiaven la seva imatge. Durant el mes de desembre del 1910, l'actuació dels radicals a l'ajuntament barceloní fou debatuda al congrés per iniciativa dels regionalistes i dels republicans autonomistes; es feren públics afers tèrbols, com la portada d'aigües a la ciutat, l'arrendament dels arbitris de la calç, el guix i el ciment, dels serveis de tràmvies i altres. El partit rebé la condemna de tot el republicanisme i el socialisme de l'estat, i hagué d'abandonar la Conjunció Republicano-Socialista, dins de la qual ingressarà la novella UFNR, creada l'abril del 1910, per fusió del CNR, UR i federals. Les relacions entre un i altre grup foren ben poc amistoses dins el consitori.

No foren tampoc aliens a aquest procés crític del partit la fundació de la CNT el mateix 1910 i la peculiar defensa dels tòpics imperials per part d'en Lerroux, amb motiu de la nova obertura del problema africà.

La segona força municipal, el regionalisme, estava principalment interessada en operar políticament a fi d'aconseguir la concessió d'un règim mancomunitari per a Catalunya. A l'estiu del 1911 s'inicià el llarg procés reglamentari de discussió i aprovació al Congrés i al Senat. El resorgiment català era contemplat com una realitat política a la Diputació i calia la conquesta de noves àrees de poder. El grau d'adscripció o negació al projecte mancomunitari eren pel moment els paràmetres d'amistança o rivalitat polítiques. La Lliga intentava de nou trobar el punt comú que permetés capitanejar un ampli moviment, com en els temps de la Solidaritat, amb l'ideal d'un catalanisme integral i expansiu.

El transfons del projecte mancomunitari no concorria en totes les campanyes; pels radicals de la mancomunitat de las diputacions catalanes n'havia de resultar un afebliment encara més greu de l'Estat i una agudització de les precarietats econòmiques dels municipis (vegi's la sèrie d'articles apareguts a "El Progreso" en els dies anteriors als comicis de S. Valentí Camp "El Imperio de la farsa. El proyecto de Mancomunidad de las diputaciones catalanas").

Degut a les dificultats internes del partit hom intentà crear un clima de transcendència electoral, només comparable al que s'havia suscitat en dies de la Solidaritat. Lerroux, una vegada més, amb la seva participació directa en l'elaboració de la candidatura, intentava frenar la disgregació de les juntes de districte i conferir el partit el rol de salvador del país. Amb les següents paraules de Giner de los Rios s'expliciten ambdós conceptes:

○ " Frente al enemigo no se discute, se lucha. Defendeis la libertad, la justicia, el progreso, la República... Defendeis la continuación de la vida ~~política~~ pública del PR, esperanza de la Patria, acaso la única..." (El PR. 5-XII-1911).

La Casa del Pueblo desenvolupà una activitat extraordinària, amb ofertes de l'economat, propaganda dels serveis mèdics..., alhora que es posà en marxa tota mena de procediments per excitar el zel dels votants (Als 10 primers electors de cada col·legi se'ls compensaria amb un "bono de caritat" per socórrer les persones necessitades i als 10 primers de tots els col·legis se'ls donaria un vale per canviar en espècie o metàl·lic a l'economat de la "casa del Pueblo").

La crítica a la candidatura impulsada per la Lliga fou contendent, en acusar-la de representativa del fanatisme, l'absolutisme i la reacció; decidida, d'altra banda, a acabar amb les brillants pàgines escrites pel poble de Barcelona en defensa de la seva llibertat. Contra els nacionalistes republicans hi dirigiren trets de complicitat amb el regionalisme, tant per la seva pràctica política com pel caràcter enganyós d'alguns dels seus candidats, als qui denunciaren com a ^{ex-}monàrquics o traidors del moviment de juliol.

El procediment de l'acaparament s'aplicà en dos dels districtes (I,X), amb èxits resultats en ambdós casos.

26 3
Lliga Regionalista.

La Lliga amb la "Candidatura Barcelona" intentà crear una gran aliança del conservadorisme, amb el suport de jaumins, Defensa Social i un maurí, a fi d'aconseguir el triomf d'una tendència moralitzadora i d'honradesa, enfront de la disbauxa lerrouxista.

Cambó plantejava el dilema entre els "homes honrats i els altres" i el necessari esforç per instaurar l'ordre a un ajuntament on s'havia de discutir amb l'amenaça del Browning, es coartava la llibertat d'expressió i es protegia els anarcuistes i els processats per l'atemptat d'Hostafrancs. Era, per tant, un imperatiu difondre slogans d'aquest ordre:

"per l'ordre, per la moralitat, voteu la candidatura barcelonina" i contraposar l'antibarcelona de Lerroux a la seva candidatura: "Nosaltres representem tot lo contrari: la ciència, l'art, l'esperit religiós, la indústria, el comerç, el treball, l'ordre, les aristocràcies de la terra i la flor més selecta de les colònies no catalanes de la nostra ciutat" (LVC 11-XI-1911).

La coalició, amb Raimon d'Abadal com a futur cap municipal, exclouia a elements joves, a fi de significar com a primer pas l'objectiu de la neteja municipal, tasca considerada farragosa, poc brillant i incompleta fins a la segona onada de regidors que arribarien el 1913.

Però no deu considerar-se l'entesa de les dretes únicament motivada pel "leit-motiv" de l'antilerrouxisme, sinó que cal recordar l'estratègia de la Lliga cara a la consecució de la Mancomunitat. Els regionalistes recordaren i es feren mèrits en la catalanització de les esquerres des dels dies de la Solidaritat i s'atribuïen ara el triomf en la catalanització de les dretes, per la seva entusiàstica col.laboració en les peticions autonomistes. A l'ajuntament d'una ciutat com Barcelona, indubtable futura capital de Catalunya, calia realitzar-hi una tasca similar a l'empresa des de la Diputació, per convergir des d'ambdues institucions en una obra de govern il.lustrativa del resorgiment de l'esperit català davant d'Espanya.

UFNR.

La UFNR desatengué l'oferta de coalició amb el regionalisme i optà per juxtaposar forces amb l'Agrupación Socialista de Barcelona, tot reivindicant el dret del partit socialista a tenir una representació en el municipi. També Iglesias y Azcoáte havien denunciat en el Congrés els actes

27
de mala administració del PRR.

Pere Corominas puntualitzà sobre la crisi de decadència política de la ciutat després de dos anys de govern lerrouxista, amb atemptats continus a l'honorable funció de regidor, alhora que tots els candidats es desmarcaven dels objectius merament administratius de la Lliga en favor de la lluita política, per posar fi al sectarisme patòlic i als deixebles del caciouisme. La UFNR pretenia de nou situar-se entre les dues barcelones per a crear-ne una tercera, dins la qual hi havien de tenir cabuda les masses lerrouxistes transformades.

La candidatura de dretes era considerada la representació genuïna del capitalisme burgès i de tots els prejudicis religiosos, polítics i socials.

La Lliga, amb les seves aliances havia perdut tota significació que hagués pogut tenir anteriorment i amb la seva col·laboració amb la repressió havia contribuït a crear un estat de pànic social. En definitiva, el seu triomf significaria un atemptat contra la pau a Barcelona.

El seu programa polític volia significar-se pel catalanisme, la lluita per la Mancomunitat, el republicanisme, l'oposició a la guerra del Marroc, l'obstaculització de la tornada de Maura al poder i l'abolició de la pena de mort. Quant a l'actuació municipal feren referència al programa elaborat en les anteriors eleccions, tot i afegint-hi la creació d'un altre institut de segon ensenyament, la construcció d'un nou edifici de correus i, en general, la impregnació dels ideals del socialisme en totes les realitzacions.

Resultats.

El resultat significaren una considerable davallada del Partit Radical, en aconseguir únicament 11 regidors, igualats als obtinguts per la candidatura barcelonina, mentre que la UFNR, amb 6 actes, no variava la seva posició.

Les interpretacions partidistes introduïen elements exculpatoris. Així, la UFNR acusà l'existència de tupinades i rodes electorals i la inoportunitat de la Lliga en presentar candidatura plena als districtes on tenia pocs possibilitats. ^{per que afavorís els radicals.} Els regionalistes, esperonats per l'avenç general de la dreta a tot el país i per haver obtingut la majoria en 6 dels 10 districtes, s'apressà en declarar el suport dels vots per a la petició de la Mancomunitat.

26

Malgrat el PRR parlés oficialment del seu triomf, del desplegament de les autoritats per afavorir la dreta i de la previsible desaparició de la UPNR, absorbida entre la lluita dels reaccionaris i dels radicals, única força capacitada per frenar la reacció, la pèrdua de vots exasperà molts membres del partit que atribuien el cop a la manca de condicions personals i polítiques dels candidats i a la desorganització del grup: L'inici de la fi de l'hegemonia radical, cas de no produir-se correcció en la pràctica interna del partit, s'havia de convertir en un procés irrefenable. Clar símptoma de debilitat se significa en una subtil petició d'ajut als altres republicans "sin que ello quiera decir que solos no nos bastemos para hacer la contrarreacción" (EL PR. 14-XI-1911).

Rosa Torru

12 de novembre de 1911

municiy 902,

Clas.	Ord.	Edad	Sexo	Prof.	Ind.	Rel.	Ind.	Rel.	Ind.
I	1	42453	9395	22,1	4336	46,1	59,9		
II	2	53742	13589	25,3	7534	55,4	44,6		
III	3	38945	10776	27,6	6492	60,2	39,8		
IV	2	63637	14628	23,0	8336	57,0	43,0		
V	3	55244	13548	24,5	6251	46,1	53,9		
VI	4	95842	21331	22,2	11611	54,4	45,6		
VII	4	103361	23722	22,9	9951	41,9	58,1		
VIII	3	62863	13923	22,1	7398	53,1	46,9		
IX	3	37682	9200	24,4	4826	52,4	47,6		
X	2	38707	8455	21,8	4313	51,0	49,0		
Total	28	592476	138567	23,4	71048	51,3	48,7		

Candidatura Republicana Radical

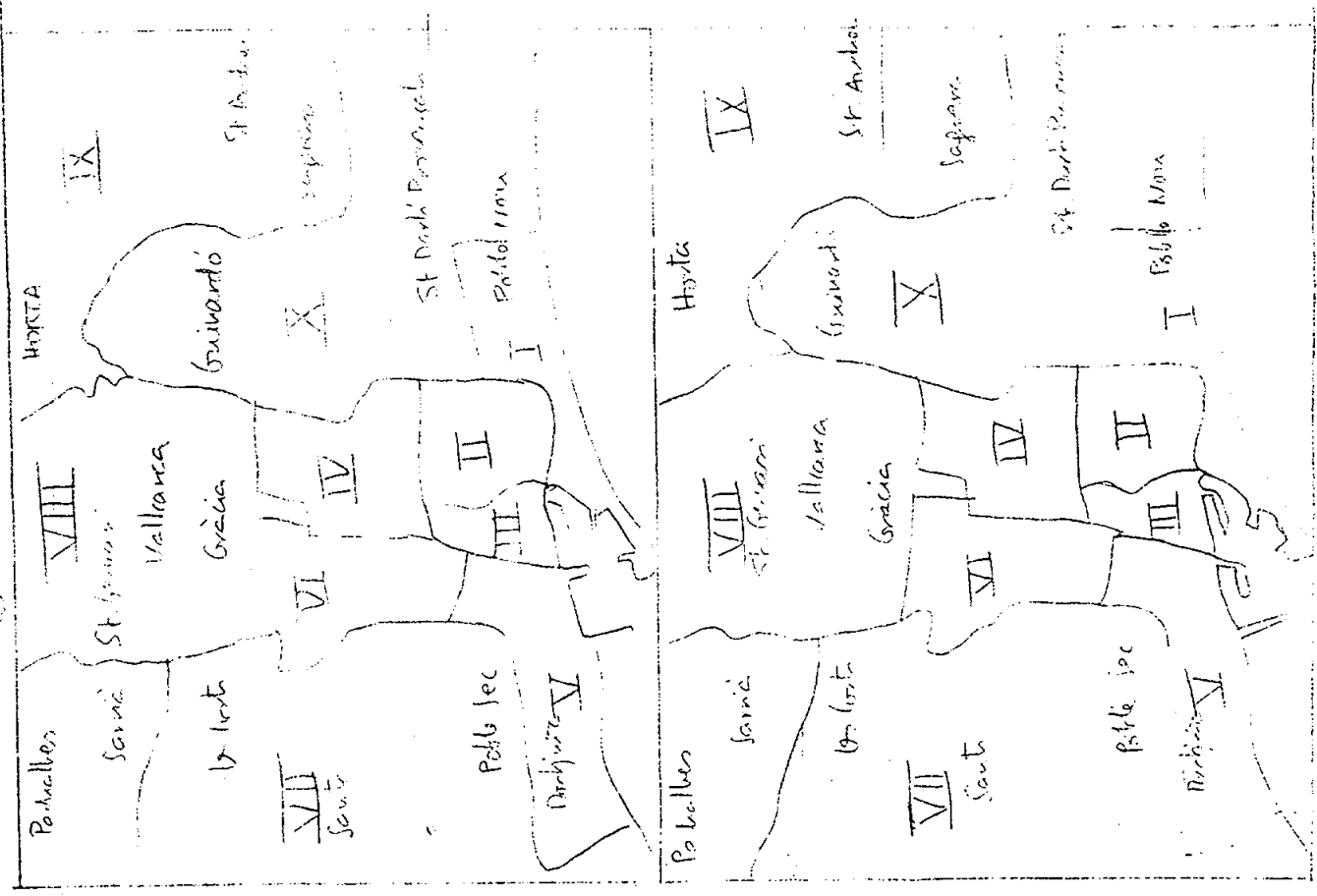
Districte	Candidat	Vots	Vots	Vots
I	* Casimiro Fabra Llovera	1177	2430	35,9
II	* Anastasio Ballester Minguez	2315	2315	30,7
III	* Angel Muñoz Monleon	1076	1075	16,5
IV	* Alfonso Puig Batlle	1075	1924	23,1
V	* Miguel Munné Rafols	1924	2452	10,0
VI	* Martin Tomàs Alayó	2452	2414	13,1
VII	* Joan Pich Pon	2376	3322	17,8
VIII	* Eduardo Ruiz Morales	3337	3322	28,6
IX	* Antonio Oliva Ferrer	3315	4107	15,6
X	* Rafael Estela Tolsana	3315	4107	41,3
	* Juan Cabirol Nadal	4148	2070	28,0
	* José Tarres Boada	4117	1554	32,2
	* Jacinto Esteve Marata	4058	1980	16,9
	* José Juncal Berdulla	2071	23191	23,2
	* Antonio Virgili Miquel	2069	32,6	16,7
	* Wenceslao Vila Pascual	1577	820	18,9
	* R mon Font Garriga	1531	3080	40,9
	* Lluís Massó Simó	1037	3625	55,8
	* Juan G. Balaguera	943	4158	28,4
	* Joan Arola Solé	45166	1874	30,0
			4955	23,2
			1874	18,8
			2852	38,5
			1822	37,7
			877	20,3
			25937	36,5
				18,7

Candidatura Baulonina

Districte	Candidat	Vots	Vots	Vots
I	* Joseph Oliveras Farreras	820	820	6,7
II	* Pere Muntanola Carné	3080	3080	22,7
III	* Raimon d'Abadal Calderó	3796	3625	33,6
IV	* Jesus Condominas Castañeda	3455	4158	28,4
V	* Francisco Ripoll Fortuño	4158	1894	13,8
VI	* Esteve Faura Roca	1894	1855	13,8
VII	* Isidre Rustard Valenti	1855	4994	23,2
VIII	* Gaspar Roses Arus	4994	4978	23,2
IX	* Manuel Garriga Coll	4978	4894	23,2
X	* Josep Nolla Badia	4894	1891	7,9
	* Juan Mª Roma Comanala	1891	1872	7,9
	* Jaume Puigventos Canonge	1872	1861	7,9
	* Joseph Tomas Boix	1861	2908	20,5
	* Ramon Pañella Casals	2908	2797	20,5
	* Rafael Vallet Sabater	2797	1834	19,8
	* Ramon Riera Guardiola	1834	1810	10,4
	* Pere Grau Mauri	1810	877	18,7
	* Pere Borrás Trinxant	877	49774	36,5
				18,7

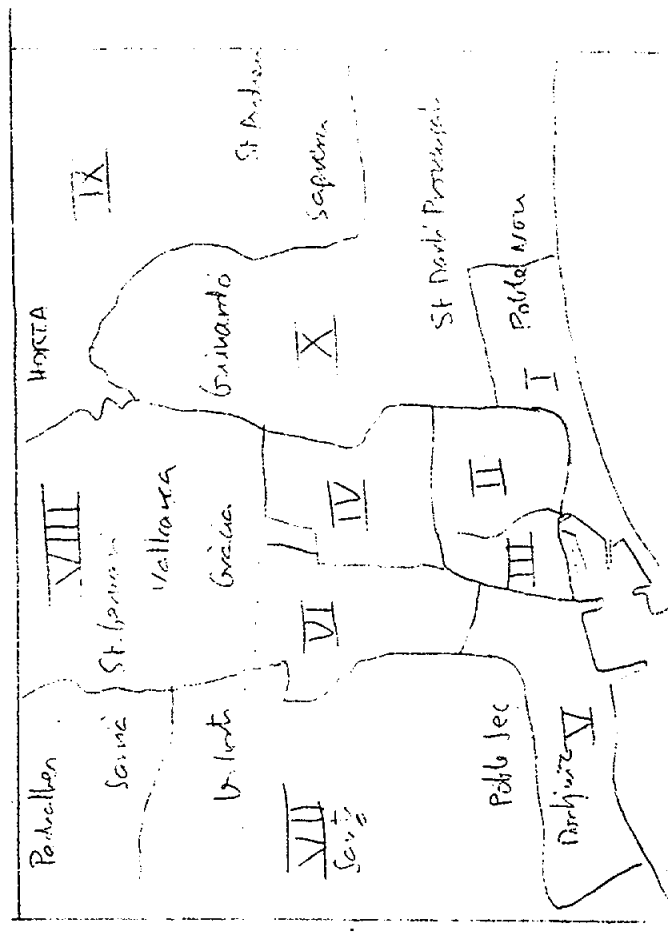
Total Baulonina

1911

Candidatura Unitat Federal Nacionalista "republicana"

№	Candidat	Vots	Votants	% Vots	% Votants
I	F. Alaman Carvi	1086	1086	25,0	11,6
II	Josep Quer	1943	1943	25,8	14,3
III	* Joan Vidal Valls	1792	1792	27,6	16,6
IV	* José O. Martorell	2254	2254	27,0	15,4
V	* Enric Millan Massana	1960			
VI	Bartomeu Tona Xiberta	1967	1963	31,4	14,5
	* Anton Serra Fornells	3405			
	J. M. Mallafré Tort	3387			
	Josep Millet Pages	3181	3324	28,6	15,6
VII	* Josep Carcereny Garcia	4180			
	Eduard Batalla	4097			
	Ramon Manau	3641	3970	39,9	16,7
VIII	* Martí Matons Bofill	2509			
	Ignasi Ribera Rovira	2443	2476	33,5	17,8
IX	Manuel Serrat Puigbó	1534			
	Toribio Reoyo Barbadillo (PSE)	1367	1450	30,0	15,8
X	Lluís Estrada Bes (PSE)	763	763	17,7	9,0
Total		41503	21021	29,6	15,2
Banulona					

1977

Reste de candidatures presentades a cada districte

1911

Candidatura dissident UENR.

II " Casadesús 196

Candidatures independents.

X Lluís Utzet 62
Tomas Borrull 631

Ni l'actuació municipal durant el bienni ni la campanya electoral palesen modificacions en la línia i pràctica política de cada grup. Els intents de Lerroux d'afrontar el conflictiu tema de les corrupcions interiors (Assemblea Municipal del partit celebrada l'octubre de 1912) i la convocatòria de manifestacions en contra de l'agravament de la guerra africana no aconseguiren convèncer els seguidors del partit dels afanys rectificadors i del manteniment dels ideals revolucionaris; calia demanar-los-hi, una vegada més, abnegació i generositat. La Lliga s'aplicava en salvar la promesa mancomunitària que la caiguda de Maura podia fer sotregar, amb l'aval de l'obra de Prat, la pressió conjunta dels presidents de les 4 diputacions i amb l'efectivitat dels discursos parlamentaris de Cambó, dirigits a significar la desfeta dels vells partits i l'afebliment monàrquic. Dins la tercera força municipal, la UPNR, s'evidenciaven fisures, utilitzades pel líder del nou partit reformista, Melquíades Álvarez, a fi de captar una part del republicanisme català, amb l'ajut d'ex-regidors i altres en actiu.

És una novetat la presència en la contenda de tres forces dretanes al marge de la Lliga, defensores d'interessos corporativistes o considerades genuines representants dels valors de Deu, monarquia i pàtria, ~~enfront~~ La proliferació de semblants candidatures no pot semblar-nos aliena al l'ambient de desprestigi municipal.

La por a l'abstenció era compartida per tots els grups, que també s'esmerçaven en denunciar indicis de resurrecció de vells procediments caciquils contra els quals ~~hem~~ preparava mesures més o menys expeditives segons la idiosincràcia del partit.

Partit Republicà Radical.

La caiguda de Maura i la pujada de Dato al poder fou valorada com una victòria de la sobirania popular, tot i la prevenció manifestada enfront el curricula de certs components del nou gabinet. El radicalisme es presentava ^{com} l'únic partit possessor d'ideals i dipositari de les aspiracions populars; encara que de forma ben peculiar:

"La masa popular que tiene sus impertinencias y sus necesidades, como tienen los niños sus rarezas, a pesar de lo cual los tomamos en brazos y los llenamos de besos. El alma popular es la suprema moralidad y el supremo acierto, por esto es preciso inspirarse en sus latidos"

(Miting Lerroux a la Casa del Pueblo 2-XI-1913. El

PR 3-XI-1913).

M-67

La insistència en plantejar qüestions de política general, tot i exemplificant el decissori paper de Lerroux en els recents esdeveniments (adhuc en plena campanya es programà un homenatge al líder radical per la seva contribució a la caiguda de Maura, acte finalment suspès, amb el consegüent escàndol) pot interpretar-se com una tàctica desviatòria davant la temàtica municipal i davant la sempre conflictiva elaboració de la llista de candidats, la qual quedà composta per una gran majoria de professionals liberals.

La campanya es limità a la divulgació de l'eslogan "abaratir la vida, higienitzar la casa, instruir al pueblo y embellecer la ciudad", ajornant la concreció del programa d'actuació per a després de les eleccions, actitud que fou abundantment criticada per l'oposició i els propis seguidors. Per fi, el dia 8 apareixia a la premsa radical un manifest dels regidors i dels candidats, en el qual s'especificaven les següents línies programàtiques:

- manteniment d'un govern municipal autònom, sense cessions davant altres organismes.
 - Referèndum en el si del partit en els afers importants.
 - Municipalització progressiva dels serveis públics.
 - Vivendes obreres, banys gratuïts, jardins. Programa d'atac a la tuberculosi.
 - Construcció de grups escolars, cantines, robers, colònies...
 - Realització dels enllaços amb els pobles agregats, Realització de la Reforma en menys de 10 anys, municipalització del port, modificació de les línies fèrries.
 - Reorganització administrativa a l'Ajuntament.
 - Borsa de treball. Salari mínim. Hospital per accidents laborals. Assaig pensions vellesa. Matrícula del personal dedicat al servei domèstic i impost sobre els que l'utilitzen.
- ~~Exxxxxxxxxx~~ L'exaltació de l'obra culturalitzadora de Giner i d'Iglesias en les qüestions hisendístiques caracteritzaren també la campanya, junt amb la repetició dels atacs habituals contra la Lliga i la resta de partits de dretes i l'intent de capitalització de la crisi de l'esquerra.

Lliga Regionalista.

La Lliga necessitava primar en aquesta consulta la identificació dels interessos de la ciutat amb la seva política, enfront de la resta de candidatures de dretes, les quals podien significar un entrebanc i també

31
actuar com auxiliars pràctics del lerrouxisme, per la possible dispersió del vot conservador.

El PRR era denunciat per la seva única atenció a les rendabilitats polítiques i econòmiques d'una regidoria i presentat com un partit en crisi interna i amb una actuació municipal disgregada, fet al qual hi havia contribuït la fiscalització regionalista. De nou Raimon d'Abadal fou el protagonista d'una campanya integrada en un pla d'acció d'ample abast i que en aquells dies tenia un únic nom: Mancomunitat. Amb la conquesta del poder municipal, indispensable per a Catalunya, hom podria inclús brindar redemptorismes als altres pobles peninsulars:

"Barcelona no sols és la capital natural de Catalunya, sinó que és al mateix temps la substància mateixa de Catalunya... El dia que ella sigui tan forta que entorn seu graviti com per llei natural totes les forces i totes les energies... llavors serà Catalunya tan forta que no solament podrà fer cara a les contingències de l'avenir per a salvar-se tota sola a si mateixa, sinó que podrà donar generosa la mà per a que pogui salvar-se qui vulgui escoltar-la"

(R. d'Abadal. LVC 6-XI-1913).

I junt amb la reintegració del prestigi a la vida municipal, difonen els temes ja usuals de la palestra regionalista:

" L'Exposició Universal, la Reforma, els barris enllaçats per amples vies, les dels carrils enfonsades o enlairades en ponts atrevits.. les estacions magnífiques, els parcs de les muntanyes...l'art triomfant sobre el mal gust, la higiene salvant vides, el crèdit honrant la ciutat, la cultura preparant el pervindre..." (LVC 8-XI-1913), sense tampoc aportar canvis significatius en ^{una} ~~la~~ llista composta de noms ja coneguts en el món de la política barcelonina o en el camp de la indústria, el comerç i les professions liberals.

Unió Federal Nacionalista Republicana.

La Unió Federal, enfrontada a les possibles defeccions del seu electorat vers el reformisme, intentà de capitalitzar el descontentament entre part de les masses seguidors del lerrouxisme, tot i atacant llurs anàlisis de la política governamental, ~~en~~ palesant la no modificació en les conductes irregulars i ridiculitzant la seva peculiar forma de concebre la revolució, a l'estil del "género chico", amb les quals coses pervertien l'honrada tradició del republicanisme a Catalunya. Qualificaven la

32 6
Lliga de conservadora i monàrquica sense embuts; la resta de candidatures dretanes, "enemigues de la llibertat", considerades clarament oportunistes, mentre que l'opció reformista significava l'abdicació dels ideals i la pràctica col.laboracionista.

Convençuts que, adhuc amb l'èxit electoral, havien de jugar el paper de minoria, manifestaren el seu convenciment de redreçar la vida municipal a través d'una actuació exemplar i de "salut pública". El seu programa contemplava l'impuls a la cultura, la municipalització dels serveis, la laïcització de la beneficència i l'ensenyança, el projecte d'enllaços, l'agilització de la Reforma i la promoció de les edificacions municipals, sempre sota el lema de la democràcia enfront a l'oligarquia i la defensa dels principis nacionalistes i federals.

Resultats.

Amb un descens de un 7% de la participació respecte als anteriors comicis es palesà la ineficàcia de la propaganda antiabstencionista. El PRR aconseguí 11 regidors, però amb una pèrdua significativa de més de 6000 vots, signe de la defecció de molts seguidors, malgrat els dirigents intentessin convèncer de la seva victòria, amb l'argument d'esser l'única opció republicana.

La Lliga perdé també vots en favor de les altres candidatures de dretes, però es confirmava la tendència d'escalada iniciada dos anys abans, amb l'obtenció d'11 regidors, i podien ufanar-se de la seva eficàcia educativa a través de l'"Escola de la Lliga".

La UPNR resultà la gran perdedora, amb la meitat de vots que a l'any 1911, i amb l'obtenció d'un únic regidor es demostrava la dispersió del vot de l'esquerra, enfront els districtes que les altres dues forces tenien assegurats.

La Coalició de Dretes obtingué 1 regidor pel conservador districte III, mentre que el reformisme es palesava com una força incapaç a'atreure les masses, malgrat l'indubtable anomenada d'alguns dels candidats.

La davallada republicana, en contrast amb l'auge del regionalisme, estimulada per l'èxit de la concessió mancomunitària el desembre del mateix any, indicaven significatius canvis, no tan en la correlació de forces, pel moment, sinó en les correccions polítiques de la vida municipal.

Per últim, restava en peu ^{la qüestió de} la representació del catalanisme progressiu en un aparell organitzatiu capaç de superar els particularismes familiars

Rodó Torras

M-70
M-45

9 de novembre de 1913.

Classe	Nombre	Classe	Nombre	Classe	Nombre	Classe	Nombre
I	1	43426	9582	22,1	3167	33,0	67,0
II	3	53382	13412	25,1	6204	46,3	353,7
III	3	38140	10797	28,3	4639	43,0	57,0
IV	3	64577	14677	22,7	6799	46,3	53,7
V	3	55593	13404	24,1	5028	37,5	62,5
VI	3	98695	22448	22,7	10274	45,8	54,2
VII	3	406224	24391	23,0	10710	43,9	56,1
VIII	3	64875	14120	21,8	6433	45,5	54,5
IX	2	38445	9461	24,6	5108	54,0	46,0
X	1	40064	8818	22,0	3463	39,3	60,7
Total	25	603421	141110	23,4	61830	43,8	56,2
Paucloma							

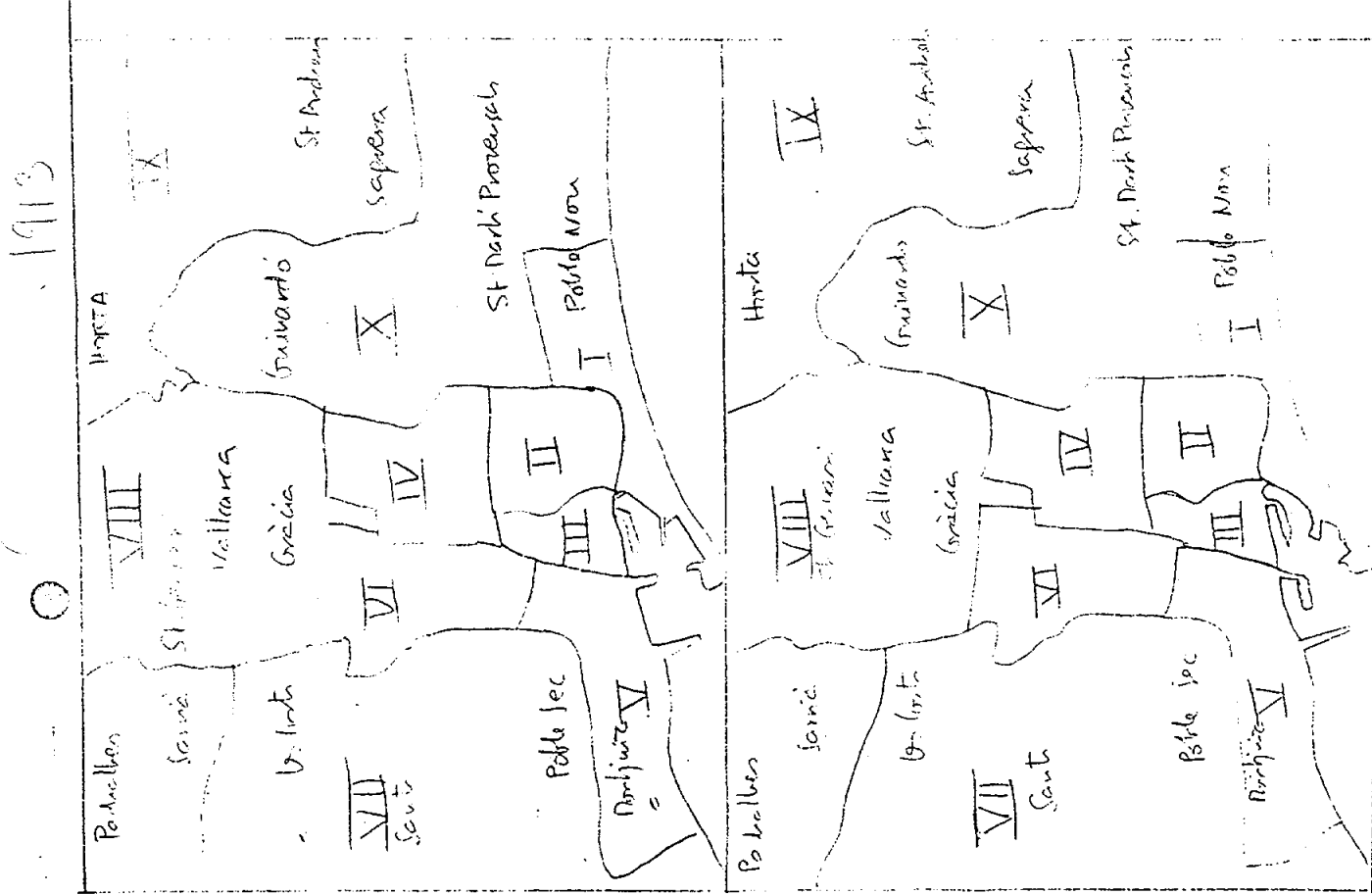
M-71
M-46

Candidatura, Republican Radical. --

<i>Flo.</i>				
I	* Juan José Rocha García	1646	52,0	17,2
II	* Antonio Cuadrench Ferrer	1558		
	Pedro Cercós Palau	1514	24,7	11,4
III	Lorenzo Pahissa Tomas	824	17,8	7,6
IV	* Jaime Polo Ortin	1565		
	Agustin Garcia Inglada	1502	22,5	10,4
V	* Luis Figueroa Marià	2003		
	* Joaquin Vila Moliné	1885	38,6	14,5
VI	* Luis Mesa Aventin	2444		
	Domingo Bley Clivillé	2288	23,0	10,5
VII	* Juan Colominas Maseras	3097		
	* Manuel Vega March	2608	26,6	11,7
VIII	* Juan Fusté Solé	1756		
	* José Ma Lasarte Pessino	1690	26,8	12,2
IX	José Ulled Altemir	1243	24,3	13,1
X	* Juan Dessy Martos	1436	41,5	16,3
Total		29059	17103	27,6

Candidatura Regionalista.-

Candidatura regionalista.-	Vots	Votes Votants	Votes Votants	Votes Votants
II * Josep Rovira Bruguera	2117			
* Santiago de Riba i d'Espanya	1995			
III * Francesc Puig Alfonso	2160			
* Jaume Bofill Matas	2002			
IV * Carles de Fortuny Miralles	2383			
* Guillem Busquets Vantravers	2339			
V * Eduard Segura Morató	1277			
Bernardi Martorell Puig	1171			
VI * Ramon Almirall Trius	3501			
* Santiago Andreu Barber	3387			
VII Josep O. Rafel Marjaneda	1632			
Pau Macià Benet	1631			
VIII* Joaquim Rita Leon	1691			
Josep M ^e s Bassols Iglesias	1685			
IX * Josep Cararach Mauri	1794			
Total.	30765	16279	263	11,5

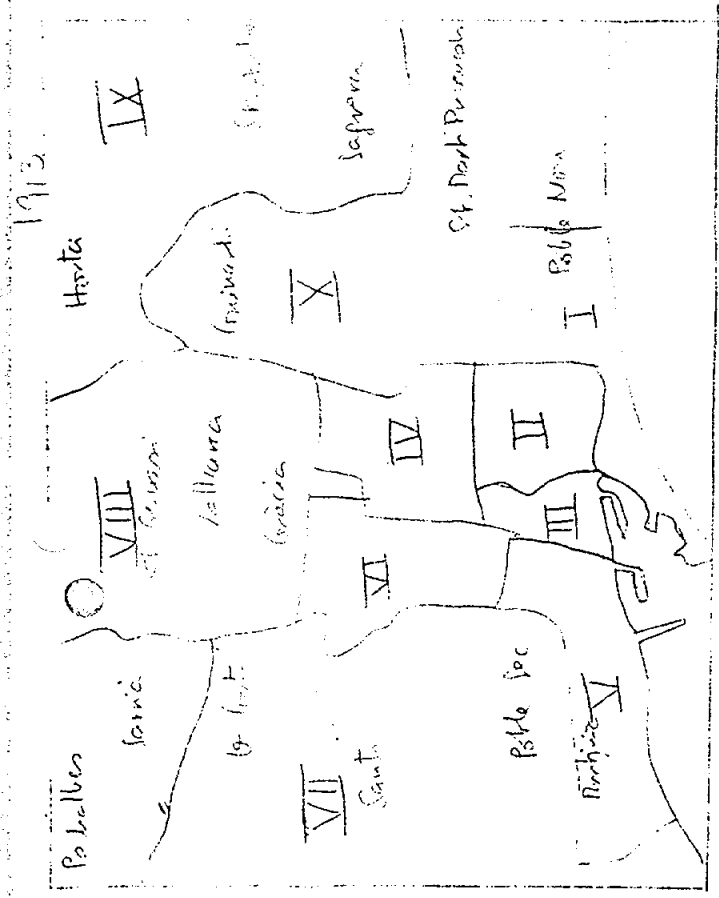

Candidatura Unió Federal Nacionalista Republicana

Districte	Candidat	Votes	Votes de la candidatura	Votes de la candidatura
I	Conrad Roure Bofill	956	956	30,2
II	Josap Quer Clapés	1087	1087	10,0
III	Josep Millet Pages	1083	1085	17,5
IV	Francesc Alaman Carvi	887	870	18,7
V	Joaquim Tarragó Casas	854	870	18,7
VI	Casimir Casagran Duran	1093	1068	15,7
VII	Lluís G. Clot Junoy	1044	1068	15,7
VIII	Teodor Planas Llavall	921	816	16,2
IX	Manuel Tarragó Romeu	712	816	16,2
X	Enric Vila Marieges	2288	2170	21,1
	Rafael Campalans Puig	2053	2170	21,1
	Pere Balaña Espinós	1369	1204	14,2
	Baldomer Tona Xiberta	1040	1204	14,2
	Francesc Layret Foix	1421	1395	21,7
	Pompeu Pabra Poch	1370	1568	30,7
	Manuel Serrat Puigbó	1568	554	16,0
	Josep Enguix Serra	554	554	16,0
		20300	11686	18,9

Total 20300 11686 18,9 8,3

Barcelona

Resta de candidatures presentades a cada districte

Candidatura Liberal		Candidatura reformista	
I	Narciso Prats Mas	II	Enrique J. Bernardo de Quirós
II	F. de Paula Nebot Cantí	III	Salvador Casasas Pastor
	Jaime Trilla Farre		Enrique de Palma Pastor
III	José Viñamata Nocheil	IV	Miquel Jacas Martí
VI	Juan Basa Garenys		Ildonso Garcia del Corral
VII*	José Grañé Artigas	V	Jesús Calvo Martínez
VIII	Francisco Cid Estalayo	VI	Eusebio Corominas Cornell
	87		José Bassas Lladó
Candidatura Unió Gremial		VII	Manuel Fiter Masca
I	Pedro Parera Agramunt	VIII	Ramon Manaut Agustí
III	Manuel Sorolla Gombau	IX	Juan Guinart Lico
	Adolfo Coll Albert		(representant)
IV	Enrique Campmany		
V	José Sitjas Coma		
	Adolfo Ros Can		
VI	José Pallegà Vendrell		
VIII	José Roiget Roig		
	Baldomero Cussó Vilarnau		
	538		

Candidatura Coalició de Dretes		Candidatura Republicana Dissident	
II	José Ma Carreras	X	Tomas Burrull Jacas
	Juan Gaudier		1304

III*	Lluís de Llanza Bobadilla		
	Florentino Gimeno Eguibide		
IV	José B. Olano Laizaga		
	Benito de Pomés de Pomar		
V	Enrique Martínez Mora		
	Pedro Tort Pozo		
VI	Alberto Blasco Ochoa		
	José Sala Rofill		
VII	Jaime Santomà Raventos		
	Miguel Vilardell Permanyer		
VIII	Antonio Parera Nin		
	Juan Anet Mallol		
IX	Pedro Corominas Oliva		
X	Miguel Cortes Coll		

334

LES ELECCIONS MUNICIPALS DEL 14 DE NOVEMBRE DE 1915

Definida ben clarament des de començaments de segle la dicotomia Lliga Regionalista Partit Republicà Radical, no fou fins a aquests comicis que els regionalistes aconseguiren quasi d'anivellar-se numèricament amb els seus oponents, en un procés de creixement de la incidència política del partit, vinculat al poder adquirit a la resta de corporacions públiques de Catalunya. És del tot necessari conjugar aquest procés amb l'optimisme de la burgesia davant l'onada de prosperitat econòmica derivada del conflicte bèl·lic europeu i amb les tensions no resoltes en el camp del republicanisme català.

Constatar el deteniment amb què Francesc Cambó analitzava el conflicte des de les planes de la Veu de Catalunya demostra fins a quin punt la burgesia catalana estava interessada en la seva evolució. La contesa havia obert les portes a un expansionisme desenfrenat, Europa es convertí en un mercat excel·lent per a col·locar-hi els productes industrials no bèl·lics i els agraris i s'enregistraren guanys immediats i considerables en els sectors elèctric, metal·lúrgic i químic.

L'alça en el preu internacional de les matèries primes, el manteniment d'una tecnologia tradicional en el sector tèxtil i la manca d'inversions capitalistes a llarg termini, fan entreveure ja les nefastes conseqüències econòmiques i socials d'aquests anys de desenfrè. De moment la població de Barcelona veia degenerar les seves condicions de vida de forma aclaparant per la total desmesura entre els preus i els salaris, però l'eufòria de la burgesia aconseguí encara d'arrossegar sectors de les masses populars en actes reivindicatius, amb el recolzament de les entitats econòmiques, com la gran manifestació del 30 d'octubre en requeriment d'un port franc i d'una zona neutral per a la ciutat, que permetessin transformar Barcelona en ciutat intermediària del començ internacional.

D'altra banda, la Lliga Regionalista aprofitava l'avinentsa per posar de manifest la inoperància del govern datista, el qual, amb la seva actitud d'indiferència davant el conflicte, demostrava una vegada més la ineptitud centralista de modernització de l'Estat. Protagonisme econòmic i protagonisme polític: aquest fora els dos factors que permeteren a la Lliga erigir-se en capdavantera de les reivindicacions de Catalunya. I com a conclusió evident, la salvació del país necessitava de la seva acció i de la seva veu.

Per part dels republicans radicals no existien discordàncies extremades en l'anàlisi de la realitat econòmica i sota l'estat de la direcció política del

país. La gran manifestació del 30 d'octubre anà acompanyada d'un acte solemne a l'Ajuntament, de majoria republicana. Part dels seus dirigents, lligats als interessos econòmics de la burgesia ciutadana, no estaven disposats a renunciar al repartiment del pastís, per la qual cosa el poder municipal podia suposar facilitats; en aquest sentit no pot oblidar-se la projectada i aplaçada tantes vegades Exposició d'Indústries elèctriques. Però les mixtificacions ideològiques en el vèrtex de l'aparell del partit no podien esborrar la integritat en la trajectòria de membres significatius ni la realitat de la seva base electoral. Així, a través de la força que els donava la relació numèrica de regidors, intentaren transformar sovint al tribuna pública municipal en portantveu de les reivindicacions obreres. No se'ns escapa el verbalisme populista en moltes de les seves actuacions, però aconseguiren singularitzar-se de la resta de regidors, a través del seu suport als moviments vaguístics i l'efectivitat del seu recurs contra un impopular augment del preu del gas.

Lliga regionalista

Pels líders de la Lliga, els resultats de les eleccions del mes de novembre havia de marcar una fita important en la política catalana. L'ajuntament era un esglaó més en la trajectòria d'escalada de poder iniciada ja en les altres corporacions -Diputació i Mancomunitat-, des de les quals l'eficàcia era l'argument decisiu de pressió vers Madrid. També la dignificació que es donava a Barcelona dins el moviment nacional de catalunya ultrapassava la possibilitat d'administrar una ciutat i es reconvertia en un fet clarament polític.

L'eliminació del Partit Republicà Radical com a força hegemònica era el primer obstacle a vèncer, davant del qual no s'escatimaren medis per desprestigiar la seva política i els seus homes. "Dignitat, seny, prestigi", en definitiva, aquells valors propis dels catalanisme conservador del moment, eren contraposats a transvals, catastrofisme i corrupció, atribuïts als adversaris. De la virulència dels atacs no s'en salvaren tampoc els nacionalistes d'esquerra, aliats amb els radicals. Ultra els atacs frontals als oponents, la Lliga orientà la seva campanya vers la necessitat de la coherència entre la política duta a terme des dels altres organismes i des del municipi.

El pes de la campanya el dugueren Cambó i Duran i Ventosa. Francesc Cambó s'encarregà d'esplanar a l'electorat el pes polític dels comicis i de justificar la seva política d'aliances amb grups dretans en aquells districtes de tradició republicana, com el VII, o bé el suport que se'ls donava en aquells, com el III i el IV, on el predomini del conservadurisme els podia fer aspirar a l'a-

caparament de les majories i de les minories. Lluís Duran i Ventosa actuava com a responsable municipal del partit i la seva experiència com a regidor l'abocà durant tota la campanya a la demanda de dràstiques mesures legals per a superar l'encarcament democràtic.

Coalició Republicana

També els radicals, en aquests comicis, tenien clara consciència de la seva transcendència, no tant sols pel què suposava el domini municipal, sinó també cara al futur polític del partit, molt enterbolit per la dissociació cada vegada més evident entre les bases militants i la minoria rectora. Les postures modernistes de Lerroux a les Corts i el seguidisme respecte a algunes iniciatives de la Lliga, a fi de salvaguardar les possibilitats de guanys que la Gran Guerra oferia, no podien convèncer fàcilment a la clientela electoral, alimentada durant tants anys amb discursos esquerranistes i anticlericals.

La presentació per independents d'alguns radicals dissidents demostra la inutilitat de la conciliació de darrera hora entre Lerroux i Emiliano Iglesias; el suport del recent creat Bloc Republicà Autonomista a la candidatura de la coalició i el manteniment de Solidaritat al Pacte de Sant Gervasi amb la inclusió de dos homes de la Unió Federal Nacionalista Republicana en les llistes, no foren suficients per aconseguir tots els llocs de majoria, com en altres ocasions.

El punt bàsic de la campanya fou l'acusació a la Lliga de partit burgès i clerical, que utilitzava les plataformes de poder per a exercir-hi una política allunyada dels interessos populars. El seu programa d'actuació municipal contemplava el desenvolupament de l'assistència social, la justícia social i l'escola popular, aspectes tots ells connectats amb la tradició del reformisme republicà.

Resultats

Els resultats electorals donaren 11 regidors al PRR i 9 als regionalistes, però en el conjunt de regidors les dues tendències quedaren gairebé equilibrades; la Lliga i els seus aliats controlaven 26 regidories, mentre que la tendència republicana n'aplegava 24. Per primera vegada quedava conformat un consistori sense majoria republicana, però el procediment de designació de batlle desde Madrid permeté encara l'existència d'un batlle més afí al lerrouxisme que als rengles regionalistes, Josep Collasso i Gil, mentre que les tinences d'alcaldia es repartien entre els homes del conglomerat Lliga-dretes. Els enfrontaments i agressions, dins i fora de la casa de la ciutat, en la sessió municipal constituent, anunciaven una vida gens fàcil per al proper bienni de govern municipal.

1915 municipals

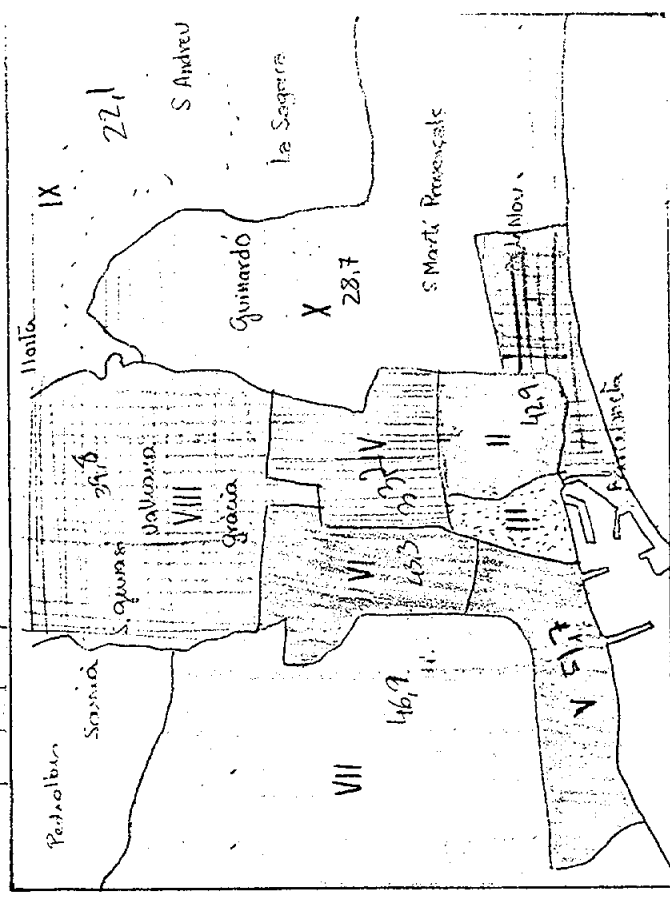
14 de novembre de 1915

	1915	1914	1913	1912	1911	1910	1909	1908	1907	1906	1905	1904	1903	1902	1901	1900
I	2	43275	16126	23,4	4444	43,9	56,1									
II	2	54336	13712	25,2	4968	36,2	63,8									
III	2	38708	10822	28,0	4367	40,3	59,7									
IV	2	64552	14857	23,0	5847	39,3	60,7									
V	3	58219	13637	23,4	4517	33,1	66,9									
VI	3	100768	23155	23,0	7173	31,0	69,0									
VII	4	110146	25596	23,2	9995	39,0	61,0									
VIII	3	66328	14656	22,1	5430	37,0	63,0									
IX	2	40157	9710	24,2	4488	46,2	53,8									
X	2	42694	9138	21,4	4016	43,9	56,1									
Total	25	619083	145409	23,5	55245	38,0	62,0									
Bandolera																

1115 68
municipal

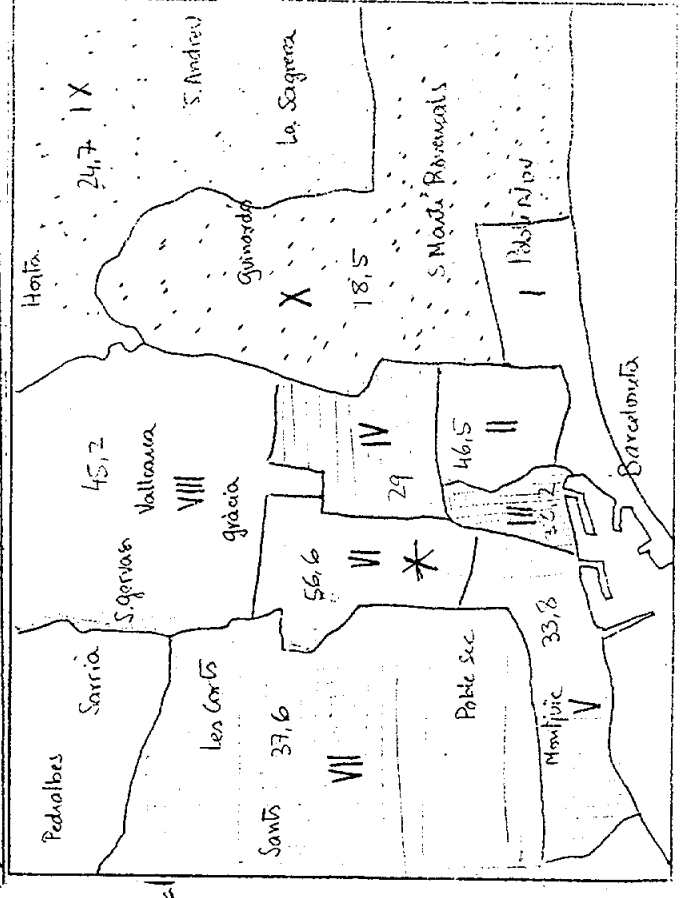
Candidatura Coalició Republicana

	Vots	Votació municipal	% votada	% del total
I * Agustí García Inglada	1479	1255	39,4	12,4
Domènec Blanché Blanc	1032	2130	42,9	15,5
II * Rafael Ullé Altemir	879	879	20,1	8,1
III Joaquim Casas Carbó	1939	1939	33,2	13,1
IV * Enric Vila Maríes	2349	2334	51,7	17,1
V * Lluís Callen Corzan	3286	3109	43,3	13,4
VI * Miquel Munné Rafols	2932	4685	46,9	18,3
VII * Eladi Gardó Farrer	4705	2159	39,8	14,7
Josep Cuadras Comas	4510	991	22,1	10,2
VIII * Hermenegildo Giner de los Rios	2183	1151	28,7	12,6
* Pere Balaña Espinós	2136	38863	38,2	14,2
* Agustí Arroyos	991			
IX * Manuel Morales Pareja	1151			
Pere Coromines Montaña				
X * Pere Galí Freginet				
X * Lluís S. Pagés Vidal				
Total				
Balears				

Candidatura Lliga Regionalista

	Vots	Votació municipal	% votada	% del total
II Lluís Puig de la Bellacasa	2312	2302	46,5	16,9
III * Lluís Duran Ventosa	1670	1670	38,2	15,4
IV * Josep Roger Padrosa	1698	1698	29,0	11,4
V * Enric Ribalta Martí	1560	1528	33,8	11,2
Ramon Coll Rodés	1497	4070	56,6	17,6
VI * Xavier Calderó Coronas	4070	3754	37,6	14,7
* Jacint Raventós Bordoy	4058	2502	45,2	16,8
VII Marian Tarrida Casas	3754	2412	24,7	11,4
VIII * Josep Cirera Escala	2502	1110	18,5	8,1
* Gustau Gili Roig	2412	743	35,8	13,3
IX * Lluís Jover Nonell	1110			
X Antoni Daumas Dalmau	743			
Total				
Balears				

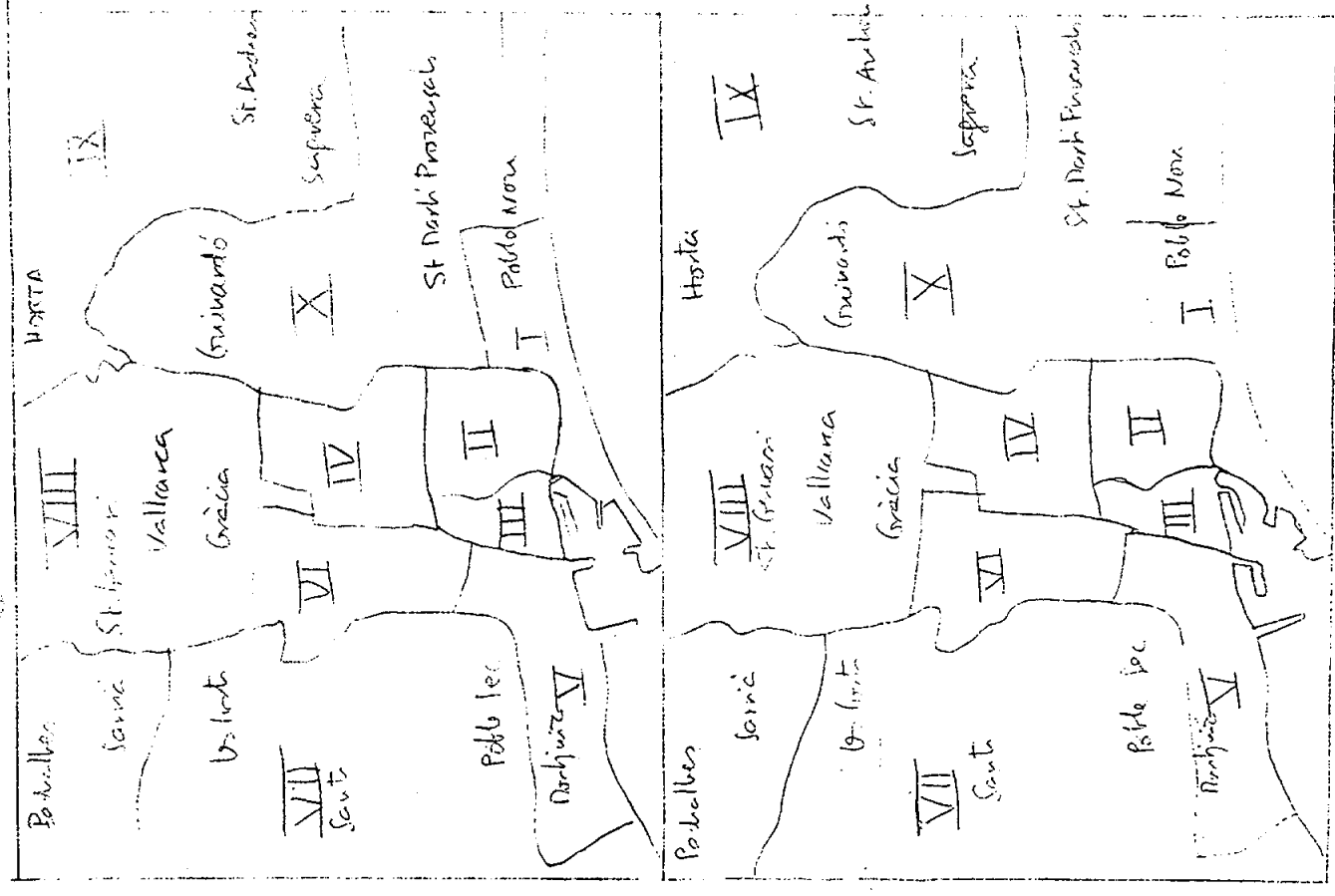
Candidatura Coalición Republicana.

I	* Agustín García Inglada	1479	2511	56,5	24,8
	Domenech Blanqué Blanc	1032	2130	42,9	15,5
II	* Rafael Ullé Altemir	2130	879	20,1	8,1
III	Joaquim Casas Carbó	1939	1939	33,2	13,1
IV	* Enric Vila ^M ariages	2349			
V	* Lluís Callen Corzan	2320	2334	51,7	17,1
	* Miquel Munné Ràfols	3286			
VI	* Eladi Garó Ferrer	2932	3109	43,3	13,4
	Josep Cuadras Comas	4705			
VII	* Hermenegildo Giner de los Ríos	4841			
	* Pere Balaña Espinós	4705			
	* Agustí Arroyos	4510	4685	46,9	18,3
VIII	* Manuel Morales Fareja	2183			
	Pere Corominas Montaña	2136	2159	39,8	14,7
IX	Pere Galí Fragnet	991	991	22,1	10,2
X	* Lluís S. Pagés Vidal	1151	1151	28,7	12,8
Total		38863	20632	38,2	14,2
	Balearna				

Candidatura Lliga Regionalista.

II	* Lluís Puig de la Bellacasa	2312	2312	46,5	16,9
III	* Lluís Duran Ventosa	1670	1670	38,2	15,4
IV	* Josep Rogent Padrós	1698	1698	29,0	11,4
V	* Enric Ribalta Martí	1560			
	Ramon Coll Rodès	1497	1528	33,8	11,2
VI	* Xavier Calderó Coronas	4070			
	* Jacint Raventós Bordoy	4058	4064	56,6	17,6
VII	Marian Tarrida Casas	3754	3754	37,6	14,7
VIII	* Josep Cirera Escala	2502			
	* Gustau Gili Roig	2412	2457	45,2	16,8
IX	* Lluís Jover Nonell	1110	1110	24,7	11,4
X	Antoni Daumas Dalmau	743	743	18,5	8,1
Total		27386	19336	35,8	13,3
	Balearna				

33
5180
410

Reste de candidatures presentades a cad districte

Candidatura Liberal

- *I Mariano Marti Ventosa 1205
- *VII Noel Llopi's (4) 3782
- *IX Alfonso Mauri 1349

Candidatura Coalición Monárquica

- I Rubinat 728
- II Casimiro Delgado Marin 348
- III José Sitges Comas 441
- IV Joaquim Ma Grifó Fragas 815
- V Antonio Maleras Grau 293
- VII José Caminal Reig 1225
- VIII Eugenio Nadal Camps 717
- Juan Rosich Rodriguez 711
- X Juan Bautista Turull Fournols 587

Candidatura Jaumista

- *III Juan Soler Roig 1068
- VII Salvador Anglada llongueras (4) 3423

Candidatura Jaumista Dissident

- II Manuel Mateo Navarizas 178
- VIII Carlos Girones 100

Candidatura Defensa Social

- IV Pablo Saenz de Bares 1374

1) En consideracion la politica d'alianzas de la lliga, s'ha promitjat entre aquestes candidats i el propi per obtenir el no de votants

Candidatura UFNR Dissident

- III José Banús Ferrer 309
- V Teodoro Planas 362
- VII Antonio Palà 432

Candidatura Radical Dissident

- IX Miró Solé 582
- *X Tomás Borrull Jacas 1535

Candidatura Republicana Dissident

- IX Francisco Miralles 456

Independents.

- IV Granada 21

Les eleccions del 11-XI-1917

Resoltos en sentit positiu els dubtes sobre la conveniència de realitzar les eleccions enmig de la crisi política encetada a la primavera, vuit dies després de la formació del nou gabinet Garcia Prieto dins del qual s'hi integraren els regionalistes Ventosa i Rodès, se celebrà la consulta municipal, en un climax d'oberta polèmica entorn al suport o al refús a la política col.laboracionista.

A part de la implicació política de les forces municipals en els fets de l'estiu, la suspensió de la sessió ordinària de l'ajuntament per ordre del governador civil, per haver-se convocat l'assemblea de parlamentaris a la Casa de la Ciutat, modificà la normalitat de la vida consistorial. Regidors de les dues tendències majoritàries s'havien adherit als acords assemblearis i formularen dures protestes per l'acció ~~del~~ governamental. L'escalada de distançament entre govern central i consistori culminà amb la dimissió del batlle Antoni Martínez Domingo, dimissió que anà acompanyada de la solemne frase que preferia ésser ciutadà lliure de la lliure Barcelona abans que ésser batlle representatiu del govern. La ciutat restà uns mesos sense ~~alcaldia~~^{cap} fins que, en el mes de desembre fou elegit batlle el radical Josep Rocha, primer alcalde elegit democràticament pels membres del consistori, a excepció del període Bastardas. Després de la formació del govern de concentració, acabà el sistema de nomenament governamental dels alcaldes (R.O. 29-XI-1917) i per tant la direcció dels afers municipals passà a dependre de la correlació de forces polítiques del consistori i no de les intermitències restauracionistes.

La concurrència de candidatures no es diferencià essencialment de l'anterior convocatòria. La candidatura republicana, encara que de composició bàsicament lerrouxista, incloïa també a Lluís Companys del Partit Republicà Català, i a dos ex-militants de la desapareguda UFNR; pretenia nodrir-se dels principis que havien informat l'Assemblea de Parlamentaris i presentar batalla conjuntament a les dretes coalicionades. La Lliga Regionalista, amb la inclusió ~~d'un jacobí~~^{i el suport al jacobí} de monàrquics independents, practicava la mateixa política d'aliances tàctiques que en el consistori. La revitalització del monarquisme es confirmà amb la pre-

34 2
sència d'alguns candidats aïllats, mentre que alguns radicals dissidents no s'avenien a la crida de realisme que demanaven les circumstàncies, davant la creixent pujança de la Lliga.

Candidatura Republicana.

La politització del sufragi adoptà el valor d'un plebiscit, concretat en la resolució del dilema entre l'Espanya oficial i l'Espanya real, de la qual se'n sentien representatius, tot confiant en una resposta d'esquerra de l'electorat, estimulat pels signes de desgast del règim monàrquic arrel del moviment de l'estiu.

Els objectius de la campanya electoral eren dos: vèncer el govern i

~~combatre la Lliga, ja no tan sols com una candidatura~~

"... las elecciones próximas han de ser una manifestación abrumadora y desbordante del espíritu republicano... que va a hacer tangibles las aspiraciones del pueblo y a condenar los crímenes y excesos del poder" (El PR 28-X-1917) i combatre a la Lliga ja no tan sols com una candidatura de dretes, sinó pel seu caràcter netament "ministerial", per la seva traició-cooperació:

" No es posible que los ciudadanos barceloneses presten su conformidad a la incalificable deserción de Cambó ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ y de los súbditos de Cambó, convertidos hoy en camaradas de La Cierva. No se ha escapado todavía de nuestros ojos el espectáculo admirable del 19 de julio, cuando se celebró la Asamblea de Parlamentarios. ¿Quién había de decir que los hombres de la Lliga iban a todo aquello para escalar un ministerio...? Es una cuestión no ya política, sino de dignidad ciudadana..." (La Lucha 9-XI-1917).

La campanya de desprestigi contra els candidats de la Lliga fou extremadament severa, tot i mostrant les seves vinculacions directes amb l'opressió i la repressió de la patronal, i valent-se de l'ambient electoral per demanar l'amnistia pels pressos considerats responsables de la vaga del mes d'agost.

Pel caràcter plebiscitari i per avaluar el grau d'adscripció a les propostes de canvi demanaven la participació activa dels ciutadans i apellaven a les virtuts d'honradesa i civisme amb slogans d'aquestes característiques:

"Nadie podrá abstenerse en este instante de la enorme responsabilidad de ir a votar".

M-87
M-62

"Piensa elector que tu enemigo es la Lliga, piensa que con más fuerza que nunca hay que luchar en este instante por la libertad y el derecho"

(La Lucha 11-XI-1917).

Lliga Regionalista.

La Lliga i els seus aliats es presentaven amb la força que els donava la seva participació en el govern, indicadora de la seva capacitat política per intervenir en la resolució de la crisi. Esperonats, además, pels resultats de les darreres legislatives, mostraven una objectius clarament hegemònics, dins els quals el consistori continuava éssent una plataforma idònia per a fer realitat la tasca direccional de les institucions catalanes.

A fi de dissentir del caire plebiscitari de la campanya republicana, els regionalistes repassaven l'actuació del bienni anterior, destacant les polèmiques consistorials sobre l'ús de la llengua catalana, l'homenatge a Prat de la Riba i sobre les qüestions d'organització i autonomia municipal, alhora que s'atribuïen ~~per així~~ de forma partidista tota la tasca desenvolupada per la Comissió de Cultura, creada l'any 1916 per consens de totes les forces municipals, i a la qual titllaven d'"èmul adolescent de la madura organització de la Diputació".

Criticaven la llista presentada pels republicans pel protagonisme ~~que~~ de Lerroux en la seva confecció, reflexe real dels compromisos personals del líder radical, crítica igualment compartida pel Partit Republicà Català. En efecte, difícilment el Partit Radical podia aconseguir en pocs mesos la renovació que se li demanava, ja que patia de mals endèmics i del malguanyat prestigi del pas per l'ajuntament d'alguns dels seus homes.

Resultats.

En contrast amb el triomf republicà de les grans ciutats de l'estat, a Barcelona la majoria se l'endugueren els regionalistes amb 23.000 vots i 13 regidors, als quals ha d'afegir-s'hi el seu aliat jaumí en el d.III, mentre que la coalició republicana, amb 4000 vots per sota, aconseguia

36
col·locar 12 dels seus candidats.

La candidatura d'esquerres no havia baixat notablement respecte a l'anterior consulta, però si era obvi l'avenç de la Lliga. El PRC no amagà el seu descontentament i ho atribuï als excessius personalismes en la confecció de la llista, primant així els interesos de partit a la realitat política, comminadora d'una esquerra unida. Conseqüentment insinuaven una actitud de reserva enfront els companys de consistori. Malgrat que els republicans disposessin d'una lleu majoria, aixó no significava cap seguretat en les votacions, donat que els regionalistes podien comptar amb l'aliança dels monàrquics i ocasionalment dels nacionalistes republicans. Pel moment, però, la unitat republicana ~~xxxxxxx~~ ^{guí} permeté l'obtenció de les tinenees d'alcaldia i de la pròpia alcaldia en la persona de Manuel Morales Pareja, enfront de la candidatura regionalista d'Antoni Martinez Domingo.

Començava un nou bienni ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ en el qual l'oposició entre els dos grups majoritaris quedava reduïda en la majoria d'ocasions a la polèmica verbal, decantant cada vegada més ^{de la classe popular} ~~en ciutadans~~ vers l'abstenció, ^{alhora que} ~~el~~ predomini radical quedava ~~però~~ definitivament liquidat.

M-89

M-64

11 de novembre de 1917

Dr	Partida	Rebles	Quesos	Rebles	Quesos	Rebles	Quesos	Rebles	Quesos
I	1	43591	10155	23,3	4117	40,5	59,5	11	11
II	3	53126	13758	25,9	5152	37,4	62,6	12	12
III	3	34822	10251	29,4	4625	45,1	54,9	13	13
IV	3	66220	15495	23,4	5735	37,0	63,0	14	14
V	3	60392	13961	23,1	4969	35,6	64,4	15	15
VI	3	103524	24469	23,6	7702	31,5	68,5	16	16
VII	4	112784	26979	23,9	7910	29,3	70,7	17	17
VIII	3	68572	15067	22,0	6081	40,3	59,7	18	18
IX	2	41862	10067	24,0	4242	42,1	57,9	19	19
X	1	43251	9905	22,9	2984	30,1	69,9	20	20
Total	26	628144	150810	24,0	53517	35,5	64,5	21	21
Balance								22	22

M-90
M-65

Resta de candidatures presentades a cada dret.

Candidatura Liberal

II Benito Sazaturnil 440
V Matias Martinez 577
VII Pablo Reguant 1002

Candidatura Jaumista

III* Joaquin de Bolós Saderra 1164
VII Salvador Anglada Llongueras 1186
VIII Juan J. Arnau 168

Candidatura Maurista

III Juan M. Cendoya 401
IV Enrique Colom 941

Candidatura Radical Dissident

IV Pedro Figueras 260
V José Miró Ticcó 92

Candidatura Liberal Autonomista

VII Carlos Rubinat (1) 1625

Candidatura Republicana Dissident

VII Julio Marial 914
Pedro Domenech 629
Pedro Salvat 825

Candidatura Industrial.

VIII Antonio Bargués 891
Alfonso Aiguavives 809

(1) Degut a la política d'aliances practicada per la Lliga en el consistori, aquests candidats eren recomenats directament als votants de la seva llista, però la notable diferència de vots entre els 3 ens ha inclinat a considerar la sifra màxima per al nombre de votants

Candidatura Liberal Catalanista

IX Ramon Duran 552

Candidatura Radical Independent

X Martin Culillas 646

Candidatures independents

I Salvador Parés 1421
II José Torras 282
VIII José Tolosa 132
IX Andrés Soca 750
Elias Miró 458
Pedro Oliva 208

L'augment de la inhibició política en els districtes tradicionalment menestrals i obrers i la forta tensió social caracteritzen aquest sufragi.

El ressò de la situació internacional -esperances per a les nacionalitats europees oprimides a la fi de la 1ª Guerra Mundial- i l'estímul obrerista -amb el triomf de la revolució soviètica- serviren per donar embranzida a les afirmacions i reivindicacions catalanistes i per revelar la creixent força del moviment obrer, organitzat majoritàriament dins la CNT. Dins aquest context l'any 1919 marcà la darre-ra coincidència de les forces polítiques catalanes en les peticions autonomistes i l'inici d'una espiral d'inusitada violència. La lluita de classes havia obligat a modificar els tradicionals conflictes polítics i el carrer es veia violentat per detencions, el pistolerisme i la confusió.

Les eleccions municipals havien doncs de desenvolupar-se en un ambient d'extremada tibantor, gens propícia per enfocar campanyes des de l'òrbita dels problemes locals; la vida municipal havia derivat en una total apatía, amb l'excepció d'alguns organismes autònoms -com l'Assessoria Tècnica de la Comissió de Cultura-, i la consecució d'una regidoria era ja una total ironia, tal com es despren d'aqueste text :

" El candidat ha resolt el moviment continuu, l'energia permanent, col·loca el treball a rèdit i el fa vitalici. Quan tingui seixanta anys i tothom en lloc de vuit treballi sis hores, ell les emplearà totes o en les eleccions o en el municipi, sense pensar mai en vagues

(L'Esquella de la Torratxa 30-1-1920).

Si bé la Lliga Regionalista seguia disposant de l'hegemonia en la representativitat dretana, havien aparegut nous grups que intentaven també aglutinar el conservadorisme. La Unión Monárquica Nacional presentà candidatures en alguns districtes amb l'objectiu de difondre el suport incondicional a la monarquia i als seus governs i practicar l'anticatalanisme. Altres personatges significatius dins l'alta burgesia barcelonina, fundadors de la Federació Monàrquica Autonomista, i els residuus ~~xxxx~~ jaumins s'alinearen en les rengles del regionalisme, un cop convençuts del seu conservadurisme social.

Els republicans, al marge del Partit Republicà Radical, presentaren alguns candidats; el Partit republicà Català, ja en procés d'extinció per la crisi oberta entorn a l'adhesió a la III Internacional, i la recent creada Federació Democràtica Nacionalista de Francesc Macià que reclamava la independència total per a Catalunya. La presència d'alguns independents i dissidents no incidí significativament en l'expressió de la voluntat dels votants.

Lliga Regionalista.

La Lliga es presentà com un partit d'ordre que reclamava autoritat al govern i cridava els obrers a la responsabilitat, amb l'argument que estava en joc l'enfonsament econòmic de Catalunya. Sense agressions de tanta violència com les habituals contra els adversaris, per la franca decadència en que aquests es trobaven, tots els candidats insistien en la necessitat de fer-se amb la majoria consistorial. A les raons ja usuals com "Barcelona, cap i casal de Catalunya, recidència del govern incipient... renovarà una vegada més el plebiscit a favor de la nostra autonomia..." (LVC 28-I-1920), s'hi afegia la consideració de Catalunya com una entitat per damunt de les classes socials i de la ciutat com una microestructura integrant de realitats també divergents: "... la recta administració i la perfecció dels serveis són tan obra social com una llei obrera i des del moment, més obra social que un programa bolxevista" (LVC 6-2-1920).

S'argumentava també l'avantatge que suposaria disposar del poder municipal, pel fet d'ésser una força avaladora de pau social i única esperança en la lluita per l'autonomia.

Els problemes urbans de la ciutat eren contemplats des de la perspectiva que s'obria amb la futura Exposició Universal, per a la preparació de la qual calia una acció col·lectiva decidida a pavimentar carrers, estendre la xarxa d'enllaços, distribuir parcs, construir vivendes... I per últim ressaltaven la seva participació en la lluita per aconseguir una reforma de la Llei Municipal.

Partit Republicà Radical.

El Partit Radical, mancat durant una part de la campanya del seu òrgan propagandístic "El Progreso" a causa de la seva suspensió i els efectes de la censura prèvia, posà en primer terme de la campanya les lluites socials que sotragaven la ciutat. En ésser afectats molts

39
dels seus homes per la repressió, no dubtaren en utilitzar el fet com una prova del seu esperit lluitador, i en acusar la Lliga de la responsabilitat del lock-out que afectava la ciutat. Lerroux emprava la tribuna parlamentària per demostrar la preocupació social del partit i quedava en segon terme el seu paper en la campanya electoral, ara en mans d'Ullad, Iglesias i Montaner, els quals unien el triomf de l'esquerra a l'alliberament dels presos sindicals, tema prohibit per les autoritats.

Encara que amb una direcció oposada a la Lliga constataven també la necessitat d'aconseguir la majoria a fi de comprometre l'Ajuntament en la defensa dels interesos dels treballadors:

"Si los obreros que se abstienen de votar, hubieran votado a los radicales, el Ayuntamiento hubiera puesto a raya a la Federación Patronal, evitando que se hubiera repetido en Barcelona el pacto del hambre" (El Pr. 8-II-1920).

El lerrouxisme quedava atrapat en la contradicció d'haver d'encoratjar la lluita obrera sense tenir-ne cap capacitat de direcció, tant pel seu rebuig del sindicalisme considerat marxista com pel seu progressiu aallunyament de les masses obreres, seguidors majoritàriament de l'anar cosindicalisme. Quelcom similar els passava amb la qüestió autonòmica, ja que ^{fer} ~~ia~~ causa comuna amb els republicans nacionalistes en el parlament espanyol no significava altra cosa que un intent, quasi darrer, per a no restar definitivament aïllats, mentre que en els atacs contra la Lliga transpuava la seva inamovible identificació nacionalisme-conservadorisme, acusant també el PRC de suport a la pràctica dretana dels regionalistes.

Resultats.

De "victòria sense precedents" qualificà la Lliga els resultats. Efectivament aquests reflexaven l'obtenció de la majoria sol·licitada, amb 13 regidors i 3 aliats, davant els 5 oponents radicals, 2 de la UMN i 2 independents. Es significatiu el traspàs de l'orientació dels vots en alguns districtes tradicionalment republicans, com el V i el IX i la important pèrdua de ³⁰⁰⁰ ~~6000~~ vots radicals. Pel rapublicanisme nacionalista continuava existint el buit d'un partit demòcrata amb credibilitat i experiència disciplinada.

40

4

En la sessió constituent del nou consistori sortí elegit batlle de la ciutat Antoni Martínez Domingo. La Lliga aconseguí per fi tots els ressorts del poder municipal, en adjudicar-se també les tinències d'alcaldia, i es reafirmava en les fites principals del seu partit, l'obtenció de l'autonomia per a Catalunya i l'Exposició, sense al·lusions a programes de govern. Els radivals vivien ja la seva derrota i es resignaven a sol·licitar continuïtat en l'obra socio-cultural del municipi per acabar practicant un seguidisme del qual en serien degudament compensats.

R. Tortosa

8 de febrer de 1920

Gr.	Vol.	Albany	Deix	Albany	Deix	Albany	Deix
I	2	45919	9655	21,0	4444	46,0	54,0
II	2	61312	13193	21,5	4930	37,4	62,6
III	2	43867	9559	21,8	4438	46,4	53,6
IV	2	73563	13937	18,9	6908	49,6	50,4
V	3	70493	14909	21,1	6421	43,1	56,9
VI	3	108804	22780	20,9	11523	50,6	49,4
VII	4	134275	28873	21,5	8886	30,8	69,2
VIII	3	78604	16213	20,6	7409	45,7	54,3
IX	2	45100	9946	22,0	4926	49,5	50,5
X	2	48398	10507	21,7	4487	42,7	57,3
Total	25	710335	149572	21,0	64374	43,0	57,0
Banulona							

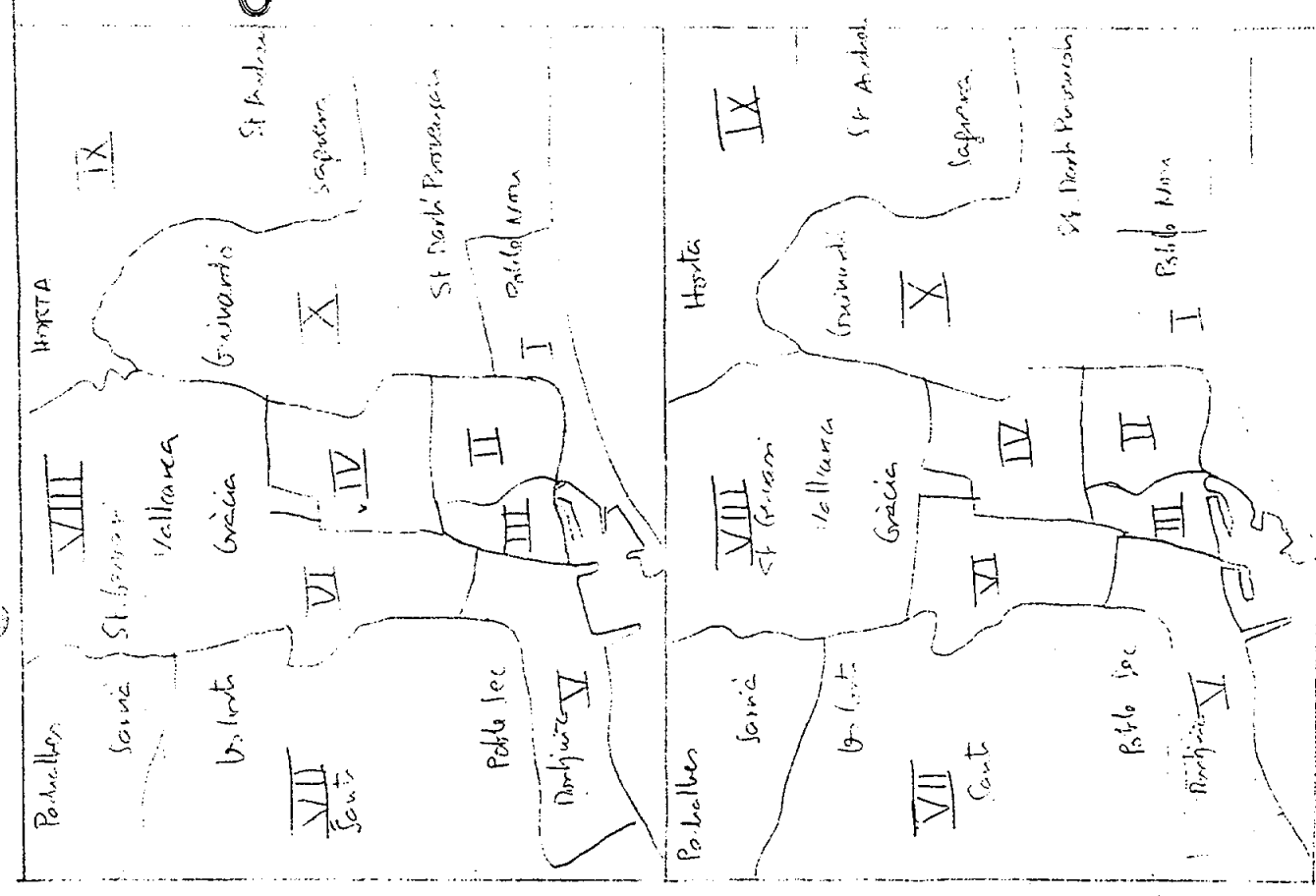
Candidatura Partit Republicà Radical

Cd.	Candidat	Vots	Votes	Votes
I	* Ramon Palau Morros	866	1499	33,7
II	* Jaime Turró	633	1174	23,8
III	* Leopoldo Benitez Rodriguez	1174	729	16,4
IV	* Jesús Ullé	729	1329	19,2
V	* Francesc Granada	1329	1809	28,2
VI	* Josep Capdevila Ventosa	1946	2418	21,0
VII	* Miguel Gatell	1673	3066	34,5
VIII	* Josep Colomé (Independient)	1651	955	12,9
IX	* Francisco Boada	1616	866	17,6
X	* Clement Vilaldach	1569	2578	51,4
	* Juli Marial Tey	3379	16423	25,4
	* Pere Domenech	3043		
	* Mateu Riera	2776		
	* Bartolomé Casajoana	999		
	* Llorenç Pahissa	912		
	* Ignasi Naves	866		
	* Alejo M. Sanatamaria Gop	1661		
	* Bartolomé Guàrdons	917		
Total		27739		

Candidatura Lliga Regionalista

Cd.	Candidat	Vots	Votes	Votes
I	* Josep Trius Tous	1245	1245	28,0
II	* Josep Barbey Prats	2083	2083	42,2
III	* Enric Maynés Gaspar	1635	1635	36,8
IV	* Victor Blajot Romero	3216	3216	46,5
V	* Josep Vilaseca Bas	1815	1778	27,7
VI	* Manuel Carrasco Formiguera	1742		
	* Joaquim Albifana Folch	4472		
	* Joaquim Degollada Capdai	4409		
	* Lluís Guarro Casas	4166	6523	56,6
	* Josep Tomas Boix	4694	4694	52,8
	* Josep Nonell Pujol	3056		
	* Xavier Tusell Gost	2894		
	* Josep M. Puig Corominas	1338	2975	40,1
	* Lluís Massot Balaguer	1291	1338	27,2
			1291	28,7
Total		38056	26778	41,6

1920

Reste de candidatures presentades a cada districte.

Candidatura Radical Dissident

I Narcís Cortés 605
V Fèlix Roure 1239
VIII Evarist Mestres 196
X Clement Martínez 282

Candidatura Federal

I Miguel Torrens 164
VII Lluís Baquer 491
Francesc Corbella 430
Arturo Gimenez 297

Candidatura Partit Republicà Català

I Magin Cartañà Montserrat 95
II Eladio Rodríguez Fabregas 262
III Jaume Font Mario 262
V Juan Tauler Palomeras 536
VI Juan Gili Ferran 367
VII Antoni Oliva Oliva 1165
Bonaventura Duart Favà 729
Jaume Virgili Jover 654

Candidatura Democràtica Nacionalista

I Claudi Castells Cornella 17
III Eduard Xalabarder Serra 190
IX Ramon Duran Albesa 498
X Ramon Aguiló Gil 338

Candidatura Partit Tradicionalista

II Pedro Roma Camp 513
III * Marià Bordàs Flaquer 886
VII * Salvador Anglada Llongueras (1) 1154

Candidatura Unió Monàrquica Nacional

II Francisco de P. Molins Villonet 629
III Alberto Blasco Ochoa 736
IV * Arcadio de Arquer Vives 1565
V José Larrés Haase 368
VI * Darius Romeu Freixa, baró de Viver 1829
VIII Juan Sabadell Nercader 768

Candidatura Agrupación Socialista

II Vicens Bernabeu 269

Candidatura Reformista

VI Antoni Torrejoncillo 401
Josep Mur 395
Josep Sabadell 363

Candidatura Federació Monàrquica Autonomista

VII * Josep Gabarró Bergadà (1) 4166

Candidatura Nacionalista Independent

VIII * Martí Matons Bofill 2515

Candidatures independents

I Bonaventura Majó (monàrquic) 819
IV Jaume Carrera (republicà) 735
V Eliseu Sánchez 691
VII Nicolau Ferrando 227
IX * Valentí Iglesias Abelló 1459
Pere Oliva 403
Bonaventura Gispert 362

(1) En considerar la pràctica de l'aliança amb la Uliga, s'ha promouit entre ambdós candidats i el regionalista per a obtenir el número de votants.

Les eleccions del 5 de febrer del 1922.

Si en començar el segle regionalistes i republicans havien aconseguit desvetllar l'electorat barceloní i rempre les normes del joc caciquil, ara, les mateixes forces polítiques empraven similars armes a les combatudes anys enrera per tal de dominar el consistori. Aquesta deteriorada realitat accelerava el procés d'apatia ~~política~~ popular davant la política barcelonina, en la qual ja no batejava cap ideal, sinó tan sols la disputa per afer-se amb els resorts d'influència econòmica que qualsevol regidoria comportava.

L'enduriment de la lluita obrera, la repressió exercida pel govern, amb el vist-i-plau de la burgesia catalana, l'envigorament militarista al Marroc, el deteriorament de les relacions parlamentàries i el desprestigi de la institució monàrquica es conjugaren per cloure la crisi iniciada l'any 1917, amb un cop d'estat dictatorial. L'impasse dels partits tradicionals exigia ineludibles replantejaments tàctics, ~~correcions~~ correccions ideològiques i obertura de noves vies polítiques, canvis que havien de quedar submergits en una llarga espera de 7 anys.

El Partit Republicà Radical ja no era sinó una ombra d'alló que havia significat a Barcelona i únicament ^{havia} pogut aspirar a l'obtenció de les minories en les darreres legislatives. Dins del regionalisme, pel fracàs dels seus intents cooperacionistes, amb els quals únicament se li tolerava el marc administratiu mancomunitari, i per la seva decidida postura en favor de la repressió obrera, esdevenia lògica l'aparició de nous grups, procedents de les seves rengles. Per a l'esquerra nacionalista, la mort violenta de Layret y Seguí i l'empresonament de Companys deturaren per bastant temps les possibilitats de refer un partit republicà nacionalista que pogués donar resposta a les exigències socials del moment.

Les darreres municipals convocades abans de l'etapa primoriverista no són altra cosa que una evident demostració de l'esgotament polític general. Les mateixes forces polítiques en pugna, la presència aïllada d'alguns monàrquics i independents, una campanya saturada de tòpics i uns resultats favorables a la dretavregionalista, no tan per la intenció d'una majoria barcelonina, sinó pel desgast de l'oponent i per la inèrcia vigent en els darrers anys.

Partit Republicà Radical

Els radicals, en plena desfeta, podien només aspirar a les minories en alguns districtes. Desplaçat Lerroux de la campanya, hom pot notar una certa assimilació de l'ideari catalanista per part d'alguns responsables del partit. Enfocaven la crisi de l'esquerra catalana com una conseqüència del seu seguidisme de la Lliga, en intentar jugar un paper de força en el conjunt de l'estat. Emiliano Iglesia així ho expressà:

"... Comprendo perfectamente un partido de la República catalanaque abarque todos los sectores opinables de Cataluña. No se puede comprender(un partido catalán) para influir, gobernar y politiquear en España" (El PR. 15-2-1922).

Enfront de la dicotomia encetada des de començament de segle respecte a l'entitat política o administrativa de l'Ajuntament, l'opció política defensada pels radicals, en aquesta ocasió s'avalava amb el fracàs dels intents administratius de la Lliga:

" El Partido Radical no ve en el Ayuntamiento un instrumento meramente administrativo, sino además un organismo director que refleje los latidos de su alma y encauce y haga prosperar el sentido elevado de su pensamiento. Creer que la obre de un ayuntamiento como el de Barcelona puede compelerse a la administración escueta de los intereses materiales de la ciudad es un error craso, en el que han incurrido los regionalistas, con vergonzosa contumacia" (El PR. 20-1-1922).

Contra la Lliga desplegaven també acusacions de corresponsabilitat en la repressió, a través del "trio Maura-La Cierva-Cambó", i de participació en els "grans negocis municipals" del ferrocarril metropolità, l'apertura del carrer Balmes, la compra de terrenys per a parcs,... negocis tots ells lligats a la infraestructura de l'Exposició, amb frases abastament sentides per l'electorat: "Obreros! No votar al Partido Radical significa votar a favor del despilfarro lliguero en el municipio, que tira millones y regatea a sus obreros el pan para sus hijos" (El PR.5-2-1922). La franca davallada de les altres forces republicanes sols permeté la presència d'alguns representants en no tota els districtes, amb uns resultats ben escassos.

Lliga Regionalista.

La Lliga es presentà ^{ava} també coalicionada amb alguns elements jaumins i de la Federació Monàrquica Autonomista, practicant l'acaparament ~~en~~ ^{al} ~~districte~~ ^{districte} ~~districtes~~, i amb la pretensió, reiterada, d'encarnar totes les forces socials de Catalunya, garantitzar una administració honrada i una actuació catalana.

Els components de la candidatura pretenien ésser " la representació justa dels diferents matissos del nacionalisme i la seva concreció política... ponderació d'interessos i dels ideals que integren la complexitat ciutadana de Barcelona" (LVC 25-1-1922), divulgaven tots els llocs comuns del regionalisme "La Lliga mai s'ha considerat un partit, sinó la representació d'un poble" (LVC 27-1-1922), "l'ideal nacionalista necessita del concurs de totes les classes socials" (LVC 18-1-1922) i insistien en la necessitat d'una lluita coordinada en el govern de l'estat i en el municipi per assolir la victòria.

Cara a l'actuació municipal contactaven amb l'anterior campanya i prometien la lluita per a la reforma de la Llei Municipal i l'acceleració del programa urbanístic per a la futura Exposició "Per l'Exposició, per Barcelona, per Catalunya. Voteu les candidatures nacionalistes ciutadanes de la Lliga" (LVC 3-2-1922).

L'espanyolista Unión Monárquica Nacional si bé no havia aconseguit el seu objectiu inicial de vèncer la Lliga, amb els 2 regidors obtinguts a l'anterior consulta, decidia enfrontar-s'hi de nou en aquells districtes de més tradició conservadora i en aquells on el republicanisme havia baixat notablement. L'ús del català en la propaganda electoral, recurs clarament oportunista, no serví per aconseguir els seus objectius.

Resultats.

Sense modificacions notables en l'índex d'abstenció i en la correlació de forces, a partir dels 17 regidors aconseguits per la Lliga i els seus aliats i dels 8 corresponents al Partit Radical, l'augment de vots obtinguts per aquesta formació en comparació a l'anterior consulta, i el lleuger retrocés regionalista, significaven per als radicals un indicatiu clar del descrèdit guanyat per la Lliga. Hom pot valorar l'augment radical pels seus darrers intents de connectar amb les aspiracions

catalanes, en contrast amb el desmoronament de la dreta centralista. L'alcaldia recaigué en Ferran Fabra i Puig, Marqués d'Alcella i membre de la Federació Monàrquica Autonomista. Els republicans deixaren els seus vots en blanc per considerar contradictori que una ciutat de tradició republicana tingués un alcalde monàrquic.

Al marge dels aldarulls provocats per l'oposició radical, en veure's privada de tots els càrrecs de responsabilitat, l'exposició de programes, habitual en tota sessió constituent, no aportà res de nou. La Lliga repetí els objectius de l'Exposició, la fira de mostres, el dipòsit franc... fites que havien d'ésser realitat durant una dictadura, atenta a congraciar-se amb la burgesia barcelonina a la qual havia privat d'un consistori constitucional i democràtic.

Rina Toran

5011 1922

Dist.	Expenses	6/30/21	Expenses	6/30/22	6/30/21	6/30/22
I	1	45919	9655	21,0	4540	53,0
II	3	61312	13193	21,5	5356	59,4
III	3	43867	9559	21,8	4025	57,9
IV	3	73563	13937	18,9	6526	42,1
V	3	70493	14909	21,1	5400	53,2
VI	3	108804	22780	20,9	8371	63,8
VII	3	134275	28873	21,5	9703	63,3
VIII	3	78604	16213	20,6	6164	66,4
IX	2	45100	9946	22,0	4404	62,0
X	1	48398	10507	21,7	5136	55,7
Total	25	710335	149572	21,0	59625	51,9
Balance					39,9	61,1

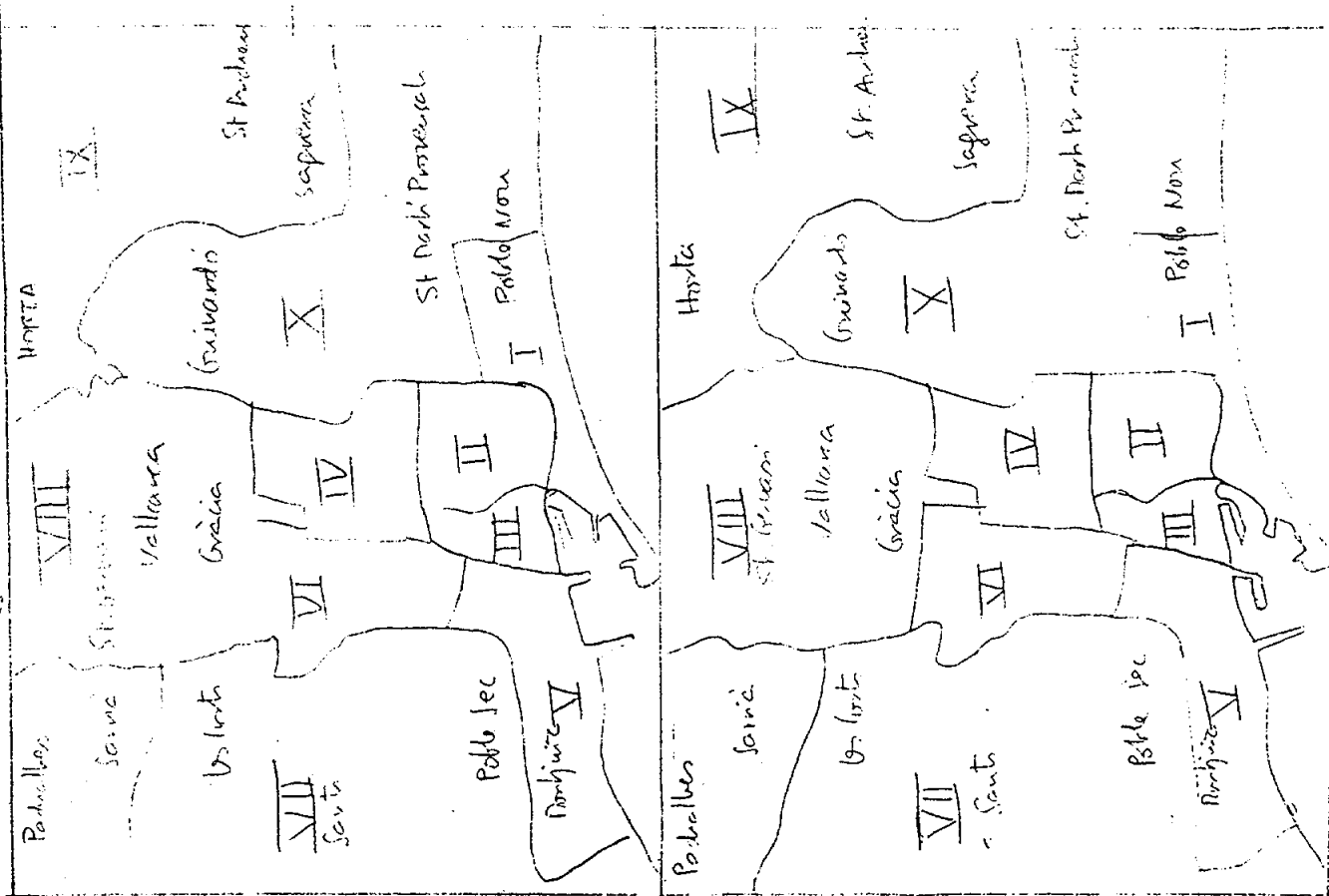
Candidatura Partit Republicà Radical.-

Candidat	Votes	Registres	Període
I * Juan José Rocha	1947	1947	20,2
II * José Ullé	1335	1335	10,1
III * Mateu Suau Suau	635	635	6,6
IV * J. Oriol Martorell Puig	690	690	4,9
V * Fèlix Roure	2554	2554	16,2
VI * Bartolomé Casajoana	2280	2417	9,1
VII * Rafael Canales	2069	2069	16,2
VIII * Ramon Olivella Rigalt	5367	4689	9,1
IX * Pedro Domenech Serifàna	4011	750	16,2
X * Eduardo Bosch Vila	750	1532	4,6
Total	1532	34,8	15,4
Barcelona	2033	2033	19,3
	25203	18097	12,1

Candidatura Lliga Regionalista.-

Candidat	Votes	Registres	Període
I Esteve Cortada Alavert	1598	1598	16,5
II * Josep Rovira Bruguera	1930	1814	13,7
III * Josep Sabater Julià (FMA)	1698	1332	13,9
IV * Bonaventura Plaça Tapis	1369	1882	13,5
V * Martí Esteve Guell	1295	1307	8,8
VI * Ferran Fabra Puig (FMA)	1903	3035	13,3
VII * Stanislaw Duran Reynal	1862	3423	11,8
VIII * Josep Morera Ferrer	1353	3400	11,8
IX * Rafael Closas Cendra	1262	2844	17,5
X * Salvador Bremon Masgran	3120	1624	16,3
Total	2003	2310	22,0
Barcelona	36809	21169	14,2

1922

Reste de candidatures presentades a cada -stricte

Candidatura Radical Dissident

I	Narciso Corbea	835
II *	Enrique Bernardo de Quirós	1426
V	Miquel Gatell	1301
VI	Francisco Boada	718
X	Bartolomé Guàrdons	793

Candidatura Unión Monárquica Nacional

I	Zoilo Oliver	160
II	Jaime Mir	781
III	Benito Pomés Poma, & Opde Sta.	851
V	Juan Domenech	375
VI	Antonio Robert	1457
VIII	Juan Grifó Vargas, baró de Grifó	1123
IV	Enrique Colom Cardany	1343

Candidatura Jaumista.

III *	Juan Bta. Viza Caball	1207
IV *	Miguel Junyent Rovira	1741

Candidatures independents

IV	Fermin Carrera Abadia (republicana)	823
	Francisco de P. Vives (nacionalista)	47
VI	Manuel Roviralta (republicana)	533
	Juan Perpiñà	373
	Agustí Rodés	166
VII	José Jover Vila (nacionalista)	1143
	José Ferrando (obrero)	127
	Francisco Bonet (autonomista)	203
	José M. Pascual	118
VIII	Luis Umbert Santos	746
	José Garcia Sanjuan (nacionalista)	701
IX	Pedro Oliva Serra	1248

BIBLIOGRAFIA

- Alberti, S. El republicanisme català i la Restauració monàrquica. Albertí Ed. Barcelona 1972.
- Ametlla, C. Memòries polítiques 1890-1917. Ed. Pòrtic. Barcelona 1963.
- Balcells, A., Culla, J., Mir, C. Les eleccions generals a Catalunya de 1901 a 1923. Publicacions de la Fundació Jaume Bofill. Barcelona 1982.
- Diccionario Legislativo de la Administración Española. Alcubilla.
- Giralt Verdaguer, J. Manual completo de legislación electoral. 1901.
- Informe sobre el régimen municipal de Barcelona. Alfonso Martín Ed. Barcelona 1916.
- Kelly, James Ronald, Les eleccions municipals i parlamentàries als districtes de Barcelona 1910-1923. Tesi de llicenciatura. Universitat de Barcelona 1980.
- Leyes políticas españolas fundamentales (1808-1978). Recopilación y prólogo por E. Tierno Galván. Tecnos. Madrid 1979.
- Lloret, I. Dret orgànic municipal. Badalona 1914.
- Lloret, I. Dret municipal vigent. Col·lecció Minerva. 1916.
- Marqués, L. La Llei Municipal de Catalunya 1933-1934. Ed. El Secretariat Català. Barcelona 1935.
- Martín Retortillo, S. Descentralización administrativa y organización política. Alfaguara. Madrid 1973.
- Martínez Cuadrado, M. Elecciones y partidos políticos en España. (1868-1931). Taurus. Madrid 1969.
- Molas, I. Lliga Catalana. Ed. 62. Barcelona 1972.
- Navarro, E. Historia crítica del republicanismo en Cataluña y sus hombres, 1905-1915. Ortega y Artos. Barcelona 1915.
- Pérez Bastardas, A. L'Ajuntament de Barcelona a primers de segle 1904-1909. Ed. 62. Barcelona 1980.
- Pi Sunyer, Josep M^a. El règim jurídic a la Llei Municipal catalana. Barcelona 1933.

- Posada, A. Evolución legislativa del régimen local en España. I.E. Ad. Local. Madrid 1982 (reedició de l'obra publicada el 1909).
- Repertorio cronológico de legislación. Aranzádi,
- Riquer, B. de. Lliga Regionalista. Ed. 62. Barcelona 1977.
- Romero Maura, J. La Rosa de Fuego. El obrerismo barcelonés de 1899 a 1909. Grijalbo 1975. Barcelona.

PUBLICACIONS OFICIALS PERIÓDIQUES

- Boletín Oficial de la Provincia de Barcelona.
- Gaceta de Madrid.
- Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona
- Gaceta ^{municipal} de Barcelona.

PREMSA PARTIDISTA

- Diario de Barcelona.
- La Veu de Catalunya.
- La Publicitat.
- El Poble Català.
- El Progreso.
- El Diluvio.
- Diari de Catalunya.
- La Vanguardia.

2.2.13 LA DARRERA ETAPA DE LA MONARQUIA RESTAURACIONISTA: LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA I LA TRANSICIÓ AL CANVI DE RÈGIM.

La solució de força amb la qual Primo de Rivera pretengué allargar la vida a la monarquia restauracionista no incloïa, però, cap programa d'actuació municipal. El caràcter de provisionalitat amb què s'estrenava i se significava el nou règim semblava sobretot amantentat a arrecerar-se d'un possible fracàs i pretenia, además, justificar les immediates i fulminants mesures encaminades a paralitzar el sistema constitucional establert per Cánovas del Castillo.

Pel que fa als ajuntaments, constituïts legalment després de la darrera consulta del 1922, foren automàticament suspesos per virtut d'un Real Decret del 30 de setembre del 1923, que manava substituir alcaldes i regidors electes per altres procedents dels "vocals associats del municipi" -majors contribuents i representants de les corporacions barcelonines-. El compliment de dit decret a Barcelona ciutat es dugué a terme el dia següent quan, sota la presidència del governador civil de la província, quedava suspès el consistori constitucional i es procedia al nomenament immediat dels nous rectors de la vida local. El primer batlle de la ciutat en aquestes anòmales circumstàncies tingué un mandat efímer, doncs, als 12 dies de la seva presa de possessió, ~~dimitia~~ el catedràtic de Grec de la Universitat de Barcelona, Josep Banqué i Feliu, dimitia del càrrec a causa de les pressions exercides pels homes forts del Directori, els quals temien una actuació massa feble d'un personatge sorgit dels cercles acadèmics. La conformació definitiva del nou règim esdevingué amb el nomenament del nou alcalde, Fernando Alvarez de la Campa, tinent coronel de l'exèrcit conegut a la ciutat per haver creat l'"Oficina d'Informació del Marroc" que establia contactes entre els soldats allà destinats i els seus familiars,

Tota aquesta munió de mesures de força dirigides contra els ajuntaments i la resta de corporacions públiques no produí, però, a la ciutat cap reacció de repulsa. El deteriorament de la vida política

local, el desgast dels partits majoritaris i el creixent procés d'abs-
tenció de les darreres consultes presagiaven ja que gairebé ningú
havia d'aixecar una mà en defensa d'uns regidors que s'havien decan-
tat més vers la consecució d'uns guanys personals o polítics que
no pas vers l'exercici de la representativitat que el vot els hi ha-
via atorgat. La campanya llençada per Primo de Rivera contra els
polítics professionals enllaçava, doncs, amb la tònica general d'in-
diferència davant els canvis en les corporacions oficials i, si bé
el nou règim no havia d'aconseguir mai el suport popular, tampoc
perillava per l'enyorança de la situació anterior. La reacció dels
grups polítics no podia, però, prendre les mateixes característi-
ques. Escapolint-se de la censura, republicans nacionalistes i re-
gi malistes orientaren les crítiques des de l'oposició a tota acció
orientada per la força fins a les justificacions d'una actitud d'ho-
nestitat i eficàcia administrativa en el passat.

Entretant els consistoris^{els} esllanguien en la més total apatia dels
seus teòrics responsables o bé quedaven en mans d'interessos ama-
tents als negocis i a les conxorxes i, si en el camp de les realit-
zacions, aquestes s'ajustaren a l'ideari de l'anticatalanisme primo-
riverista fou més per l'acció directa dels acòlits del dictador que
no pas per l'acció col·lectiva dels consistoris, amb fortes dificul-
tats, inclús, per reunir-se en plé.

En no aconseguir-se una regulació de la vida municipal, ni tan sols
administrativa, Primo de Rivera, en paral·lel al seu objectiu d'ins-
titucionalitzar el règim dictatorial, tot i donant per acabat llur
inicial caràcter provisional, promulgà l'"Estatuto Municipal", a
través de la Real Ordre del 8 de març del 1924. Dit estatut, elabo-
rat pel recentment anomenat Director d'Administració Local, José
Calvo Sotelo, preveia la composició dels consistoris a través d'-
eleccions, segons les lleis electorals anteriors al cop d'estat, pe-
rò amb lleugeres modificacions, com la concessió del dret de vot a
les dones caps de família i la reserva d'uns quants regidors pel vot
corporatiu, exercit per entitats econòmiques i culturals.

A Barcelona, com a la majoria de ciutats, els mecanismes electorals no es posaren en marxa i el nou consistori sorgí, una vegada més, de la intervenció directa del governador civil però amb la novetat que, en aquesta ocasió, el procés de nomenaments fou indicador de tensions entre l'alcalde Alvarez de la Campa, partidari de mantenir la majoria de regidors, i entre l'autoritat provincial, decidida a catapultar a la palestra municipal els homes de la "Unión Monárquica Nacional". La infiltració dels monàrquics ultraconservadors significava l'entronització d'una política ben definida al si del consistori i la fi de la pretesa neutralitat. Finalment la progressiva influència del partit del dictador, la Unión Patriótica, determinava la dimissió de l'alcalde i de 17 regidors, autoqualificats de neutres, fets que provocaren un notable rebombori a la premsa diària i desvetllaren a l'opinió els tràfecs dubtosos al si del consistori.

L'alcaldia fou ocupada per Darius Romeu Freixa, Baró de Viver, i la resta de regidories per simpatitzants de la UP, mantenint-se gairebé tots fins a la caiguda del règim de Primo de Rivera.

La fita de l'Exposició Internacional del 1929 omplí plenament l'activitat del consistori en aquest quinquenni, satisfent així els interessos dels grups econòmics dominants, alhora que es treballava a fi de dissenyar una nova imatge urbanística de Barcelona.

El 28 de gener del 1930 Primo de Rivera es veié forçat a deixar el poder. Els sis anys de règim dictatorial al si bé havien aconseguit allargar la vida de la monarquia no havien sinó accentuat els problemes bàsics de la societat espanyola. El retorn gradual a la normalitat política havia d'ésser el primer pas per evitar el definitiu ensorrament del règim i aquesta missió els hi fou confiada, primer, al general Dámaso Berenguer i a l'almirall Juan Bautista Aznar, després. Berenguer posà en marxa un mecanisme peculiar per retornar la constitucionalitat als municipis, amb un caràcter de règim transitori, segons el qual els consistoris havien d'ésser composts, en una meitat, per persones d'entre el col·lectiu de "vocals

associats" i, en l'altre, pels regidors amb major nombre de vots des de les eleccions municipals del 1917. El dia 25 de febrer del 1930 s'obrí a Barcelona la sessió constituent en la qual es nomenaven el nou alcalde, Joan Antoni GUell López, Marquès de Comillas, i els tinentes d'alcalde pel procediment de la Real Ordre, i el conjunt dels regidors que s'ajustaven a les condicions abans esmentades.

Però amb semblant procés parlar de normalitat esdevé pur eufemisme, donada la distància entre les forces polítiques representades al consistori i la nova complexitat que s'obria en el ventall polític català, l'absentisme practicat per la majoria de regidors-vocals associats i les reticències ètiques a la col.laboració que manifestaven alguns regidors. Tanmateix ens sembla encertat qualificar aquests mesos de transició de la vida municipal com de reparadors als greuges soferts en els anys anteriors, tant per persones com per institucions, alhora que se significava també i una vegada més l'ajuntament com una plataforma d'expressió i debat ideològic, capaç debades, d'encetar campanyes d'opinió dinamitzadores de la vida política local, com havia de quedar demostrat en els prolegòmens i en la consulta electoral del 12 d'abril del 1931.

3. 1. Noves condicions polítiques i canvis en la legislació electoral ⁽¹⁾

(Rosa Torau i Ramon Ma. Canals)

El canvi pacífic de forma d'estat, ocasionat pels resultats d'unes eleccions municipals organitzades per un govern monàrquic, significava per a les forces socials que l'havien impulsat la gran oportunitat d'assimilar l'estat espanyol als models de les democràcies occidentals.

A partir del 14 d'abril els problemes pendents des de molts decenniis anteriors-a conseqüència d'un desigual i contradictori propiciament del capitalisme- havien de plantejar-se de bell nou i resoldre's en un marc polític renovat, tent en les institucions de l'estat com en les estratègies partidistes. La "República d'Intel·lectuals" -alternativa al caduc i llarg període restauracionista- heretava la responsabilitat de respondre a les aspiracions burgeses decimonòniques i la de fer disminuir les injustícies i desigualtats socials, en un moment en que la lluita de classes s'havia exterioritzat ja amb tota la seva duresa, fet que pot explicar-nos la conflictivitat social dels anys de pau i l'esclat violent dels anys de guerra.

El reformisme socialitzant dels protagonistes del canvi -classes mitges cultes i liberals- estava avocat a rebre l'embat d'un oligarquisme econòmic i clerical no privat d'influència social i de gran part de les classes populars atretes per l'ideari de l'anarcosindicalisme, les quals havien cedit el seu vot a l'espera d'immèdies i profundes reformes estructurals. Així les primeres i urgents mesures decretades pel govern provisional referides als sectors educatiu, al camperolat assalariat, als obrers industrials... foren contestades amb duresa pels sectors tradicionals mentre que les accions impel·lides per la impaciència revolucionària dels sectors socials més deprimits eren resoltes amb el gastat recurs de l'ordre; circumstàncies que contribuïren necessàriament al debilitament dels governs ^{republicans} ~~tradicionals~~, a la contraofensiva dretana i a la retirada de la confiança dipositada en el nou règim per part de les forces obreres organitzades.

Amb les discussions parlamentàries de la Constitució i de l'Estatut de Catalunya hom palesa també les dificultats existents a fi de donar satisfacció a les aspiracions d'una gestió autonòmica sense pal.liatius, defensada pels parlamentaris catalans recolzats per l'aclaparant resultat del plebiscit referit a l'Estatut de Núria. Aquesta decidida actitud unitària en el Parlament espanyol denota l'inconvenient d'establir paral.lelismes entre les forces polítiques catalanes i espanyoles i obliga a matissar qualsevulla anàlisi de llur actuació en els anys republicans, segons se circumscrigui a nivell estatal, català o municipal. D'altra banda no pot obviar-se el contrast existent entre el divisionisme polític de l'esquerra espanyola i la seva pèrdua de la majoria parlamentària i el domini hegemònic d'un partit, Esquerra Republicana de Catalunya, a Catalunya durant tota l'etapa republicana. ERC s'oposà frontalment a la política del govern central durant el domini dretà dels anys 1934-1935, situació que desembocà en els controvertits fets del 6 d'Octubre i en les fulminants mesures antiautonòmiques dictades des de les instàncies governamentals, les quals reafirmaven la seva incomprensió de la realitat catalana, com ja s'havia palesat a les discussions parlamentàries del 1932.

La campanya electoral de les candidatures del Front Popular per a les eleccions generals del febrer de 1936 i el seu posterior triomf encetaren un període de recuperació de l'ideari i actuació del primer bienni, alhora que s'explicitava la vinculació de l'autonomia a la sort de la República.

Amb l'anàlisi de les consultes electorals a la ciutat de Barcelona als anys republicans pretenem contribuir -ultra l'ofertament dels seus resultats- a l'aclariment de la complexitat d'un dels períodes més suggestius de la nostra història recent.

El govern provisional republicà havia de regular de forma distinta la normativa electoral vigent a fi d'adequar-la a les necessitats d'aprofondiment democràtic i de desfer-la dels llastres caciquils que impregnaven la llei electoral d'Antonio Maura de 1907. Tot i seguint el ritme ràpid de publicació de decrets dels 2 primers mesos, a l'espera de la constitució de les noves Corts, el 8 de maig de 1931 sortí un decret que incorporava les següents novetats:

(1)

Un tema inel·ludible cara a una total democratització de la vida política el constituïa la plenitud del dret electoral de les dones, reconegut finalment a la Constitució aprovada el 9 de desembre de 1931.

(2)

(3)

Respecte a les eleccions municipals, aquestes quedaven reglamentades per la Llei Municipal de Catalunya, aprovada en varies etapes a partir del 5 de gener del 1934. Dita llei, que fou la primera aprovada pel Parlament Català, establí els següents principis bàsics, ultra els generals regulats per les lleis electorals de l'estat:

- Concessió del dret d'elector als ciutadans majors de 23 anys, amb 2 anys de residència al municipi.
- Elecció per districte únic amb llistes on hi podien figurar tants noms com fos el total de consellers a elegir. S'acabava així amb el sistema anterior del "panachage".
- Doble criteri per a l'adjudicació dels llocs a cobrir. En els municipis de menys de 10.000 habitants s'atribuïa el 65% dels llocs de representació a la llista més votada i la resta a la llista que seguís en nom-